

MIASTO I GMINA WĘGORZYNO

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

dla projektu planu ogólnego gminy Węgorzyno

Opracował: Tomasz Jaksina

Szczecin, sierpień 2026 r.

SPIS TREŚCI:

1. WPROWADZENIE	3
1.1. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI, GŁÓWNYCH CELACH PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ JEGO POWIĄZANIACH Z INNYMI DOKUMENTAMI	3
1.2. METODYKA WYKONYWANIA PROGNOZY ORAZ WYKORZYSTANE MATERIAŁY.....	6
1.3. INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	7
1.4. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	7
2. CHARAKTERYSTYKA STANU ŚRODOWISKA ORAZ JEGO POTENCJALNE ZMIANY W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	8
2.1. OBECNE UŻYTKOWANIE TERENU.....	8
2.2. POŁOŻENIE I RZEŻBA TERENU.....	10
2.3. BUDOWA GEOLOGICZNA	13
2.4. WARUNKI GLEBOWE, GRUNTOWO-WODNE I ŹŁOŻA SUROWCÓW NATURALNYCH	14
2.5. FLORA I FAUNA.....	30
2.6. WARUNKI KLIMATYCZNE	37
2.7. WALORY KRAJOBRAZOWE I KULTUROWE.....	38
2.8. OCHRONA PRZYRODY.....	48
2.9. OBSZARY I OBIEKTY PRAWNIE CHRONIONE.....	65
2.10. POTENCJALNE ZMIANY ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI ZAPISÓW PLANU OGÓLNEGO.....	66
3. STAN I JAKOŚĆ ŚRODOWISKA NA OBSZARZE OPRACOWANIA	67
3.1. ZANIECZYSZCZENIE POWIETRZA I HAŁAS.....	67
3.2. STAN JAKOŚCI POWIERZCHNI ZIEMI, WÓD POWIERZCHNIOWYCH I PODZIEMNYCH	69
4. ANALIZA I OCENA USTALEŃ PROJEKTU PLANU OGÓLNEGO	79
4.1. REALIZACJA ZAPISÓW PLANU A OBSZARY CHRONIONE NA PODSTAWIE USTAWY Z DNIA 16 KWIETNIA 2004 R. O OCHRONIE PRZYRODY.....	79
4.2. REALIZACJA ZAPISÓW PLANU A CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM	115
4.3. PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA, W TYM BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKOTERMINOWE, ŚREDNIOTERMINOWE I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE, NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY OBSZARU NATURA 2000 ORAZ INTEGRALNOŚĆ TEGO OBSZARU, A TAKŻE NA ŚRODOWISKO.....	116
5. ROZWIĄZANIA PLANISTYCZNE MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO, MOGĄCYCH BYĆ REZULTATEM REALIZACJI ZAPISÓW PLANU	122
6. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE	123
7. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	123

1. Wprowadzenie

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko odnosi się do procedury sporządzenia planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Węgorzyno. Akt woli sporządzenia planu został wyrażony uchwałą nr III/20/2024 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 18 czerwca 2024 r.

Przystąpienie do uchwalenia planu ogólnego podyktowane jest zmianą prawodawstwa w zakresie systemu planowania przestrzennego w Polsce. Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r., która weszła w życie 24 września 2023 r., z dniem 30 czerwca 2026 roku tracą moc studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. W miejsce studium, ustawa wprowadza nowy dokument planistyczny szczebla gminnego, jakim jest plan ogólny. W odróżnieniu od studium, plan ogólny stanowi akt prawa miejscowego. Plan ten będzie stanowił podstawę do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Ustalenia planu ogólnego muszą uwzględniać m.in. uwarunkowania rozwoju przestrzennego gminy, politykę przestrzenną zawartą w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego, ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa, rozmieszczenie istniejących i planowanych obiektów infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej wraz z obowiązującymi dla nich ograniczeniami w zagospodarowaniu, rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym, krajobrazy priorytetowe oraz zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową w gminie. Ponadto (co stanowi decydującą przesłankę dla opracowywania niniejszego dokumentu), plan ogólny musi uwzględniać opracowanie ekofizjograficzne, zgodnie z wymaganiami określonymi art. 72 ust. 1–3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

1.1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Głównym założeniem planu ogólnego jest określenie, na terytorium całej gminy, stref planistycznych oraz wprowadzenie gminnych standardów urbanistycznych. Ponadto plan może określić obszary uzupełnienia zabudowy oraz obszary zabudowy śródmiejskiej (jeżeli na terenie gminy znajduje się obszar miejski). Ustawa szczegółowo wskazuje katalog stref planistycznych:

- 1) strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;
- 2) strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- 3) strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;
- 4) strefa usługowa;
- 5) strefa handlu wielkopowierzchniowego;
- 6) strefa gospodarcza;
- 7) strefa produkcji rolniczej;
- 8) strefa infrastrukturalna;
- 9) strefa zieleni i rekreacji;
- 10) strefa cmentarzy;
- 11) strefa górnictwa;
- 12) strefa otwarta;
- 13) strefa komunikacyjna.

Dla każdej strefy określa się profil funkcjonalny danej strefy, wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy oraz wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Dodatkowo, gmina może fakultatywnie określić gminne standardy dostępności infrastruktury społecznej, które obejmują m.in. zasady zapewnienia dostępu do obiektów infrastruktury społecznej, takich jak szkoły podstawowe oraz obszary zieleni miejskiej, przez ustalenie maksymalnej długości drogi dojścia do w/w obiektów. Ponadto gmina może określić zasady zapewnienia dostępu do: przedszkola, żłobka, ambulatorium podstawowej opieki zdrowotnej, biblioteki, domu kultury, domu pomocy społecznej, urządzonego terenu sportu, przystanku publicznego transportu zbiorowego, placówki pocztowej, apteki oraz posterunku policji lub posterunku jednostki ochrony przeciwpożarowej.

Szczegółowy sposób zagospodarowania terenu gminy określa się przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym to uwzględnia się zapisy planu ogólnego. Natomiast na obszarach nie objętych planami miejscowymi, zasady zagospodarowania określa się w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu – dla której plan ogólny stanowi podstawę prawną.

Projekt planu ogólnego musi uwzględniać obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie gminy Węgorzyno obowiązują tylko dwa plany miejscowe przyjęte:

- 1) Uchwałą Nr XVI/168/99 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 29 grudnia 1999r. w sprawie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno – miejscowość Przytoń (obręb geodezyjny Przytoń);
- 2) Uchwałą Nr XVI/169/99 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 29.12.1999r. w sprawie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno-miejscowość Cieszyno.

Zgodnie z art. 46 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2024 poz. 1112 późn. zm.), przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest obowiązkowe dla planów ogólnych gminy, dla których sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko.

Art. 51 ust. 1 wskazanej ustawy stanowi, że organ opracowujący projekt planu ogólnego gminy sporządza prognozę oddziaływania na środowisko.

Celem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, której instrumentem jest prognoza, jest identyfikacja potencjalnych i rzeczywistych zmian, jakie mogą wystąpić w środowisku, w związku z realizacją przewidzianych zamierzeń oraz późniejszym wykorzystywaniem powstałych obiektów i infrastruktury.

Prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona w zakresie wynikającym z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, oraz udziale społeczeństwa w ochronie środowiska. W kwestii formalnej zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,
- oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów – imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

W warstwie merytorycznej prognoza oddziaływania na środowisko winna określać, analizować, oceniać i przedstawiać:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,

- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;
- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Dokument prognozy ma za zadanie:

- zidentyfikować pojawiające się zagrożenia w konkretnych warunkach środowiskowych,
- ustalić, czy prawidłowo uwzględniono lokalne uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- ocenić skutki, które mogą wynikać ze zmiany warunków, w stosunku do obowiązującego planu,
- sprawdzić na ile zmiana ustaleń planu pozwoli na zachowanie istniejących wartości zasobów środowiska oraz w jakim stopniu nowe ustalenia mogą spotęgować istniejące zagrożenia lub je osłabić,
- ustalić w jakim stopniu proponowana zmiana sposobu wykorzystania terenu naruszy zasady prawidłowej gospodarki zasobami wynikające z polityki gminnej i regionalnej, w tym kierunki ochrony zasobami przyrodniczymi.

Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie mówi, iż zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko należy uzgodnić z właściwymi organami.

Szczegółowość wynika także z dostępnych lub możliwych do uzyskania informacji o środowisku (np. opracowanie ekofizjograficzne i obserwacje terenowe) oraz odpowiada szczegółowości planu, jak i szczegółowości wymaganej w ustawie. Szczegółowość prognozy jest większa tam, gdzie wynika to ze specyfiki analizowanego terenu (np. występowanie wartości przyrodniczych lub zagrożeń dla zdrowia i życia ludzi).

Prognozę wykonano w zakresie i stopniu szczegółowości ustalonym przez:

- Regionalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska w Szczecinie (WPS.411.39.2025.AM),
- Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Łobzie (WRiGK.PP.6721.1.2025.AA).

Część opisowa prognozy omawia aktualny, wynikający z dotychczasowego sposobu użytkowania zagospodarowania terenu, stan środowiska przyrodniczego w gminie, analizuje skutki realizacji postanowień projektowanego dokumentu dla poszczególnych komponentów środowiska oraz formułuje wnioski i zalecenia, wynikające z przeprowadzonej analizy.

Część graficzna prognozy została przedstawiona na mapach znajdujących się w rozdziale nr 8 – załączniki.

Szczegółową analizę środowiska, w tym ocenę jego stanu wraz z identyfikacją zagrożeń, przeprowadzono dla opracowania ekofizjograficznego wykonanego na potrzeby niniejszego planu ogólnego.

Proponowane w projekcie planu ogólnego rozwiązania przestrzenne dostosowane są do uwarunkowań przyrodniczych terenu, wynikających z opracowania ekofizjograficznego. Ustalenia projektu planu w zakresie ochrony środowiska są zgodne z wytycznymi ekofizjograficznymi.

1.2. Metodyka wykonywania prognozy oraz wykorzystane materiały

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona w oparciu o informacje zawarte w opracowaniu ekofizjograficznym, wykonanym dla obszaru gminy Węgorzyno. Ponadto przeprowadzono rozpoznanie terenowe w celu zidentyfikowania miejsc charakteryzujących się ponadprzeciętnymi wartościami przyrodniczymi, które mogą zostać potencjalnie dotknięte ustaleniami projektu planu ogólnego.

Na podstawie opracowania ekofizjograficznego oraz projektu ustaleń planu ogólnego wykonano prognozę oddziaływania na środowisko, w której przeanalizowano oddziaływanie realizacji tych ustaleń na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego oraz na prawne i proponowane formy ochrony przyrody w obszarze opracowania.

Wykorzystano materiały kartograficzne, planistyczne, inwentaryzacyjne i studialne, oraz informacje zawarte w literaturze oraz opracowaniach i dokumentach prawnych:

1. Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby Planu Ogólnego miasta i gminy Węgorzyno, Jaksina T., Szczecin, 2024.
2. Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno, dr Grzegorz Synowiec, Wrocław, 2017.
3. Pogram ochrony środowiska dla gminy Węgorzyno na lata 2018-2021 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2022-2025, Meritum Competence, Krzysztof Pietrzak, Bartłomiej Przybylski, Mateusz Repliński, Węgorzyno 2018.
4. Waloryzacja przyrodnicza gminy Węgorzyno, Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin 1999.
5. Raport o stanie gminy Węgorzyno za rok 2024.
6. Studium uwarunkowania i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno przyjęte uchwałą Nr XX/192/2020 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 30 listopada 2020 roku w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Węgorzyno.
7. Waloryzacja Przyrodnicza Województwa Zachodniopomorskiego, Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin 2010.
8. Mapa geologiczne Polski w skali 1:50 000, arkusz 193 – Tucze (N-33-91-B) wraz z objaśnieniem. Centralna baza danych geologicznych – PIB, PIB.
9. Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz 193 – Tucze (N-33-91-B) wraz z objaśnieniem. Centralna baza danych geologicznych – PIB, PIB.
10. Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz 193 – Tucze (N-33-91-B) – pierwszy poziom wodonośny – wrażliwość na zanieczyszczenie, Centralna baza danych geologicznych – PIB, PIB.
11. Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz 193 – Tucze (N-33-91-B) – pierwszy poziom wodonośny – występowanie i hydrodynamika, Centralna baza danych geologicznych – PIB, PIB.
12. Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz 193 – Tucze (N-33-91-B) – pierwszy poziom wodonośny – jakość wód, Centralna baza danych geologicznych – PIB, PIB.
13. Mapa geośrodowiskowa Polski w skali 1:50 000, arkusz 193 – Tucze (N-33-91-B) wraz z objaśnieniem. Centralna baza danych geologicznych – PIB, PIB.
14. Mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz 194 – Łobez (N-33-92-A) wraz z objaśnieniem. Centralna baza danych geologicznych – PIB, PIB.
15. Mapa litogenetyczna Polski w skali 1:50 000, arkusz 194 – Łobez (N-33-92-A)
16. Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz 194 – Łobez (N-33-92-A) wraz z objaśnieniem. Centralna baza danych geologicznych – PIB, PIB.
17. Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz 194 – Łobez (N-33-92-A) – pierwszy poziom wodonośny – wrażliwość na zanieczyszczenie, Centralna baza danych geologicznych – PIB, PIB.
18. Mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz 194 – Łobez (N-33-92-A) – pierwszy poziom wodonośny – występowanie i hydrodynamika, Centralna baza danych geologicznych – PIB, PIB.
19. Mapa geośrodowiskowa Polski w skali 1:50 000, arkusz 194 – Łobez (N-33-92-A) wraz z objaśnieniem. Centralna baza danych geologicznych – PIB, PIB.

20. Przeglądowa mapa geologiczno-inżynierska Polski w skali 1:300 000, Arkusz B1 Szczecin, Instytut Geologiczny.
21. Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2020 r., Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Szczecinie, Szczecin 2020 r.
22. Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2024, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Szczecin 2025.
23. Klimat Województwa Zachodniopomorskiego, Koźmiński Cz., Michalska B., Czarnecka M., (Akademia Rolnicza w Szczecinie, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin 2007 r.).
24. Geografia fizyczna Polski, Kondracki J., PWN, Warszawa 2001r.
25. <https://geologia.pgi.gov.pl/mapy/>
26. <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
27. <https://www.geoportal.gov.pl>
28. <https://wody.isok.gov.pl/index.html>
29. <http://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>
30. <https://www.gov.pl/web/gios/monitoring-stanu-srodowiska>

System monitorowania zmian zachodzących na obszarze gminy powinien opierać się na okresowej ocenie, przeglądzie oraz rejestracji zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy. Obowiązek wykonywania takiej analizy wynika z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2024 r., poz. 1130), zgodnie z którym organ sporządzający dokument planistyczny zobowiązany jest do przeprowadzenia analizy aktualności planu ogólnego i planów miejscowych co najmniej raz w czasie kadencji rady gminy.

Dodatkowym narzędziem wspierającym ocenę stanu środowiska jest państwowy monitoring prowadzony przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, który na podstawie prowadzonych pomiarów i obserwacji lokalizuje strefy problematyczne i wdraża odpowiednie działania naprawcze.

Nie wskazuje się dodatkowych narzędzi/metod dla dokonania analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

1.3. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Obowiązek określenia potencjalnego transgranicznego oddziaływania planu ogólnego na środowisko wynika z Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, którą sporządzono w Espoo w dniu 25 lutego 1991 r. (Dz.U. z 1999 r., Nr 96, poz. 1110).

Obszar opracowania nie znajduje się w strefie nadgranicznej¹. Dystans dzielący obszar opracowania od granicy z Republiką Federalną Niemiec wynosi około 67 km. Na obszarze gminy nie występują ani nie planuje się przedsięwzięć lub instalacji, których oddziaływanie wykraczałoby poza granice państwa.

1.4. Podstawa prawna opracowania

Podstawą sporządzenia prognozy są obowiązujące przepisy, ustawy i rozporządzenia:

1. Dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. Dyrektywa Siedliskowa) (Dz.U.UE.L.1992.206.7).
2. Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U.UE.L.2010.20.7).
3. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2024 r., poz. 1112 z późn. zm).

¹ Obowiązuje rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 sierpnia 2005 r. w sprawie wykazu gmin i innych jednostek zasadniczego podziału terytorialnego państwa położonych w strefie nadgranicznej oraz tablicy określającej zasięg tej strefy (Dz.U. z 2005 r. nr 188, poz. 1580).

4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647 z późn.zm.).
5. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 z późn.zm.).
6. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2024 r., poz. 82).
7. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024 r., poz. 1130 z późn. zm.).
8. Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. — Prawo wodne (Dz.U. 2025 poz. 960 z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2024 r., poz. 1290).
10. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2023 r., poz. 1587).
11. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2024 r., poz. 1292 z późn. zm.).
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. z 2019 r., poz. 1839 z późn. zm.).
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (Dz.U. z 2014 r., poz. 1713).
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz.U. z 2011 r., nr 25, poz. 133 z późn. zm.).
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014 r., poz. 1409).
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2022 r., poz. 2380).
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014 r., poz. 1408).
18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112).
19. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2022 r., poz. 2630).
20. Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2024/433 z dnia 2 lutego 2024 r. w sprawie przyjęcia siedemnastego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2024) 543), (Dz.U.UE L z dnia 9 lutego 2024 r.).
21. Uchwała nr III/20/2024 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 18 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno.

2. Charakterystyka stanu środowiska oraz jego potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

2.1. Obecne użytkowanie terenu

Pod względem struktury użytkowania obszar gminy stanowi wypadkową uwarunkowań przyrodniczych, w tym silnie rzucających form geomorfologicznych związanych z okresem ostatniego zlodowacenia. Środowisko geologiczne i geograficzne, w tym strome doliny, wzniesienia i generalnie pofałdowany krajobraz, wyznacza bardzo wyraźnie strukturę zagospodarowania gminy jako całości oraz sposoby użytkowania poszczególnych terenów.

Gmina Węgorzyno odznacza się dużym udziałem użytków rolnych, które stanowią ponad 63% powierzchni gminy, z czego zdecydowana większość (75,9%) to pola uprawne. Obszary rolnicze obejmują rozległe obszary płaskich i falistych równin morenowych oraz sandrowych.

Doliny rzeczne oraz wzniesienia moreny czołowej i falistej, które odznaczają się gorszymi warunkami gospodarowania, pokryte są w większości lasami. Duże, zwarte kompleksy leśne

zlokalizowane są w południowej i wschodniej części gminy, natomiast pozostały teren jest upstrzony niezliczonymi zadrzewieniami śródpolnymi oraz alejami.

Elementem charakterystycznym są również liczne jeziora, będące istotną częścią systemu wód powierzchniowych, w tym największe z nich – jez. Woświn, zlokalizowane w zachodniej części gminy wzdłuż jej zachodniej granicy. Ponadto występują charakterystyczne dla falistej wysoczyzny morenowej niewielkie, śródpolne oczka wodne.

Podstawowe elementy fizjonomii gminy tworzące krajobraz i określające jego sposób użytkowania i funkcjonowania można podzielić na poszczególne elementy. Są to:

- użytki rolne pól uprawnych, łąk i pastwisk,
- tereny leśne, w tym aleje śródpolne i przydrożne,
- tereny zabudowy wiejskiej i miejskiej,
- sieć hydrograficzna z licznymi jeziorami i terenami podmokłymi.

Tab. 1. Zestawienie klasoużytków na terenie gminy Węgorzyno stan na 01.01.2024 r.

Forma użytkowania terenu		
	Pow. [ha]	Pow. [%]
Grunty rolne	16 182	63,23
grunty orne	12 291	48,02
łąki trwałe	1 471	5,75
pastwiska trwałe	1 030	4,02
nieużytki	758	2,96
grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych	251	0,98
grunty rolne zabudowane	151	0,59
grunty pod stawami	131	0,51
grunty pod rowami	73	0,29
sady	26	0,10
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	6 640	25,94
las	6 635	25,93
grunty zadrzewione i zakrzewione	5	0,02
Grunty pod wodami	1 631	6,37
grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	1 554	6,07
grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	77	0,30
Grunty zabudowane i zurbanizowane	1 124	4,39
tereny komunikacyjne – drogi	589	2,30
tereny kolejowe	151	0,59
tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	138	0,54
tereny mieszkaniowe	128	0,50
tereny przemysłowe	56	0,22
inne tereny zabudowane	33	0,13
zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy	28	0,11
grunty przeznaczone pod bud. dróg lub linii kolejowych	1	0,00
Tereny różne	16	0,06
RAZEM	25 593	100,00

Źródło: Raport o stanie gminy Węgorzyno za rok 2024.

2.2. Położenie i rzeźba terenu

Gmina Węgorzyno jest gminą miejsko-wiejską, położoną na terenie powiatu łobeskiego, w środkowej części województwa zachodniopomorskiego. Powierzchnia gminy wynosi 256 618 ha, co w skali województwa daje 10. pozycję pod względem wielkości na 113 gmin. Na obszarze gminy, poza miastem Węgorzyno znajduje się 39 jednostek osadniczych, w skład których wchodzi: 24 wsie, 5 przysiółków, 6 osad, 2 kolonie, 1 część wsi (Cieszyno) oraz miasto Węgorzyno. Całość sieci osadniczej zgrupowana jest w 19 sołectwach oraz miasto Węgorzyno. Są to odpowiednio:

- 1) sołectwo Brzeźniak (wieś Brzeźniak, wieś Brzeźnica, przysiółek wsi Brzeźniak: Węgorsko);
- 2) sołectwo Chwarstno (wieś Chwarstno, Kolonia Chwarstno);
- 3) sołectwo Cieszyno (wieś Cieszyno, część wsi Cieszyno: Wydmuchy);
- 4) sołectwo Gardno (wieś Gardno);
- 5) sołectwo Kraśnik (wieś Kraśnik Łobeski);
- 6) sołectwo Lesięcin (wieś Lesięcin, osada leśna Lesięcinek, wieś Kąkolewice);
- 7) sołectwo Mielno (wieś Mielno);
- 8) sołectwo Mieszewo (wieś Mieszewo);
- 9) sołectwo Połchowo (wieś Połchowo);
- 10) sołectwo Przytoń (wieś Przytoń, osada Gościśław, wieś Sulice, wieś Rogówko, przysiółki wsi Sulice: Przytonek i Sitnica);
- 11) sołectwo Runowo (wieś Runowo, Kolonia Runowo);
- 12) sołectwo Runowo Pomorskie (osada Runowo Pomorskie);
- 13) sołectwo Sarnikierz (wieś Sarnikierz, wieś Dłusko, osada Podlipce, przysiółek osady Podlipce: Kowale);
- 14) sołectwo Sielsko (wieś Sielsko, Kolonia Sielsko Północ);
- 15) sołectwo Trzebawie (wieś Trzebawie);
- 16) sołectwo Stare Węgorzyno (kolonia Małe Węgorzyno, kolonia Nowe Węgorzyno, wieś Stare Węgorzyno, Włodawa);
- 17) sołectwo Wiewiecko (wieś Wiewiecko, wieś Ginawa, osada leśna Łobzów, przysiółek wsi Ginawa: Graniczka);
- 18) sołectwo Winniki (wieś Winniki);
- 19) sołectwo Zwierzynek (wieś Zwierzynek).

Gmina położona jest na przebiegu drogi krajowej DK20, łączącej równoleżnikowo Pomorze Zachodnie z Pomorzem Gdańskim, a więc Szczecin z Trójmiastem. Południkowo, przez środek gminy przebiega droga wojewódzka DW 151, która obsługuje mieszkańców gminy podróżujących do Ińska, Łobza czy Świdwina. W północno-zachodniej części gminy przebiega tranzytowo droga wojewódzka DW 146, relacji Jenikowo – Strzmielo.

Według podziału fizycznogeograficznego Polski (regionalizacja fizyczno-geograficzna Polski wg Kondrackiego), gmina Węgorzyno należy do podprovincji Pojezierza Południowobałtyckiego, makroregionu Pojezierza Zachodniopomorskiego i stanowi mezoregion Pojezierza Ińskiego.

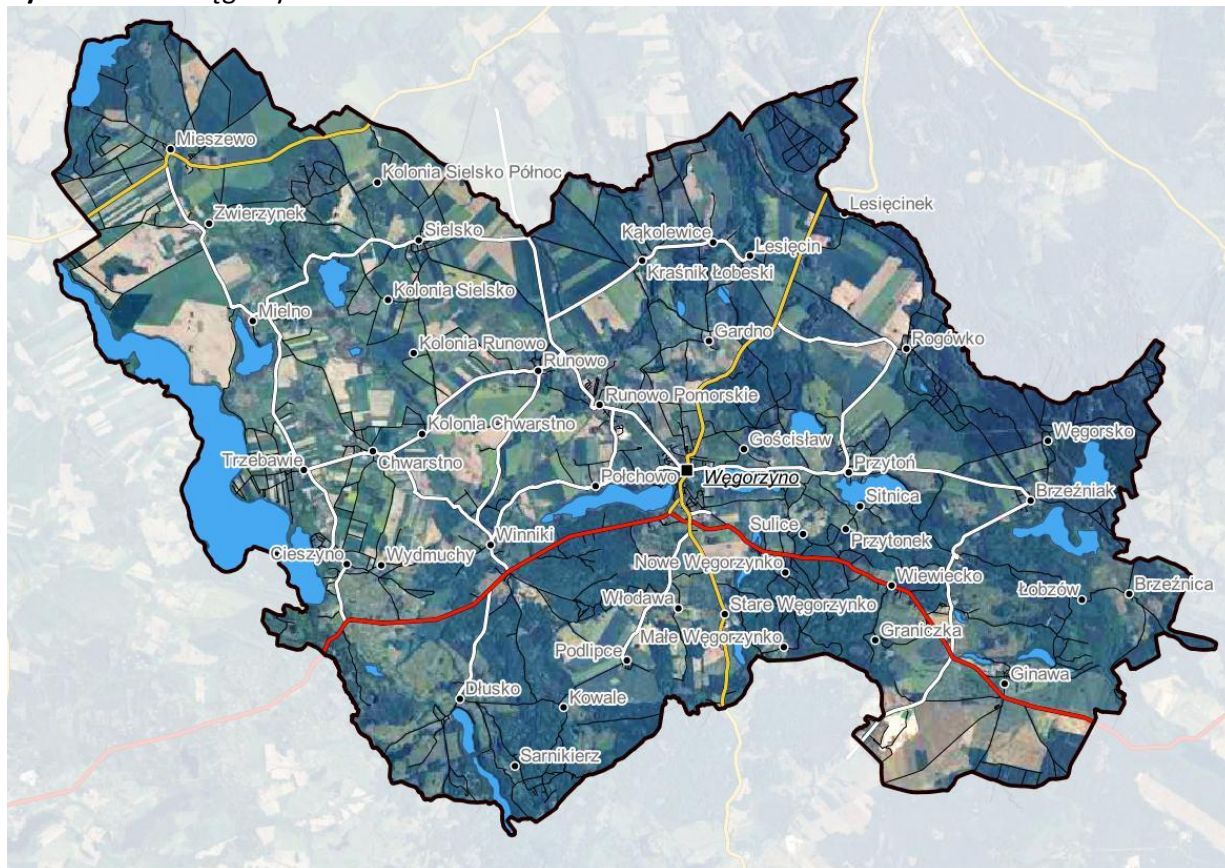
Gmina Węgorzyno sąsiaduje z następującymi gminami:

- powiat łobeski:
 - Radowo Małe,
 - Łobez,
 - Dobra,
- powiat drawski:
 - Drawsko Pomorskie
- powiat stargardzki:
 - Ińsko,
 - Chociwel.

Pod względem geomorfologicznym na terenie gminy Węgorzyno występują formy rzeźby zróżnicowane zarówno pod względem genezy, jak i rozległości oraz występowania. W krajobrazie

dominują formy genezy lodowcowej, wodnolodowcowej oraz rzecznej, urozmaicone formami genezy denudacyjnej, organicznej oraz antropogenicznej. Teren, co jest charakterystyczne dla obszarów młodoglacjalnych, odznacza się bardzo zróżnicowanym ukształtowaniem terenu, w którym dominuje falista wysoczyzna morenowa, urozmaicona wcinającymi się w nią rynnami subglacjalnymi oraz kulminacjami wzgórz czołowo morenowych wraz z wzniesieniami kemowymi. Deniwelacje terenu dochodzą do 100 metrów. Najniżej położonymi rejonami są doliny rzeczne ok 55 m n.p.m., a najwyższe wzniesienie kemowe, znajdujące się na południe od Dłuska, pnie się do wysokości 169,3 m n. p. m.

Rys. 1. Gmina Węgorzyno

Źródło. Opracowanie własne

Powierzchnia wysoczyzny moreny falistej położona jest głównie na wysokości od 90 do 120 m n.p.m. Różnice wysokości między obniżeniami a wzgórzami kemowymi i morenowymi dochodzą do 40 m.

Kemy to akumulacyjne formy wodnolodowcowe (fluwioglacjalne). W szczelinach między powoli topniejącymi płatami lodu tworzyły się obniżenia wypełnione wodą, do których uchodziły potoki. Osadzały one materiał, który po zaniku otaczających brył lodowych utworzył utwory kemowe. Rozrzucone są one pojedynczo, głównie w rejonie Węgorzyna oraz na południe od równoleżnikowej rynny subglacjalnej. Tworzą owale lub wzdłużne pagórki o wysokościach względnych dochodzących do kilkunastu metrów ponad powierzchnię otoczenia.

Fot.1 Rynna subglacialna w rejonie Jez. Dubie

Powierzchnia wysoczyzny jest pocięta rynnami subglacialnymi, charakteryzującymi się płaskim, szerokim dnem o rozpiętości dochodzącej do 1,5 km. Rynny subglacialne tworzą się pod lodowcem na skutek odpływu wód roztopowych z topniejącego lodowca. Wody roztopowe głęboko wcinały się w podłoże moreny falistej, tworząc stronę zbocza o deniwelacji dochodzącej do 40 m (Reska Węgorza, Brzeźnica Węgorza). Rynny rozkładają się równoleżnikowo i południkowo, a kierunek spływu związany był z miejscem występowania czoła lodowca, które znajdowało się w południowej części gminy na linii Ginawa-Dłusko i dalej w stronę jeziora Ińsko. Najbardziej charakterystycznym elementem jest obniżenie ciągnące się równoleżnikowo na linii Wiewiecko-Węgorzyno-Winniki. Jest to zagłębienie, po wytopieniu się rdzeni lodowych, które następnie było wykorzystywane przez wody roztopowe². Obecnie w dużej mierze zajęte przez jeziora: Brzeźno, Przytońskie, Węgorzyno.

W dnach dolin rynien subglacialnych, zwłaszcza w dolinie, którą płynie Brzeźnicka Węgorza, ukształtowały się tarasy. Można dopatrzeć się trzech zespołów tarasów. Tworzyły się one w czasie, gdy lądolód zaczął się wytapiać. Zmienność w szybkości deglacacji (cofanie na skutek topienia) powodowała odpływ większych (szerszy) lub mniejszy (węższy) wód roztopowych w dolinie, które żłobiły zdeponowany tam wcześniej materiał, tworząc zrębowe piętra tarasowe. Na skutek późniejszych procesów denudacyjnych (rozmywanie, spłukiwanie, osuwanie i inne) krawędzie dolin występują tylko lokalnie.

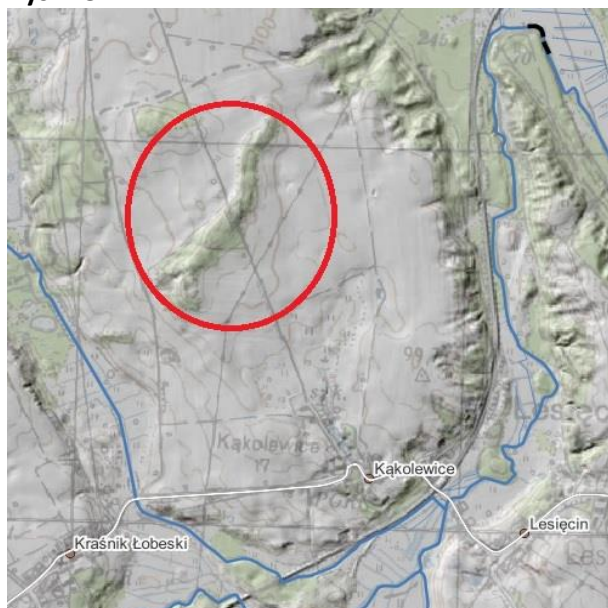
Rynny w dużej mierze ukształtowały system rzeczny gminy. Dawne rynny subglacialne wykorzystują rzeki, takie jak Brzeźnicka Węgorza, Reska Węgorza, Brzeźnica, Ukleja, Golnica. W rynnach znajdują się również jeziora – wspomniane już jezioro Woświn, ale także Mielno, Sielsko, Okrzeja (zlewnia rzeki Ukleja).

² objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej polski w skali 1:50 000, arkusz Łobez 194, Andrzej Piotrowski, Anna Szczesiak PIG, Warszawa 2012 r.

Pas moren czołowych jest zlokalizowany na południu gminy. Jest to element długiego wału wzniesień moreny czołowej, który ciągnie się od południowego zachodu na wschód przez całe województwo i oznacza maksymalny zasięg lodowca podczas zlodowacenia Wisły (faza pomorska). Obszar ten odznacza się najwyższymi wzniesieniami, z kulminacją zlokalizowaną na południe od Dłuska, wynoszącą 169,3 m n.p.m. Poza głównym pasem moren czołowych na terenie gminy znajdują się jeszcze dwa odosobnione wzgórza czołomorenowe. Utwory tego typu zlokalizowane są we wschodniej części. Jedno z nich znajduje się w sąsiedztwie wsi Chwarstno. Jest to płaskie wzniesienie dochodzące do 107 m wysokości, z promieniście opadającymi, łagodnymi stokami. Drugie plateau znajduje się w północnej części jeziora Woświn i jest przecięte rynną subglacialną o stromych zboczach, które obecnie w dużej mierze zajmuje jezioro Woświn. Wzgórze, podobnie jak poprzednie, opada łagodnymi stokami w kierunku południowym. Oba wzgórza znajdują się około 20 km od głównego pasa wzgórz moreny czołowej.

Inną formą polodowcową, wyróżniającą się w równinnym krajobrazie, są wały ozowe. O to akumulacyjna forma wodnolodowcowa (fluwioglacjalna). Pod pokrywą lodowca, w czasie jego ustępowania, płynęły rzeki (wody roztopowe), niosące w swej masie dużą ilość materiału okruchowego. Gromadził się on w szczelinach, a po stopnieniu lodu pojawiły się podłużne wzgórza i wały, czyli ozy. Ozy zbudowane są z piasków i żwirów i w przeszłości były eksploatowane. Taki los spotkał ozy znajdujące się na północ od Sielska. Natomiast na północ od Kraśnika Łobeskiego znajduje się prawie nienaruszony wał ozowy. Jego przetrwanie prawdopodobnie wynika z faktu, że jest trwale porośnięty lasem, w odróżnieniu od poprzednich.

Rys.2 Oz

Fot.2 Oz

Na południowym krańcu gminy, po przekroczeniu wzgórz morenowych, znajduje się równina sandrowa. Tworzy się w warunkach postępu lub cofania się lądolodu. W owym czasie wody spływające z czoła lodowca w kierunku południowym niosły wielkie ilości materiału, głównie piasku i żwiru, który był deponowany przed czołem lodowca, tworząc rozległe, często płaskie lub faliste połacie pól (równin) sandrowych.

2.3. Budowa geologiczna

Obszar opracowania, według arkusza *Mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz 193 – Tucze (N-33-91-B) wraz z objaśnieniem* oraz *Mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, arkusz 194 – Łobez (N-33-92-A) wraz z objaśnieniem*, pokryty jest w całości utworami czwartorzędowymi. W profilach osady o najstarszym datowaniu to plejstoceny gliny zwałowe. Pokrywają one większość gminy i stanowią główny budulec wysoczyzny moreny falistej. Miąższość, w zależności od miejsca, waha się od kilku do nawet 15 m. Nieco młodsze są gliny zwałowe i piaski ilaste moren czołowych oraz piaski

i żwiru, piaski i mułki moren czołowych. Z tych utworów są zbudowane dwa osamotnione wzgórza morenowe oraz łuk moren czołowych w południowej części. Budowa geologiczna wzgórza przy jeziorze Woświn jest dobrze rozpoznana, chociażby za sprawą żwirowni koło Zapłocia (gmina Dobra) i konieczności sporządzenia dokumentacji geologicznej na potrzeby uzyskania koncesji na wydobycia kruszywa. Powierzchnia wzgórza pokryta jest brązowymi, brązowo-żółtymi glinami zwałowymi i piaskami ilastymi, niekiedy piaskami pyłowatymi. Pokłady gliny zwałowej wahają się w przedziale 0,2- 7,5 m. Poniżej znajduje się frakcja żwirowa o miąższości 1,5-25 m, a w spągu seria piaszczysta o miąższości 7-12 m. Drugie wzgórze w okolicy Chwarstna zbudowane jest z gliny o miąższości od 0,2 do 6,0 m, serii

Utwory kemowe na terenie gminy zbudowane są z glin zwałowych i piasków ilastych oraz piasków z żwirem. Miąższość frakcji piaszczystej może dochodzić do 20 m.

Nieliczne ozy zbudowane są z piasków z żwirem.

Utwory wodnolodowcowe reprezentowane są przez piaski i piaski z żwirem. Pokrywają one przedpole wzgórz morenowych i tworzą równinę sandrową. Ponadto zdeponowane są w ujściowym odcinku Brzeźnickiej Węgorzy. Akumulacja piasków wodnolodowcowych zachodziła w końcowym etapie rozpadu i wytapiania lądolodu oraz brył martwego lodu. Poza polem sandrowym osady te występują również w sąsiedztwie rynien subglacialnych. Zdeponowane osady wyrównywały pierwotne bardziej urozmaiconą rzeźbę terenu.

Trzy piętra tarasów rzecznych w dolinie Brzeźnickiej Węgorzy składają się z piasku, piasku z żwirem oraz żwiru rzeczno i wodnolodowcowego. Różne piętra tarasów zbudowane są z piasku i żwiru o różnym wysortowaniu, zależnego od tempa transportu materiału przez wody roztopowe (im dłuższy transport, tym bardziej wysortowany osad). Wyżej wymienione osady stanowią ostatni (najmłodszy) akcent osadów plejstoceńskich.

Na dnie dolinek, u podnóży krawędzi wysoczyznowych, na zboczach dolin i zagłębieniach bezodpływowych zdeponowane są piaski i gliny związane z procesami deluwialnymi (wymywanie) i soliflukcją (spływ powierzchniowy).

Osady holocenne na terenie gminy Węgorzyno są bardzo ubogie pod kątem mnogości występowania. Najstarsze z nich reprezentowane są przez namuły torfiaste, które występują w niewielkich połaciach na dnach zagłębieni bezodpływowych i okresowo przepływowych w okolicach wsi Trzebawie. Największe powierzchnie zajmują torfy, które pokrywają dna dolin rzecznych i subglacialnych, liczne zagłębienia bezodpływowe oraz tereny bagienne wokół jezior. Miąższość torfów wynosi od 0,5 do 4 m, a tylko miejscami przekracza 5–6 m. Są głównie torfy niskie.

Należy zaznaczyć, że tereny torfowisk i obszary mokradeł zajmują powierzchnie ponad 14% całej gminy. Najliczniej reprezentowane są torfowiska niskie.

2.4. Warunki glebowe, gruntowo-wodne i złoża surowców naturalnych

Warunki glebowe

Gleby gminy Węgorzyno charakteryzują się najlepszymi parametrami w województwie zachodniopomorskim. Użytki rolne zajmują około 63,23 % jej powierzchni, z czego 76 % stanowią grunty orne. Pozostałą część stanowią głównie użytki zielone oraz nieużytki. Pod względem jakości i przydatności rolniczej, gleby w gminie są głównie średnie i słabe. Największe powierzchnie zajmują gleby klasy IV, w tym prawie jedną trzecią stanowią klasy IVa. Znaczny udział ma również gleba klasy V. Najlepsze gleby w gminie występują w jej północnej części, zwłaszcza w rejonie miejscowości Mieszewo oraz za zachód od Kraśnika Łobeskiego. Są to głównie gleby klasy III.

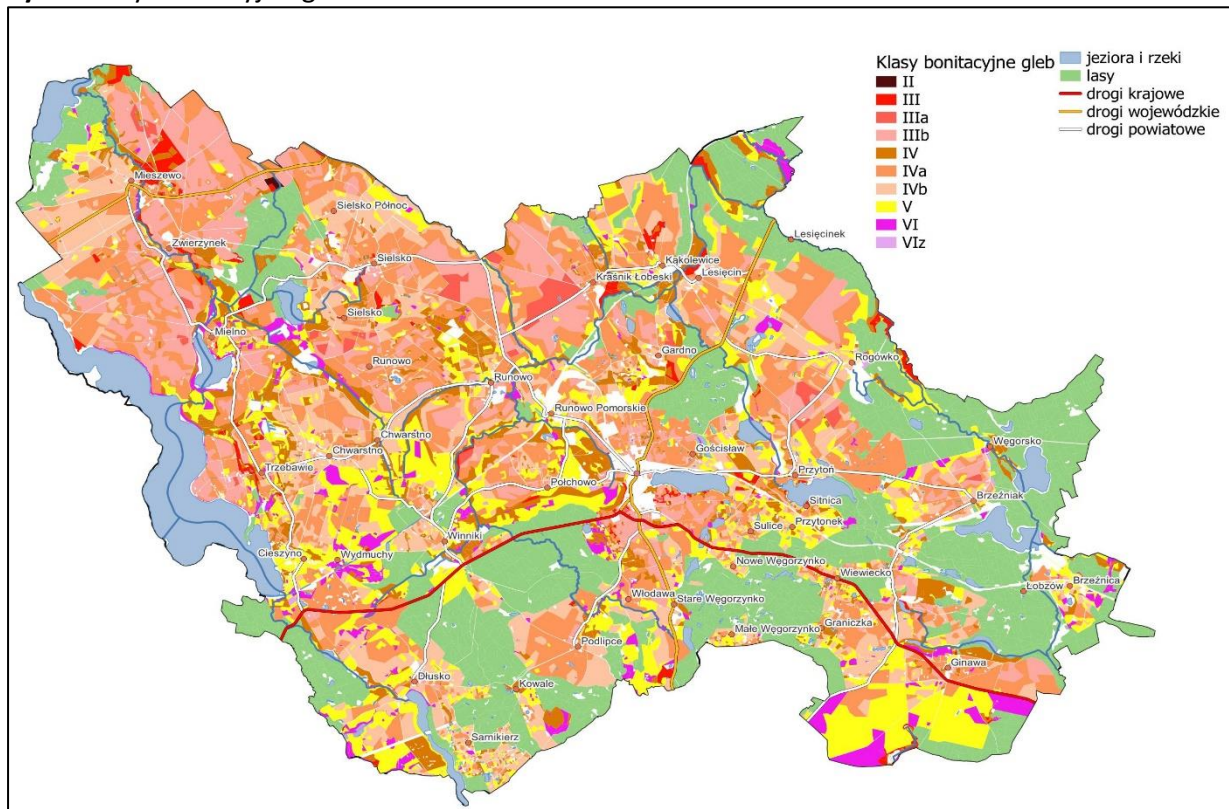
Tabela.2 Klasy bonitacyjne gleb w gminie Węgorzyno

Klasa bonitacyjna	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]
II	6,53	0,04
III	295,04	1,85
IIIa	218,42	1,37

IIIb	2 067,90	12,96
IV	1 625,12	10,18
IVa	4 930,70	30,90
IVb	3 053,40	19,13
V	3 069,01	19,23
VI	670,32	4,20
VIz	21,71	0,14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.geoportal.gov.pl/pl/usluga/uslugi-przegladania-wms-i-wmts/>

Rys.3. Klasy bonitacyjne gleb

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.geoportal.gov.pl/pl/usluga/uslugi-przegladania-wms-i-wmts/>

Największe obszary gminy zajmują gleby brunatne wyługowane, które są typowe dla obszaru młodoglacjalnego, związane z podłożem glin zwałowych. Są to gleby o gorszych właściwościach fizykochemicznych i uboższe w składniki pokarmowe. Na skutek ługowania (proces wymywania niektórych składników mineralnych, w przypadku gleby chodzi o związki zasadowe³) gleba ma odczyn kwaśny.

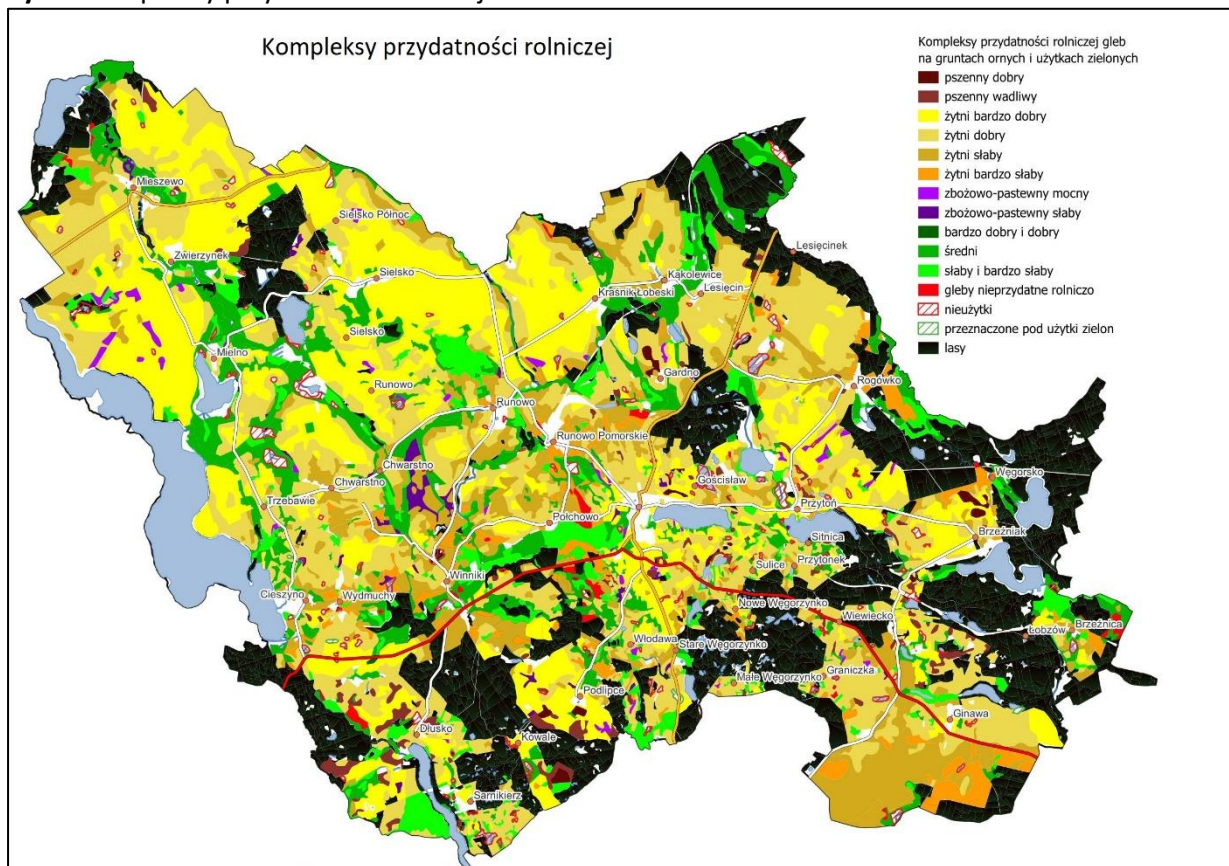
W zmeliorowanych obniżeniach terenowych oraz w dolinach rzecznych zalegają głównie gleby hydrogeniczne. W zależności od stopnia zawilgocenia są to gleby torfowe lub murszowe, a w szczególności: gleby torfowe i murszowo-torfowe, gleby torfowo-mułowe i mułowo-torfowe, gleby murszowo-mineralne i murszowate oraz mady. Na terenach wyżej położonych, o podłożu piaszczystym, wytworzyły się gleby bielcowe i płowe.

Czarne ziemie, które uchodzą za jedne z najbardziej urodzajnych w gminie Węgorzyno, występują w podtypie piątym, którym są czarne ziemie zdegradowane. Charakteryzuje się one niewielkim

³ <https://encyklopedialesna.com/haslo/lugowanie-gleby/>

Na terenie gminy Węgorzyno uprawia się głównie zboża, a przede wszystkim żyto, rośliny przemysłowe, w tym rzepak i rzepik, oraz pszenice i pszenżyto. Ma to swoje odzwierciedlenie w rozkładzie kompleksów przydatności rolniczej gleb, gdzie w gminie dominuje kompleks żytni – od słabego do bardzo dobrego.

Rys.5. Kompleksy przydatności rolniczej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.geoportal.gov.pl/pl/uslugi/uslugi-przegladania-wms-i-wmts/>

Tabela 4. Kompleksy przydatności rolniczej gleb

Kompleksy przydatności rolniczej gleb na gruntach ornych i użytkach zielonych	Powierzchnia [ha]	Powierzchnia [%]
żytni dobry	6543,59	34,51
żytni bardzo dobry	4777,13	25,19
żytni słaby	2471,74	13,04
średni*	2251,19	11,87
słaby i bardzo słaby*	1120,06	5,91
żytni bardzo słaby	690,21	3,64
pszeniczny wadliwy	445,13	2,35
nieużytki	256,71	1,35
zbożowo-pastewny mocny	118,15	0,62
gleby nieprzydatne rolniczo	111,65	0,59
zbożowo-pastewny słaby	95,84	0,51
pszeniczny dobry	64,48	0,34
przeznaczone pod użytki zielone	8,53	0,04
bardzo dobry i dobry*	7,45	0,04

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://www.geoportal.gov.pl/pl/usluga/uslugi-przegladania-wms-i-wmts/>

*-Kompleksy użytków zielonych

Gleby o najwyższej przydatności rolniczej (klasy bonitacyjnej I-III) znajdują się pod ochroną. Ochrona ta polega na tym, że chcąc przeznaczyć grunty rolne na cele inne niż rolnicze, np. pod zabudowę, można to zrobić tylko poprzez uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dodatkowo, chcąc wyłączyć z użytkowania rolniczego gleby o najwyższych klasach, tj. I-III, wymagane jest uzyskania zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. W przypadku gleb pochodzenia organicznego, np. torfów, zgoda ta jest wymagana bez względu na klasę bonitacyjną.

Struktura upraw jest bardzo zróżnicowana. Dominują zboża, ale nie pszenica jak ma to miejsce na najlepszych kompleksach glebowych, których w gminie Węgorzyno nie ma zbyt wiele, lecz żyto. Bardzo dużo uprawia się roślin przemysłowych i oleistych (rzepak i rzepik). Ponadto pszenicę, pszenżyto, owies, kukurydzę, jęczmień i inne.

Tab. 5. Sposób gospodarowania na ziemi rolnej z podziałem na gospodarstwa indywidualne i inne

Lp.	Gospodarstwa ogółem	Gospodarstwa indywidualne	Gospodarstwo inne	Gospodarstw indywidualne (wartość % w stosunku do Gospodarstw Ogółem)	Gospodarstw Inne (wartość % w stosunku do Gospodarstw Ogółem)
L. gospodarstw	254,00	249,00	5,00	98,03	1,97
Pow. Gospodarstw	11 832,59	10 809,98	1 022,61	91,36	8,64
Średnia wielkość gospodarstw	46,59	43,41	204,52	-	-
Łąki trwałe	1 729,53	1 709,53	20,00	100,00	0,00
Lasy i gruntu leśne	304,82	293,03	11,79		
Pastwiska trwałe	252,08	252,08	0,00	100,00	0,00
Powierzchnia pod zasiewami	8 634,17	7 703,48	930,69	89,22	10,78
zboża razem	5 783,81	5 541,83	241,98	95,82	4,18
zboża podstawowe z mieszkankami zbożowymi	5 138,95	4 937,13	201,82	96,07	3,93
żyto ozime	1 608,52	1 541,77	66,75	95,85	4,15
przemysłowe (rocznikowe)	1 216,76	1 038,48	178,28	85,35	14,65
pszenica ozima (łącznie z orkiszem)	1 107,42	1 036,66	70,76	93,61	6,39
rzepak i rzepik razem	1 085,78	907,50	178,28	83,58	16,42
międzyplony (poplony) jare	824,02	315,15	508,87	38,25	61,75
pszenżyto ozime	782,72	725,41	57,31	92,68	7,32
międzyplony (poplony) ozime	732,15	604,92	127,23	82,62	17,38
owies	548,55	541,55	7,00	98,72	1,28

kukurydza na ziarno	445,37	405,21	40,16	90,98	9,02
jęczmień jary	295,56	295,56	0,00	100,00	0,00
mieszanki zbożowe ozime	243,11	243,11	0,00	100,00	0,00
pszenica jara (łącznie z orkiszem)	198,80	198,80	0,00	100,00	0,00
jęczmień ozimy	134,10	134,10	0,00	100,00	0,00
ziemniaki	133,76	133,76	0,00	100,00	0,00
strączkowe jadalne na suche ziarno razem	132,92	132,92	0,00	100,00	0,00
pszenżyto jare	131,25	131,25	0,00	100,00	0,00
warzywa gruntowe	71,40	71,40	0,00	100,00	0,00
mieszanki zbożowe jare	56,15	56,15	0,00	100,00	0,00
żyto jare	32,77	32,77	0,00	100,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego, PSR 2020 – wg siedziby gospodarstwa.

Analizując powyższe tabele, możemy zaobserwować duże różnice w powierzchni gruntów rolnych znajdujących się w dyspozycji gospodarstw rolnych w stosunku do ogólnej powierzchni gruntów rolnych w gminie. Może to wynikać z faktu, iż (jak podaje Raport o stanie gminy Węgorzyno w 2023 roku) 60% ziemi jest w posiadaniu Skarbu Państwa i nie jest po prostu użytkowana (dzierżawiona) przez lokalnych gospodarzy, tym samym nie została uwzględniona w Powszechnym Spisie Rolnym z 2020 roku. Istnieje również druga możliwość, a mianowicie grunty są użytkowane, ale przez gospodarzy (lub podmioty gospodarcze), którzy mieszkają poza gminą. Niestety, Powszechny Spis Rolny, opisując sposób użytkowania gruntów rolnych w odniesieniu do siedziby użytkownika, agreguje dane do poziomu powiatu, tym samym nie ma możliwości sprawdzenia, jaki odsetek gruntów rolnych jest użytkowany przez osoby lub spółki spoza gminy.

Warunki gruntowo-wodne

Obszar opracowania znajduje się w dorzeczu Regi, której wody z obszaru gminy poprzez sieć mniejszych rzek i kanałów są odprowadzane (poprzez Regę) bezpośrednio do Morza Bałtyckiego. Trzon sieci hydrograficznej tworzy rzeka Reska Węgorza. Rzeka ta swój bieg rozpoczyna w mokradłach przy drodze krajowej nr 22, między Cieszynem a Winnikami, a kończy wpadając do Regi pod Łobzem. Łączna długość rzeki wynosi zaledwie 24,6 km, ale jej zlewnia pokrywa blisko 3/4 obszaru gminy i zbiera wody ze środkowej i wschodniej części gminy. Dłuższą rzeką jest Ukleja, lewy dopływ Regi o długości 49 km, wypływająca z jeziora Dłusko, a uchodząca do zbiornika zaporowego Likowo na Redze w miejscowości Likowo pod Płotami. Obsługuje zachodnią część gminy. Osobliwością sieci hydrograficznej gminy jest fakt, że południowy skrawek terenów leśnych, między Małym Węgorzynkiem a Graficzną, znajdują się w dorzeczu Iny i stanowi granicę między zlewniami wód przymorza a Odry. Pozostałe cieki tworzące mniejsze zlewnie to:

- Brzeźnica – ciek wodny o długości około 4 km, wypływający z okolic Jankowa, a uchodzący do jeziora Brzeźniak,
- Brzeźnicka Węgorza – prawy dopływ Reskiej Węgorzy o długości około 40 km, wypływający z jeziora Studnica,
- Golnica – dopływ Reskiej Węgorzy o długości około 12 km,
- Krzeszna (Przytonka) – dopływ Reskiej Węgorzy o długości 5 km, wypływający z jeziora Przytoń.

[illegible]

Układ hydrograficzny tworzą również bardzo liczne jeziora oraz oczka wodne śródpolne, przyczyniając się do 7% udziału wód powierzchniowych w ogólnej powierzchni gminy. Do największych jezior (powyżej 1 ha) zaliczamy:

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia [ha]	Długość linii brzegowej [m]	Głębokość max. [m]
1.	Woświn	831,00	25 800	28,10
2.	Okrzeja	101,00	3 800	4,40
3.	Mielno	74,00	b.d.	5,00
4.	Dłusko	56,80	7 200	12,30
5.	Sambórz Duży	46,12	b.d.	b.d.
6.	Sambórz Mały	13,30	b.d.	8,00
7.	Brzeźno	98,60	5 940	4,70
8.	Zajezerze	73,00	4 500	19,60

Lp.	Nazwa jeziora	Powierzchnia [ha]	Długość linii brzegowej [m]	Głębokość max. [m]
9.	Węgorzyno	68,30	4 325	7,70
10.	Żabice	67,30	3 500	4,60
11.	Przytoń	31,00	b.d.	b.d.
12.	Dubie	13,30	2 000	27,50
13.	Wolnowo	11,00	b.d.	b.d.
14.	Czarne Górne	8,00	b.d.	b.d.
15.	Stepno Duże	7,00	b.d.	b.d.
16.	Rogowo	6,10	b.d.	b.d.
17.	Gardno	5,62	b.d.	b.d.
18.	Strokowskie Dolne	5,35	b.d.	b.d.
19.	Dobrowo	5,00	b.d.	b.d.
20.	Wiewiecko	5,00	b.d.	b.d.
21.	Strokowskie Górne	4,80	b.d.	b.d.
22.	Stepno Małe	4,00	b.d.	b.d.
23.	Sulcowe	3,00	b.d.	b.d.
24.	Rogówko	2,50	b.d.	b.d.
25.	Okągłe	1,20	b.d.	b.d.
26.	Czarne Dolne	1,10	b.d.	b.d.

Źródło: Opracowanie własne

Fot.3 Kszeszna

Fot.4 Reska Węgorza pod Runowem

Fot.5 Jez. Przytoń

Fot.6 Jez. Dubie

Fot.7 Ukleja w rejonie Mieszewa

Fot.8 Jez. Dłusko

Począwszy od 2023 roku obowiązuje nowy podział jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Na terenie gminy Węgorzyno wydzielono 17 obszarów: 9 rzecznych i 8 jeziornych.

Tabela 7. Jednolite Części Wód Powierzchniowych

Lp.	Nazwa JCWP	Kod	Dorzecze
1	Ukleja	RW60001842653	Rega
2	Rega od Klępnicy do Ukleji	RW6000114259	Rega
3	Reska Węgorza od źródeł do Golnicy wraz z Golnicą	RW60001042439	Rega
4	Kanał Kraśnik	RW600010424549	Rega
5	Reska Węgorza od Golnicy do ujścia	RW6000114249	Rega
6	Brzeźnicka Węgorza	RW600018424699	Rega
7	Przytonka	RW600010424529	Rega
8	Struga Ińsko	RW60001719829	Odra
9	Łoźnica	RW60001042349	Rega
10	Okrzeja	LW20857	Rega
11	Woświn	LW20854	Rega
12	Mielno	LW20855	Rega
13	Dłusko	LW20853	Rega
14	Węgorzyno	LW20834	Rega
15	Zajezerze	LW20837	Rega
16	Brzeźno	LW20848	Rega
17	Żabickie	LW20849	Rega

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Hydrologicznego Systemu Ośłony Kraju

Fot.9 Jezioro Woświn w Cieszynie

Zgodnie z art. 16 pkt 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, przez obszary szczególnego zagrożenia powodzią rozumie się:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

Według Informatycznego Systemu Osłony Kraju, bazującego na danych z Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej, część gminy Węgorzyno znajduje się w zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią. Obszar obejmuje rzekę Ukleje od jeziora Dłusko przez Woświn do jeziora Okrzeja. W rejonie występowania wód powodziowych znajdują się miejscowości Mielno, Zwierzynek oraz Mieszewo. Jak wynika z w/w map tylko jedno zabudowanie gospodarcze w Mieszewie (nr 39) znajduje się w zasięgu potencjalnej fali powodziowej. Na reszcie obszarów mogą być zalane niżej położone łąki i pastwiska nadrzeczne.

Na terenie gminy Węgorzyno głównym poziomem wodonośnym jest czwartorzędowe piętro wodonośne, w którego obrębie wyznaczono trzy pietra. Są to:

- przypowierzchniowy poziom wodonośny,
- międzyglinny poziom wodonośny,
- podglinowy poziom wodonośny.

Głównym użytkowym poziomem w obrębie obszaru jest międzyglinowy poziom wodonośny. Jego miąższość jest zróżnicowana i wynosi od 6 m w Mieszewie do ponad 24 m. Zasilany jest on poprzez przesączanie się wód z poziomu przypowierzchniowego lub bezpośrednio przez infiltrację opadów atmosferycznych. Występuje w kontakcie hydraulicznym z poziomami wyżej i niżej leżącymi. Wody w tym poziomie są dobrej jakości, wymagają jedynie prostego uzdatnienia z powodu podwyższonej zawartości manganu i żelaza. Często zbudowany jest z dwóch, a nawet trzech warstw wodonośnych.

Na terenie gminy Węgorzyno znajduje się 17 ujęć wody, które zaopatrują ludność gminy w wodę do spożycia. Przeważająca większość z tych ujęć posiada strefę ochrony bezpośredniej. Jedynym wyjątkiem jest ujęcie wody Kowale.

Tabela 8. Ujęcia wody na terenie gminy Węgorzyno.

Lp.	Ujęcia wody stacje uzdatniania	Miejscowości obsługiwane przez ujęcie	Liczba studni	Wydajność ujęcia [m ³ /h]	Długość sieci wodociągowej [km]	Długość przyłączy [km]
1	Węgorzyno	Węgorzyno, Węgorzynko, Runowo Pomorskie, Połchowo	2	60	11,7	5,2
2	Chwarstno	Chwarstno, Trzebawie	1	5	4,0	0,6
3	Sielsko	Sielsko, Runowo	2	11	19,0	3,6
4	Brzeźniak	Brzeźniak	2	1	1,7	0,5
5	Mieszewo	Mieszewo, Zwierzynek, Mielno	2	8	8,2	1,4
6	Podlipce	Podlipce	2	1,6	0,4	0,5
7	Kąkolewice	Kąkolewice, Kraśnik, Lesięcin	2	6,1	4,4	1,3
8	Cieszyno	Cieszyno	2	52	2,3	1,4
9	Gościśław	Gościśław	1	0,85	0,8	0,2
10	Przytoń	Przytoń	2	3	1,3	0,5
11	Gardno	Gardno	1	7	0,5	0,4
12	Dłusko	Dłusko	1	1	1,2	0,35
13	Rogówko	Rogówko	2	1	1,1	0,4
14	Winniki	Winniki	2	3	b.d	b.d
15	Włodawa	Włodawa	1	0,6	0,15	0,05
16	Wiewiecko (bez uzdatniania)	Wiewiecko, PGR, Pilichówko, Ginawa	2	7,7	4,8	1,4
17	Kowale (bez uzdatniania)	Kowale	1	0,6	b.d	0,15

Źródło: Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno, dr Grzegorz Synowiec, Wrocław, 2017

Zgodnie z Przeglądową mapą geologiczno–inżynierską Polski w skali 1:300000 teren gminy Węgorzyno został podzielony na kilka obszarów, na których panują zróżnicowane warunki budowlane. Są to, w kolejności od największych powierzchni:

- obszar glin zwałowych wysoczyzn morenowych o nachyleniu zboczy powyżej 3%, na których warunki budowlane zostały określone jako dobre; uzależnione od morfologii i zawodnienia. Przeważająca część gminy

- obszar występowania oczek morenowych w obrębie glin zwałowych, na których warunki budowlane zostały określone jako dobre a w obrębie oczek złe - uzależnione od morfologii. Głównie między Węgorzynom a Brzeźnicką Węgorzom.
- obszar torfów i gruntów bagiennych, na których warunki budowlane zostały określone jako złe lub bardzo złe. Są to tereny dolinne rzek,
- obszar glin zwałowych o nachyleniu zboczy 0-3%, na których warunki budowlane zostały określone jako dobre; pogarszają się w miarę wzrostu zawodnienia
- Obszar gruntów piaszczysto-żwirowych akumulacji wodnolodowcowej i lodowcowej o nachyleniu zboczy powyżej 3% %, na których warunki budowlane zostały określone jako dostateczne; pogarszają się w miarę skomplikowania morfologii i zaburzeń glacytektonicznych
- obszar gruntów żwirowo-kamienistych moreny czołowej na których warunki budowlane zostały określone jako dobre
- Obszar gruntów piaszczysto-żwirowych tarasów wyższych - powyżej 4-6 m, na których warunki budowlane zostały określone jako dobre; polepszają się w miarę obniżania się zwierciadła wody gruntowej. Niewielki obszar na północ od Runowa
- Obszar gruntów piaszczysto-madowych tarasów niższych - poniżej 4-6 m, na których warunki budowlane zostały określone jako przeważnie złe. Niewielki obszar w rejonie ujścia Reskiej Węgorzy
- Obszar gruntów piaszczysto-żwirowych akumulacji wodnolodowcowej i lodowcowej o nachyleniu zboczy 0-3%, na których warunki budowlane zostały określone jako dostateczne lub dobre; polepszają się ze wzrostem średnicy ziarna i obniżaniem się zwierciadła wody gruntowych. Niewielki fragment na stoku doliny Brzeźnickiej Węgorzy na wschód od Lesięcina.

Złoża kopalin

Na obszarze opracowania znajdują się 2 udokumentowane złoża, z czego tylko jedno jest eksploatowane. Są to:

- złoża piasku i żwiru „Giniawa”, zlokalizowane przy drodze do Ińska. Powierzchnia złoża wynosi 203, 92 ha. Złoże jest eksploatowane przez Kruszywa SKSM S.A. Prowadzony jest zakład górniczy.
- złoża piasku i żwiru „Połchowo”. Powierzchnia złoża wynosiła 1,85 ha. Złoże było eksploatowane w latach 1987-1990, a obecnie jest wyłączone z eksploatacji. Wydobywano tam głównie piasek metodą odkrywkową. Przewidywany sposób wykorzystania złoża po zakończeniu eksploatacji oraz jego rekultywacji to kierunek leśno-wodny. Złoże zostało częściowo zawodnione⁴. Współcześnie, w sąsiedztwie dawnego wyrobiska, znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), a sam teren stanowi dzikie wysypisko śmieci.

⁴ Studium uwarunkowania i kierunków zagospodarowania przestrzennego Węgorzyna przyjęte uchwałą Nr XX/192/2020 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 30 listopada 2020 roku w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Węgorzyno.

Fot.10. Eksploatacja złoża piasku i żwiru „Giniawa”

Fot.11 Rekultywowany obszar po eksploatacji na złożu w Storkowie

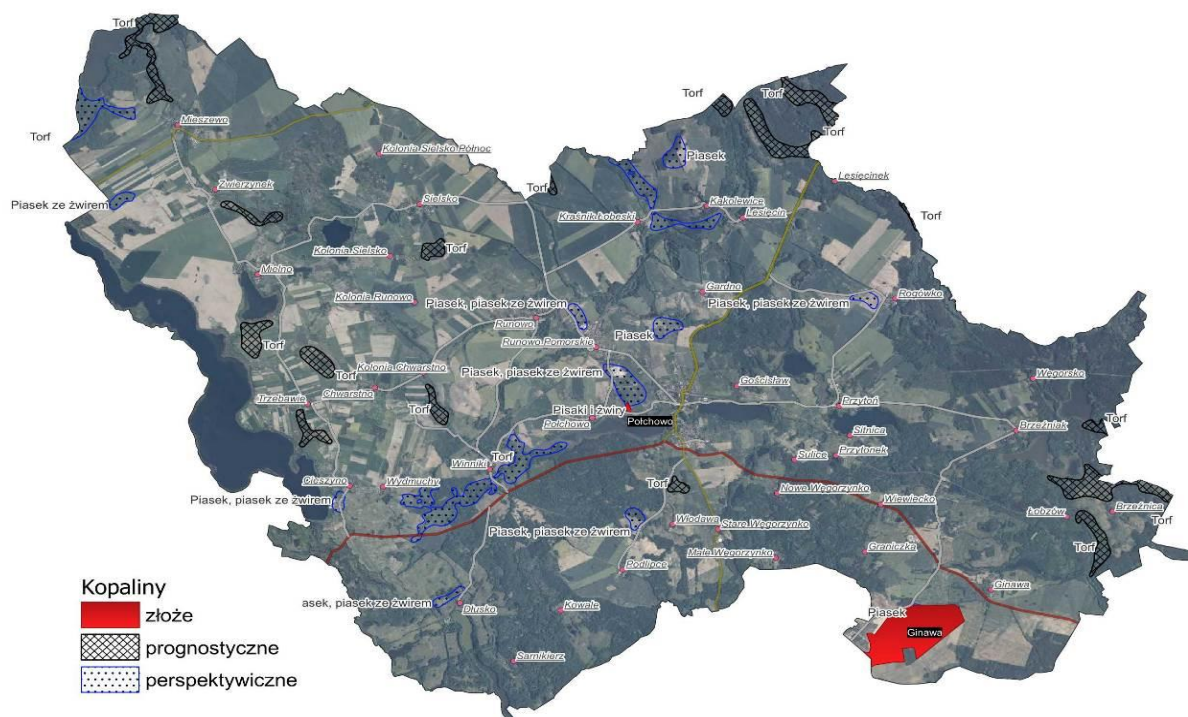
Do 2016 roku prowadzono jeszcze eksploatację złoża w Storkowie (złóże wspólne z gminą Ińsko). Po wyczerpaniu zasobów złóż zostało skreślone z bilansu zasobów. Wraz z zakończeniem eksploatacji przeprowadzono rekultywację terenu. Łącznie na kopalni Storkowo zrekultywowano 102,28 ha gruntów, z czego 89,86 ha posiada decyzję Starosty, uznającą rekultywację (głównie w kierunku leśnym) za zakończoną. 6,73 ha terenu jest już zagospodarowane w kierunku leśnym przez Nadleśnictwo Łobez (dane Szczecińskich Kopalni Surowców Mineralnych S.A. z 2012 roku)⁵.

Dodatkowo, na terenie całej gminy, występują prognostyczne⁶ złoża torfu o zweryfikowanych granicach oraz perspektywiczne złoża głównie piasków i żwirów oraz torfów.

W Polsce stosuje się podział zasobów nieudokumentowanych na domniemane (hipotetyczne), perspektywiczne oraz prognostyczne. Te trzy etapy są związane z pracami poszukiwawczymi, po których następuje rozpoznanie złoża i jego dokumentowanie.

⁵ Tamże.

⁶ Bilans perspektywicznych zasobów kopalin Polski wg. stanu na 31.12.2023 r. Państwowy Instytut Geologiczny. Praca zbiorowa pod redakcją: Marcina Szuflickiego Agnieszki Malon, Marcina Tymińskiego. Warszawa 2024.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie PIG

Eksploatacja przedmiotowych kruszyw jest możliwa po wykonaniu odpowiedniego rozpoznania wskazanych terenów oraz przeprowadzeniu badań geologicznych gruntu. Wszelkie nowe inwestycje związane z eksploatacją kruszyw powinny posiadać dokumentację geologiczną złoża i wykonaną ocenę oddziaływania inwestycji na środowisko oraz projekt zagospodarowania złoża.

Na obszarze gminy działały w przeszłości inne żwirownie, po których ślady dawnej eksploatacji można zaobserwować w terenie. Nie stwierdzono natomiast świeżych śladów świadczących o nielegalnym wydobywaniu.

Fot.12 Teren złoża piasku i żwiru „Potchowo”

Fot.13 Dawna żwirownia w Dłusku

2.5. Flora i fauna

Według Regionów Geobotanicznych Polski Matuszkiewicza (Regionalizacja Geobotaniczna Polski, J. M. Matuszkiewicz, 2008), analizowany obszar Węgorzyna leży w przeważającej mierze w granicach Prowincji Środkowoeuropejskiej, Podprowincji Południowobałtyckiej, w Dziale Pomorskim (A), Krainie Pojezierzy Środkowopomorskich (A.4.), okręgu Nowogardzko-Choszczyńskim (A.4.1.), podokręgu Choszczyńsko-Ińskim (A.4.1.c) oraz Węgorzyńskim (A.4.1.d). Wschodnia część, którą wyznacza dolina Brzeźnickiej Węgorzy, znajduje się okręgu Drawsko-Szczecineckim (A.4.3), podokręgu Drawskim (A.4.3.b), natomiast północno-zachodnie rubieże gminy zaliczane są do okręgu Nowogardzko-Choszczyńskiego (A.4.1), podokręgu Nowogardzkiego (A.4.1.e).

Określenie potencjalnych siedlisk różnych formacji roślinnych wskazuje charakter szaty roślinnej, jaka wystąpiłaby, gdyby przyroda mogła rozwijać się samorzutnie, bez ingerencji człowieka.

Według Mapy „Potencjalna roślinność naturalna Polski” Matuszkiewicza⁷, na obszarze opracowania potencjalnymi naturalnymi zbiorowiskami roślinnymi są:

- Olsy środkowoeuropejskie Carici elongatae-Alnetum (=Ribeso nigri-Alnetum + Sphagno squarrosi-Alnetum)
- Niżowy łęg wiązowo-dębowy Ficario-Ulmetum chrysosplenietosum,
- Grąd subatlantycki, seria żyzna Stellario-Carpinetum.
- Żyzna buczyna niżowa Galio odorati-Fagetum (=Melico-Fagetum)
- Acydofilny pomorski las bukowo-dębowy Fago-Quercetum petraeae
- Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe Pino-Quercetum (=Querco-Pinetum + Serratulo-Pinetum)
- Kontynentalny bór bagienny Vaccinio uliginosi-Pinetum

Roślinność tego obszaru ma bardzo wyraźny indywidualny charakter, na który składa się szereg czynników naturalnych, w tym geologicznych, ukształtowanie terenu, a przede wszystkim szybka sukcesja naturalna oraz czynniki antropogeniczne.

Panującym gatunkiem drzew jest świerk i sosna, wprowadzane na siedliska dawnych buczyn i grądów. Wśród pozostałych gatunków, występujących głównie na terenach ponownie zalesianych, najwięcej jest brzozy, topoli, osiki, buka oraz różnych gatunków wierzby. W 1999 roku Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie przeprowadziło waloryzację przyrodniczą całego terenu gminy Węgorzyno. Ustalono występowanie na tym terenie blisko 684 gatunków roślin naczyniowych, w tym występowanie 28 gatunków chronionych roślin naczyniowych oraz 3 gatunków chronionych grzybów.

Szatę roślinną obszaru gminy stanowi flora, czyli gatunki roślin występujące w gminie oraz roślinność, czyli zbiorowiska roślinne związane z określonymi biotopami. Zbiorowiska o charakterystycznym składzie gatunkowym uzyskują kategorię zespołów roślinnych⁸:

W obszarze opracowania wyróżniono pięć charakterystycznych typów obszarów przyrodniczych:

- Zbiorowiska wodne, szuwarowe i bagienne
- Zbiorowiska torfowisk mszysto-turzycowych i mszarów
- Zbiorowiska muraw, łąk i pozostałych użytków zielonych
- Zbiorowiska układów ekotonowych (okrajkowe)
- Zbiorowiska leśne i zadrzewione
- Zbiorowiska segetalne
- Zbiorowiska roślinności urządzonej i nie urządzonej (ruderalne)

Zbiorowiska wodne, szuwarowe i bagienne

Gmina Węgorzyno odznacza się dużą jeziornością oraz dość rozbudowaną siecią hydrograficzną. Występują tu duże jeziora, niewielkie, ale za to bardzo liczne oczka wodne oraz zbiorniki śródpolne. W połączeniu z siedmioma rzekami oraz siecią kanałów, stwarzają one dogodne warunki siedliskowe dla

⁷ Matuszkiewicz J.M., 2008, Potential natural vegetation of Poland (Potencjalna roślinność naturalna Polski), IGiPZ PAN, Warszawa

⁸ Program ochrony środowiska gminy Węgorzyno na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011

wielu gatunków hydrofitów. Jedną z najmniejszych roślin naczyniowych występujących na wodach gminy Węgorzyno są rośliny z rodziny rzęśowatych (Lemma L.), wśród których charakterystycznymi gatunkami są rzęśa drobna oraz spirodela wielokorzeniowa. Rośliny te występuje głównie w małych, bezodpływowych zbiornikach śródpolnych oraz rowach melioracyjnych. Na obszarze śródleśnego, dystroficznego jeziora w kompleksie leśnym, sąsiadującym od wschodu z miejscowością Gardno, zlokalizowano jedyne stanowisko wolfii bezkorzeniowej (*Wofflo-Lenmeium gibbae*). Na żyznych (eutroficznych), otwartych wodach lub wolno płynących można spotkać zespoły roślin podwodnych, takie jak: rdest grzebieniasty (*Potamogeton pectinatus*), rogatek sztywny (*Ceratophyllum demersum*), moczarka kanadyjska (*Elodea canadensis*). Blżej brzegu, stanowiąc często strefę przejściową między roślinami pływającymi po powierzchni a pasem szuwarów przybrzeżnych, występują zbiorowiska roślin zakorzenionych w dnie zbiornika. Należą do nich głównie: rdest ziemnowodny (*Potamogeton natans*), rdest pływający (*Potamogeton natans*), żabiściek pływający (*Hydrocharitum morsus-ranae*), okrzemka bagienna (*Hydrocharitum morsus-ranae*) oraz zespół dwóch gatunków chronionych grążela żółtego i grzybieni białych (*Najas-Nymphaeoidium*). Zespoły roślinności przybrzeżnej tworzą siedliska szuwaru właściwego, z przedstawicielami trzciny pospolitej (*Phragmites communis*), pałki szerokolistnej (*Typha latifolia*), tataraku zwyczajnego (*Acorus calamus* L.). Ponadto, występują zespoły strzałki wodnej i jeżogłówki pojedynczej (*Sagittaria-Sparganium emersii*) oraz kropidła wodnego i rzepichy ziemnowodnej (*Oenanthe-Rorippa*). Brzegi porasta szuwar wieloturzycowy, stanowiący najczęściej pas przejściowy między szuwarem właściwym a roślinnością bagienną i torfowiskową oraz podmokłymi łąkami i olsami. Głównym gatunkiem w/w zbiorowiska jest turzycza błotna (*Caricetum acutornis*).

Zbiorowiska torfowisk mszysto-turzycowych i mszarów

Torfowiska i szerzej tereny podmokłe zajmują na powierzchni gminy znaczącą część obszaru, bo aż przeszło 14%.

Wyróżnia się różne typy torfowisk w zależności od głównego mechanizmu zaopatrywania torfowiska w wodę:

Torfowiska wysokie (mszar) są zasilane wodami z opadów. Występuje głównie w płytkich zagłębieniach z nieprzepuszczalnym podłożem. Proces przyrastania miazgi torfowiska odbywa się cyklicznie i jest uwarunkowane warunkami opadowymi. Przyrost następuje w okresach mokrych, natomiast w okresie suchym następuje proces rozkładu materii organicznej. Torfowisko ma bardzo duże właściwości absorpcji wody (pochłaniania). Ponadto proces wzrostu przebiega wolniej na obrzeżach, a szybciej ku centrum, co sprawia, że z czasem torfowisko przybiera kształt kopulasty. Według Mapy Mokrądek Polski⁹, jedyne fragmenty torowiska wysokiego znajduje się na wschód od kolonii Sielsko. Są to niezwykle cenne miejsca zarówno ekologicznie, jak i florystycznie. Występuje tu szereg ciekawych, chronionych i rzadkich roślin naczyniowych: modrzewnica zwyczajna, rosiczka okrągłolistna, wetnianka pochwowata i wąskolistna, żurawina błotna. Występują tu także torfowce o czerwonej barwie, takie jak *Sphagnum ruhellum* i *S. magellanicum*¹⁰.

Torfowiska przejściowe mają charakter pośredni pomiędzy torfowiskami niskimi a wysokimi. Oprócz zasilania wodami opadowymi, ma tu miejsce także ruch wód powierzchniowych lub gruntowych. Są to siedliska żyzniejsze niż torfowiska wysokie i często tworzą się na ich obrzeżu. Według Mapy Mokrądek Polski na terenie gminy zlokalizowane są dwa fragmenty torfowisk przejściowych: w rejonie na północ od miejscowości Mieszewo w dolinie Ukli oraz między Kraśnikiem a Sielskiem.

Torfowiska niskie są zasilane głównie wodami powierzchniowymi i gruntowymi. Są charakterystyczne dla dolin rzecznych (okresowe zalewy), miejsc wypływu wód podziemnych, np. wycieku na zboczach i przy skarpach, a także przy źródłach. Występują w dolinach i obszarach zmeliorowanych, na obszarze położonym na północ od obniżenia ciągnącego się równoleżnikowo na linii Wiewiecko-Węgorzyno-Winniki. Są to siedliska mniej lub bardziej żyzne, mezotroficzne do eutroficznych. Występują tu

⁹ Mapa mokrądek Polski skala 1:750 000, https://www.itp.edu.pl/GIS_mokradla/html/index.php?page=mapy

¹⁰ Opracowanie ekofizjograficzne dla potrzeb zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno, dr Grzegorz Synowiec, Wrocław, 2017 r.

zbiorowiska z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*. Zwykle w tych zbiorowiskach występują *Sphagnum fallax*, mietlica psia, turzycza siwa, czermień błotna, siedmiopalecznik błotny, sit rozpierzchły i turzycza nitkowata¹¹.

Fot.14 Torfowiska wysokie koło Sielska

Zbiorowiska muraw, łąk i pozostałych użytków zielonych

Generalnie użytki zielone, czyli łąki i pastwiska, w gminie Węgorzyno są ściśle powiązane z siecią hydrograficzną. Użytkowane są głównie w dolinach rzek i cieków oraz na obszarach, które zostały poddane melioracji. Najczęściej spotykanym zbiorowiskiem jest zespół sitowia leśnego i śmiałka darniowego. Są to głównie niewielkie, jednogatunkowe kwiaty, występujące w kompleksach z turzycowiskami na brzegach potoków lub w podmokłych dolinach. Na stokach jeziora Brzeźniak, w osadzie Węgorsko, zidentyfikowano dwa nieodległe płaty łąk świeżych z charakterystycznym dla tego siedliska rajgrasem wyniosłym. Na terenie gminy często spotykane jest zbiorowisko pastwisk, w którym dominują: życica trwała, grzebienica pospolita oraz koniczyna biała.

Murawy kserotermiczne (ciepłolubne) i psammofilne (napiaskowe) to ciepłolubne zbiorowiska trawiaste o charakterze stepowym. Uznawane są za jedno z najbogatszych siedlisk roślinnych pod względem florystycznym. Występujące na tych siedliskach gatunki pochodzą głównie z obszaru śródziemnomorskiego, osiągając w Polsce północną granicę naturalnego zasięgu¹². Obecnie, na terenie Polski, murawy kserotermiczne występują już tylko fragmentarycznie.

W gminie Węgorzyno murawy tego typu są stosunkowo rzadkie. Nieliczne fragmenty można spotkać na nasłonecznionych stokach oraz nasypach kolejowych. Na uwagę zasługuje występowanie zbiorowiska chronionego gatunku – sasanki łąkowej. Występują tam również: pajęcznica gałęzista, goździk karuzek

¹¹ Tamże str.27

¹² <https://www.wigry.org.pl/siedliska/6210.htm>

goździk kropkowany, kocanka piaszkowa, pięciornik piaszkowy, rozchodnik sześciorzędowy oraz kosówka pierzasta. Sporadycznie występują zbiorowiska muraw szczytlichowych, rozwijające się głównie w miejscach piaszczystych, na przydrożach śródleśnych w drzewostanach sosnowych. Charakteryzują się one dominacją szczytlichy siwej, której towarzyszą często kocanki piaskowe. Zbiorowisko to występuje np. w okolicach Rogówka.

Roślinność muraw jest stabilizowana oraz w dużej mierze kształtowana przez ekstensywną gospodarkę łąkarską i pasterską. Po zaprzestaniu użytkowania, zbiorowiska te przekształcają się, w drodze sukcesji wtórnej, w zarośla, a następnie las.

Zbiorowiska układów ekotonowych (okrajkowe)

Zbiorowiska układów ekotonowych w warunkach naturalnych zajmują na ogół wąski pas w strefie kontaktowej zbiorowisk leśnych lub zaroślowych ze zbiorowiskami trawiastymi. Składają się na sekwencję zbiorowisk: las – zarośla (krzewiasty oszyjek) – okrajek ziołoroślowy – murawy (pola, pastwiska lub łąki)¹³. Ekotony powstają również intencjonalnie, w ramach prowadzonej gospodarki leśnej. Charakterystyczną cechą stref ekotonowych jest z reguły bogaty zestaw różnych gatunków drzew i krzewów, a także występowanie kilku pasów roślinności, różniących się wysokością. W warunkach naturalnych strefa okrajkowa jest raczej wąska, natomiast układ ekotonowy wytworzony przez człowieka może mieć szerokość do 50 metrów. Strefy okrajkowe występują również jako wewnętrzne pasy rozgraniczające poszczególne oddziały leśne o różnym drzewostanie. Podobną funkcję pełnią przecinki leśne oraz drogi leśne.

Począwszy od najniższego piętra, znajdującego się od strony użytków zielonych, najliczniejszym zespołem jest zespół konicznej pogiętej i rzepiku pospolitego. Występują tu również: chaber łąkowy, chaber driakiewnik, złocień właściwy oraz przytulia pospolita. Następnie wykształcone jest piętro krzewów z takimi gatunkami jak: dzika róża, jeżyna (fałdowana i popielica), głóg (jednoszyjkowy, dwuszyjkowy i wielkoowocowy), śliwa tarnina, trzmielina (brodawkowata i pospolita), dereń świdwa, leszczyna pospolita oraz wierzba iwa.

Zbiorowiska leśne i zadrzewione

Dominującym typem siedliskowym na terenie gminy są przede wszystkim kwaśne buczyny niżowe, grądy, łęgi, olsy i łożowiska. Dawną strukturę gatunkową zachowały obszary leśne położone w miejscach trudnodostępnych, podmokłych, w dolinach rzecznych (Brzeźnickiej Węgorzy) czy na stokach wzgórz, gdzie prowadzenie typowej gospodarki leśnej jest utrudnione. Siedliska leśne tworzą tu często ciekawe stanowiska florystyczne, z udziałem rzadkich i chronionych gatunków flory¹⁴. Na pierwotnych siedliskach buczyn i grądów sadzono świerki i sosny, które stały się gatunkiem dominującym na terenie gminy. W postaniach lat obsewuje się zjawisko ponownego zalesiania terenów, na których zaniechano gospodarowania rolnego. Proces jest częściowo zaplanowany, a częściowo odbywa się samorzutnie na zasadzie sukcesji naturalnej. W obu przypadkach dominującymi gatunkami są głównie brzozy, topole, osiki, buki oraz różne gatunki wierzby. Siedliska olsy i łożowisk reprezentowane są przez olszę czarną, ols porzeczkowy, turzycę długokłosą i błotna. Wyżej wymienione rośliny rosną głównie w dolinie Brzeźnickiej Węgorzy, Uklei oraz dopływu spod Zwągrówka, dopływu spod Kłodawy (Reska Węgorza). Na torfowiskach w kompleksie leśnym między Węgorzynkiem Małym a Wiewieckiem występuje także zespół brzeziny bagiennej oraz trzęślica modra. Łozowiska są dość rozpowszechnione na badanym terenie. Występują często w kompleksie z lasami bagiennymi lub z szuwarami wielkoturzycowymi i właściwymi. Są rozproszone w dolinach potoków i wykształcają się również w otoczeniu zbiorników wodnych.

Siedlisko grądu subatlantyckiego stanowią gatunki liściaste, z dominującą pozycją grabu i domieszką buka. Na terenie gminy buczyny reprezentowane są przez siedliska kwaśnej buczyny z dominacją buka oraz żywej buczyny niżowej. Kwaśna buczyna porasta tereny mniej zasobne w składniki pokarmowe, występujące na ubogich, zakwaszonych glebach. W warstwie podszytu, ze względu na duże zacięcie,

¹³ <https://encyklopedialesna.com/haslo/zbiorowiska-okrajkowe/>

¹⁴ Program ochrony środowiska gminy Węgorzyno na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011

warstwa krzewów rozwija się słabo, podobnie jak warstwa zielna, a na ziemi zalega gruba warstwa liści bukowych. Żyzna buczyna niżowa rośnie na glebach żyzniejszych. Siedlisko to jest zazwyczaj znacznie bogatsze florystycznie od kwaśnej buczyny. W runie można spotkać kostrzewę leśną, perłówkę jednokwiatową, przylaszczkę pospolitą oraz turzycę palczatą.

Zbiorowiska segetalne.

Związane są z uprawą roślin na ziemiach ornych. Na terenie gminy zajmuje około 48% powierzchni. Dominują tam głównie uprawy zbóż oraz roślin przemysłowych (rzepak, rzepik). Skład gatunkowy często zależy od ilości środków ochrony roślin stosowanych na polach. Bardzo często są to gatunki charakterystyczne dla zbiorowisk chwastów – traw, z dominującym perzem właściwym (*Elymus repens*) i trzcinikiem piaskowym (*Calamagrostis epigejos*) oraz roślin dwuliściennych, w tym pospolitych gatunków bylin m.in. bylica pospolita (*Artemisia vulgaris*), przymiotno (*Erigeron sp.*), szczaw kędzierzawy (*Rumex crispus*).

Zbiorowiska roślinności urządzonej i nie urządzonej (ruderalne)

Zieleń urządzoną stanowią rozplanowane, skomponowane gatunkowo, nasadzone i pielęgnowane rośliny i drzewa. Są to zarówno przydomowe ogródki, trawniki, uliczne klomby, aleje drzew, cmentarze, jak i parki miejskie oraz wiejskie, w tym będące pozostałością po dawnych założeniach dworsko-pałacowych. Zieleń, zwłaszcza miejska, stanowią istotny element fizjonomii każdego miasta. Tereny zieleni urządzonej pełnią funkcje estetyczne, rekreacyjne i ekologiczne. Pełni ponadto funkcje zdrowotne, poprzez chociażby poprawę warunków areosanitarnych (czystość powietrza) czy termicznych¹⁵. Dlatego w interesie mieszkańców jest, aby władze miejskie przywiązywały większą wagę do odpowiedniego kreowania terenów zieleni niskiej i wysokiej w mieście. Ważnym elementem krajobrazu gminy są liczne aleje drzew, znajdujące się wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Główne gatunki drzew wykorzystywane do nasadzeń to: lipa wąskolistna i szerokolistna, dąb szypułkowy, jesion wyniosły, a także topola, wierzba, brzoza, kasztanowiec i klon. Do wartościowych i typowych elementów krajobrazu gminy należą parki podworskie.

Przeciwieństwem roślinności urządzonej jest roślinność ruderalna. W przy gospodarskich, opuszczonych zabudowaniach stwierdzono rozwój typowych gatunków roślinności ruderalnej, niezagrożonych wyginięciem, należących do pospolitych i częstych. Są to głównie rośliny takie jak: żmijowiec zwyczajny (*Echium vulgare*), świerzbica (*Knautia*), mniszek lekarski (*Taraxacum officinale*), krwawnik pospolity (*Achillea millefolium*), koniczyna (*Trifolium*), szczaw (*Rumex*), babka zwyczajna (*Plantago major*), pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica*), niecierpek drobnokwiatowy (*Impatiens parviflora*).

Fauna

Według waloryzacji przyrodniczej gminy Węgorzyno, na jej obszarze występują liczni przedstawiciele gatunków bezkręgowców i kręgowców¹⁶. Wiele z tych gatunków objętych jest ochroną prawną na podstawie ustaw: o ochronie przyrody, Prawo łowieckie, o rybactwie śródlądowym oraz międzynarodowych aktów prawnych dotyczących ochrony zwierząt i ich siedlisk. Bogactwo świata zwierząt jest wypadkową korzystnych czynników przyrodniczych i antropologicznych, takich jak:

- urozmaicona rzeźba terenu sprzyjająca występowanie miejsc trudno dostępnych lub o ograniczonej przydatności rolniczej,
- duża jeziorność i gęsta sieć hydrograficzna,
- bogactwo siedlisk podmokłych,
- niski stopień uprzemysłowienia.

Przeprowadzona inwentaryzacja faunistyczna w gminie Węgorzyno pozwoliła na stwierdzenie następujących ilości gatunków zwierząt:

¹⁵ Niwelowanie efektu „wyspy ciepła”. Tereny miejskie zwartej zabudowy, z dużą powierzchnią chodników, ulic zagrzewa się mocniej niż tereny zielone.

¹⁶ Tracz M., Kaliciuk J., Ziarnik K., Leda L. 1999. Waloryzacja fauny gminy Węgorzyno. Biuro Konserw. Przyr., Szczecin. Msc.

1. bezkręgowce:

- mięczaki – 55 gatunków,
- motyle – 37 gatunków motyli dziennych i 13 dalszych gatunków.

2. kręgowce:

- ryby – w jeziorach gminy Węgorzyno występuje 20 gatunków ryb, z czego jeden gatunek (piskorz) podlega ochronie prawnej, a trzy gatunki należą do zagrożonych w skali regionalnej (sielawa, wzdręga, sandacz),
- płazy – na terenie gminy Węgorzyno spotyka się 11 gatunków płazów: traszka grzebieniasta, traszka zwyczajna, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, ropucha szara, rzekotka drzewna, żaba jeziorowa, żaba wodna, żaba śmieszka, żaba trawna oraz żaba moczarowa. Wszystkie występujące gatunki płazów podlegają ochronie i zostały uznane za gatunki zagrożone na Pomorzu Zachodnim,
- gady – w gminie Węgorzyno występuje 5 gatunków gadów: jaszczurka zwinka, jaszczurka żyworodna, padalec, zaskroniec zwyczajny oraz żmija zygzakowata, wszystkie podlegają ochronie gatunkowej. Z gatunków zagrożonych w skali regionalnej odnotowano w gminie Węgorzyno padalca i żmiję zygzakowatą.
- ptaki – na terenie gminy Węgorzyno stwierdzono występowanie 163 gatunków ptaków, z czego 3 gatunki włączono do listy ptaków gminy na podstawie stwierdzeń literaturowych (białorzytka, pluszcz, dziwonia). Z ogólnej sumy 163 gatunków ptaków, 127 zakwalifikowano jako lęgowe na terenie gminy, a 8 jako prawdopodobnie lęgowe. Ochronie gatunkowej podlega 151 stwierdzonych gatunków ptaków, a 11 jest łownych. Konwencją Berlińską chronionych jest 106 gatunków. Na terenie gminy Węgorzyno stwierdzono występowanie 17 gatunków ptaków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. Są to gatunki zakwalifikowane:
 - jako lęgowe: bąk, bielik, bocian czarny, gągoł, kania ruda, orlik krzykliwy,
 - jako prawdopodobnie lęgowe: kropiatka,
 - jako przelotne: błotniak zbożowy, czeczotka, dubelt, kormoran czarny, kulik wielki, puchacz, rożeniec, rybołów, siewka złota, świstun,
- ssaki – na terenie gminy występuje 31 gatunków ssaków (m.in. borsuk, gronostaj, kuna, wydra, norka amerykańska, łasica, zając szarak), w tym trzy gatunki z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt (bóbr, wydra, rzęsorek mniejszy), 14 gatunków uznanych za zagrożone wyginieciem na Pomorzu Zachodnim.

Fot.15 Ropucha szara- Ampleksus zbiorowy w jez. Mielno

Fot.16 Zaskroniec-jez. Sielsko

Tabela 9. Zwierzęta występujące na obszarze gminy wg. waloryzacji WZP

Lp.	Nazwa	Nazwa łacińska
1	Szczeżuja wielka	Anodonta cygnea
2	Skójką malarska	Unio pictorum
3	Bąk	Botaurus stellaris
4	Ropucha paskówka	Bufo calamita
5	Wydra	Lutra lutra
6	Krakwa	Anas strepera
7	Orlik krzykliwy	Aquila pomarina
8	Kumak nizinny	Bombina bombina
9	Bielik	Haliaeetus albicilla
10	Gągoł	Bucephala clangula
11	Czajka	Vanellus vanellus
12	Kruk	Corvus corax
13	Puchacz	Bubo bubo
14	Derkacz	Crex crex
15	Perkoz rdzawoszyi	Podiceps grisegena
16	Błotniak stawowy	Circus aeruginosus
17	Remiz	Remiz pendulinus
18	Błotniarka uszata	Lymnaea auricularia
19	Zatoczek obrzeżony	Planorbis carinatus
20	Rozdepka rzeczna	Theodoxus fluviatilis
21	Szczeżuja pospolita	Anodonta anatina
22	Brzęczka	Locustella luscinioides
23	Bóbr europejski	Castor fiber
24	Gęgawa	Anser anser
25	Wodnik	Rallus aquaticus
26	Bocian biały	Ciconia ciconia
27	Ropucha szara	Bufo bufo
28	Rożeniec	Anas acuta
29	Tchórz zwyczajny	Mustela putorius
30	Pliszka górska	Motacilla cinerea
31	Jastrząb gołębierz	Accipiter gentilis
32	Nurogęs	Mergus merganser
33	Krogulec	Accipiter nisus
34	Traszka grzebieniasta	Triturus cristatus
35	Traszka zwyczajna	Triturus vulgaris
36	Borsuk	Meles meles
37	Żmija zygzakowata	Vipera berus
38	Brzegówka	Riparia riparia
39	Trzmielojad	Pernis apivorus
40	Żaba śmieszka	Rana ridibunda
41	Grzebiuszka ziemna	Pleobates fuscus
42	Cyranka	Anas querquedula
43	Płaskonos	Anas clypeata
44	Świstun	Anas penelope

45	Perkoz zausznik	Podiceps nigricollis
46	Płomykówka	Tyto alba
47	Padalec zwyczajny	Anguis fragilis
48	Pustułka	Falco tinunculus
49	Szczęźuża spłaszczona	Anodonta complanata
50	Skójką zaostrowa	Unio tumidus
51	Racicznica zmienna	Dreissena polymorpha
52	Gałęzka rogowa	Sphaerium corneum

Źródło: Opracowanie własne Opracowanie własne na podstawie Waloryzacji województwa Zachodniopomorskiego oraz Waloryzacji fauny gminy Węgorzyno, Tracz M., Kaliciuk J., Ziarnik K., Leda L. 1999. Węgorzyno. Biuro Konserw. Przyr., Szczecin. Msc

2.6. Warunki klimatyczne

Polska, a tym samym Pomorze Zachodnie, leży w strefie klimatów umiarkowanych, w typie ciepłym przejściowym. Istotną cechą klimatu jest bardzo duża zmienność i nieregularność. Decyduje o tym przede wszystkim położenie Polski w średnich szerokościach geograficznych oraz usytuowanie pomiędzy Oceanem Atlantyckim a zwartym lądem Eurazji. Na pogodę w Polsce i jej zmienność wpływają głównie docierające do nas masy powietrza, których ruch wynika z rozmieszczenia stałych ośrodków barycznych, takich jak Wyż Azorski i Niż Islandzki, jak również ośrodki wyżowe nad Afryką Północną i Półwyspem Azji Mniejszej oraz Wyż Grenlandzki. Dodatkowo sezonowo oddziaływanie mają Wyż Wschodnioazjatycki zimą i Niż Południowoazjatycki latem. Brak większych przeszkód orograficznych sprzyja swobodnemu przemieszczaniu i mieszaniu się mas powietrza. Do zachodniej Polski docierają głównie masy powietrza:

- podzwrotnikowo morskie, ciepłe i na ogół bardzo wilgotne, napływające w okresie całego roku znad basenu Morza Śródziemnego i Azorów,
- podzwrotnikowo kontynentalne, ciepłe i suche, napływające głównie latem i jesienią znad północnej Afryki, Azji południowo-wschodniej i Europy południowej,
- polarno-morskie, chłodne i wilgotne, napływające znad północnego Atlantyku, z rejonu Islandii i Grenlandii,
- polarno-kontynentalne, zimne i suche, napływające znad Europy północno-wschodniej i Syberii,
- arktyczno-morskie, zimne i wilgotne, o dużej przejrzystości, napływające znad rejonów Arktyki, głównie w okresie zimowym,
- umiarkowanie kontynentalne, suche, napływające w czasie lata znad Europy wschodniej¹⁷.

Obszar opracowania ekofizjograficznego leży w granicach Krainy VII – Drawsko-Szczecineckiej – obejmującej pas czołowo-morenowy od Pojezierza Iłńskiego do Pojezierza Bytowskiego. Jej klimat jest najbardziej surowy w województwie, o czym świadczą najgorsze warunki usłonecznienia, a także najwyższe i najczęściej występujące opady oraz najdłuższy okres zalegania pokrywy śnieżnej.

Roczna suma usłonecznienia oscyluje w okolicach 1500 godzin. Przekłada się to na niskie temperatury w styczniu wynoszące średnio – 2°C, a lato bywa nie gorące, z średnią temperaturą wynoszącą 16,5° C. Jest zimno i pada. Roczna suma opadów oscyluje w granicach 620 do 800 mm. Dużym problemem, zwłaszcza w rolnictwie i sadownictwie, są późno występujące przymrozki wiosenne, które ustępują dopiero po pierwszej dekadzie maja, oraz wczesne przymrozki jesienne, pojawiające się już po 20 października. Skutkuje to najkrótszym okresem wegetacyjnym w województwie, wynoszącym od 212 do 219 dni w roku. W Krainie Drawsko-Szczecineckiej najdłużej utrzymuje się pokrywa śnieżna. Średnio śnieg zalega przez około 2 miesiące (50-65 dni). Wyjątkowa surowość (jak na warunki województwa zachodniopomorskiego) wynika z dwóch rzeczy. Po pierwsze, sąsiedztwo Morza Bałtyckiego sprzyja powstawaniu mas wilgotnego powietrza, które wędrują nad obszar Polski, najczęściej z kierunku północno-zachodniego. Po drugie, ukształtowanie powierzchni, a dokładnie pas wysoczyzn

¹⁷ *Klimat Województwa Zachodniopomorskiego*, Akademia Rolnicza w Szczecinie, Uniwersytet Szczeciński, Cz. Koźmiński, B. Michalska, M. Czarnecka, Szczecin 2007.

morenowych, tworzy przeszkodę orograficzną dla napływających mas powietrza. W trakcie przechodzenia wilgotnych mas powietrza z poziomu morza przez wał morenowy, którego wysokość dochodzi do 200 m, następuje spadek temperatury wraz z wysokością (średnio 0,6 °C/100 m), w wyniku czego następuje skroplenie, czyli opad.

2.7. Walory krajobrazowe i kulturowe

Na podstawie art. 7 pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, obowiązują następujące formy prawnej ochrony zabytków:

1. wpis do rejestru zabytków;
2. wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
3. uznanie za pomnik historii;
4. utworzenie parku kulturowego;
5. ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Źródła archeologiczne poświadczają istnienie na tym terenie w X–XII w. grodu słowiańskiego. Borkowie, przed 1348 r., zbudowali tutaj zamek, usytuowany na sztucznym nasypie. Węgorzyno najprawdopodobniej nie uzyskało swojego statusu miejskiego w wyniku jedno razowego wydarzenia, jakim był najczęściej akt lokacyjny, lecz swoje prawo miejskie uzyskało w następstwie długoletniego procesu przekształcania się osady przyzamkowej w miasto¹⁸. Węgorzyno było miastem prywatnym rodu Borków, podobnie jak Łobez, Resko, Strzemię oraz cała ziemia łobeska. Główną dziedziną gospodarczą, jaką pałali się mieszkańcy, poza nielicznymi rzemieślnikami jako jeden z głównych wyznaczników miejskości, było rolnictwo i hodowla. Mieszkańcy posiadali ponadto prawo do rybołówstwa sieciowego na jeziorach położonych po zachodniej i wschodniej stronie miasta – jeziorach Połchowskim oraz Węgorzyńskim. W mieście w znajdowały się młyny wodne, a na okalających polach wiatraki. Działali tu browarnicy, piekarze, rzeźnicy, szewcy, krawcy, tkacze i sukiennicy, kowale i rusznikarze, ślusarze, stolarze, tokarze, bednarze, kołodzieje, garncarze, a także szklarz, cieśla, murarz, kapelusznik i farbiarz.

Ziemia łobeska, w tym Węgorzyno, w kronice Thomasa Kantzowa miała być schryścianizowana już podczas misji św. Ottona w 1124 roku. Jednak pierwsze wzmianki o parafii i świątyni pochodzą dopiero z XVI wieku, z czasów reformacji.

W pierwszej połowie XVII wieku najważniejszym wydarzeniem dla miasta, podobnie jak całego Pomorza, była wojna trzydziestoletnia. W mieście stacjonowały wojska cesarskie, a na mieszkańców nałożono konieczność utrzymywania tych wojsk. Nadmierne kwatery i kontrybucje, a także rabunki i gwałty spowodowały, że Węgorzyno, jak wiele pomorskich miejscowości, przeżywało upadek gospodarczy i społeczny (demograficzny). Stan ten pogłębiały dodatkowo głód oraz choroby zakaźne (zarazy) nawiedzające miasto. Węgorzyno doświadczyło również zniszczeń będących udziałem wojny polsko-szwedzkiej, znanej jako „Potop Szwedzki” (1655-1660). We wrześniu 1657 roku, w ślad za wycofującymi się oddziałami szwedzkimi w stronę Szczecina, ruszył hetman Stefan Czarnecki z wojskiem polskim. Zasadniczym celem wypraw było dostarczenie pomocy królowi duńskiemu, walczącemu przeciw Szwedom. Wojsko zatrzymało się w Stargardzie, a oddziały zaczęły penetrować sąsiednie wsie i miasteczka, podpalając m.in. Łobez, Ińsko i 20 września Węgorzyno. Należy jednak pamiętać, że mimo iż wówczas elektor brandenburski Fryderyk Wilhelm władającymi tymi ziemiami, nie prowadził działań przeciwko Rzeczypospolitej to rok wcześniej przystąpił po stronie szwedzkiej do wojny przeciwko Polsce, mimo że był jej lennikiem. Jak pisze prof. Władysław Czapliński w rozprawie *Wyprawa Czarneckiego na Pomorze w r. 1657*¹⁹ „zachowanie się oddziałów Czarneckiego było jak na owe czasy, wcale

¹⁸ Paweł Gut, *Węgorzyno-szlacheckie miasto prywatne w czasach nowożytnych*, w: Przegląd Zachodniopomorski Rocznik XXIV rok 2019 zeszyt 2, red. R. Skrycki, Szczecin 2019

¹⁹ Władysław Czapliński, *Wyprawa Czarneckiego na Pomorze w r. 1657*, „Rocznik Historyczny” roczn. XVIII, Poznań 1949 r.

powściągliwe” i to w sytuacji, gdy potop szwedzki stał się najbardziej niszczycielskim i śmiertelnośnym konfliktem w historii Rzeczypospolitej Polskiej, zaraz obok drugiej wojny światowej²⁰.

Ważnym wydarzeniem w życiu miasta było podjęcie prac nad osuszeniem jeziora Połchowskiego w 1797 roku, w wyniku czego uzyskało 390 mórg ziemi (około 100 ha). Niecałe sto lat później, w 1877 roku, oddana została do użytku linia kolejowa Runowo Pomorskie – Drawsko Pomorskie, ze stacją w Węgorzynie. W dniu 26 lipca 1896 roku otwarto linię wąskotorową z Dobrej Nowogardzkiej przez Mieszewo do Łobza oraz z Mieszewa do Żelmowa i dalej do Reska (przez Sielsko). Linie wąskotorowe zakończyły swoją działalność w latach 90 tych. Do dzisiejszych czasów przetrwały nasypy kolejowe oraz mosty i wiadukty.

Historia Węgorzyna jako miasta prywatnego zakończyła się wraz ze zmianą przepisów reform ustrojowych w Prusach z lat 1807–1808. Ostatecznie, w 1838 roku, mieszczenie uzyskali wolność osobistą, prawo do wolnego wykonywania zawodu, a także do własności swoich nieruchomości i wolnego obrotu nimi.

Podczas II wojny światowej na terenie miasta funkcjonował obóz pracy przymusowej. W 1945 roku, w czasie ofensywy rosyjskiej, zniszczeniu i spaleniu uległo stare miasto. W odróżnieniu od wielu miast Pomorza Zachodniego ze średniowieczną metryką, Węgorzyno nie posiadało murów miejskich i stanowiło od samego początku osadę otwartą, prawdopodobnie otoczoną jakąś formą palisad. Miasto nie miało w średniowieczu ani w czasach nowożytnych regularnego planu zabudowy. Wyznaczono jedną ulicę, Langstrasse (dziś ul. Grunwaldzka), na osi południe – północ. Przechodziła ona przez zachodni skraj rynku (Markt). Ten prostokątny plac był niewielkich rozmiarów, o nieutwardzonej nawierzchni (jeszcze pod koniec XVIII w. nie był on wybrukowany). Przy rynku znajdował się ratusz i szkoła miejska, dalej za nimi kościół – jedyny murowany budynek w mieście, a także „pałac” (Herrenhaus) przy wschodnim krańcu placu, przechodzącego w ulicę Drawską (Dramburger Strasse)²¹.

Cechą wyróżniającą miejscowości na terenie gminy Węgorzyno jest ich atrakcyjne położenie na wzniesieniach i wzgórzach, dzięki czemu zabudowa wiejska, pomimo niewielkich gabarytów, jest tu dość dobrze eksponowana. W sieci osadniczej natomiast, podobnie jak na całym Pomorzu, ze względu formę własności, występują dwa rodzaje osad: wsie chłopsko-dworskie i osady folwarczno-dworskie. Na zabudowę miejscowości grupy pierwszej składają się z reguły parcele z budowlami sakralnymi, zespoły zagród wiejskich oraz zespoły założeń podworskich. Jedyną w gminie wioską bez zespołu podworskiego jest Chwarstno. Każda kategoria zabudowy charakteryzuje się odmiennymi wartościami²².

2.7.1. Architektura sakralna

Do najcenniejszych obiektów na terenie gminy Węgorzyno należą obiekty sakralne, co znajduje swoje odzwierciedlenie w rejestrze zabytków. Lokowane były najczęściej na grzbietach, najwyższych w obrębie wsi, wzniesieniach. Na terenie gminy znajduje się 18 czynnych kościołów filialnych i parafialnych, 2 kaplice cmentarne i dwa kościoły pozostające w ruinie. Najstarsze z nich, o średniowiecznej metryce, pochodzą z XV wieku. Do tej grupy zaliczają się świątynie w miejscowościach: Chwarstno, Dłusko, Mieszewo, Runowo, Sielsko i Zwierzynek. Są to najczęściej budowle wzniesione z kamienia polnego. Ostatnie kościoły budowano w okresie międzywojennym. Wszystkie posadowione są na obszernych parcelach, często ogrodzonych kamiennymi murami. Tereny przykościelnych parceli do XIX wieku pełniły funkcje cmentarzy. Obecnie tylko na kilku z nich są zachowane historyczne nagrobki, jak np. w Cieszynie.

²⁰ Maciej A. Pieńkowski, 2019. Potop szwedzki: bilans zbrodni, zniszczeń i grabieży”. *Hrabia Tytus - Twój przewodnik po historii*. <https://hrabiattyus.pl/2019/06/03/potop-szwedzki-bilans-zbrodni-zniszczen-i-grabiezy/>

²¹ (Gut, 2019)

²² Program ochrony środowiska gminy Węgorzyno na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011

Fot.17 Kościół ryglowy w Kąkolewiczach

Fot.18 Kościół z muru pruskiego w Cieszynie

Fot.19 Kościół ryglowy w Trzebawie

Fot.20 Kościół ryglowy w Mielnie

Fot.21 Kościół z kamienia polnego w Zwierzyńku

Fot.22 Kościół z kamienia polnego w Mieszewie

Fot.23 Kościół w Sielsku

Fot.24 Kościół w Runowie

Fot.25 Kościół w Kraśniku Łobeskim

Fot.26 Kościół w Przytoni

Fot.27 Kościół w Brzeźniaku

Fot. 28 Opuszczony kościół w Brzeźniaku

Fot.29 Kościół w Ginawie

Fot.30 Ruiny kościoła w Dłusku

Tabela 10. Obiekty sakralne wpisane do rejestru zabytków nieruchomych w gminy Węgorzyno

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Konstrukcja	Datowanie	Rejestr zabytków
1.	Brzeźniak	kościół filialny	ryglowy	2 poł. XIX w.	nie
2.	Brzeźnica	ruina kościoła	murowany z cegły, ryglowy	1887 r.	tak
3.	Chwarstno	kościół filialny	mur z kamienia granitowego	XV/XVI w.	tak
4.	Cieszyno	kościół filialny	Ryglowy	ok. 1740 r.	tak
5.	Dłusko	ruina kościoła	murowany z kamieni granitowych	XV/XVI w.	tak
6.	Gardno	kościół filialny	ryglowy	XVIII w.	tak
7.	Ginawa	kościół filialny	ryglowy	1772 r.	tak
8.	Kąkolewice	kościół filialny	ryglowy	1732 r.	tak
9.	Kąkolewice	kaplica grobowa cmentarna	murowana z kamieni granitowych	4 ćw. XIX w.	nie
10.	Kraśnik Łob.	kościół filialny	murowany z cegły	2 poł. XIX w.	tak
11.	Mielno	kościół filialny	ryglowy	XVII/XVIII w.	tak
12.	Mieszewo	kościół parafialny	murowany z kamieni granitowych	XV w.	tak
13.	Przytoń	Kościół filialny	ryglowy	XVIII w.	tak
14.	Rogówko	Kościół filialny	murowany z gładów granitowych	4 ćw. XIX w.	tak
15.	Runowo	Kościół parafialny	murowany z kamieni granitowych	XV w.	tak
16.	Runowo Pom.	Kaplica filialna	murowana z cegły	ok. 1926 r.	nie
17.	Sielsko	Kościół parafialny	murowany z kamieni granitowych	XV / XVIII w.	tak
18.	Trzebawie	Kościół filialny	ryglowy	2 poł. XVIII w.	tak
19.	Winniki	Kościół filialny	murowany z cegły	1860 r.	tak
20.	Zwierzyniek	Kościół filialny	murowany z kamieni ryglowy	XV, 1730 r.	tak
21.	Węgorzyno	Kościół parafialny	murowany z cegły	XV, XVI, XVIII, XIX w.	nie
22.	Węgorzyno	Kaplica cmentarna	murowana z cegły	ok. 1926 r.	nie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu ochrony środowiska gminy Węgorzyno na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011.

2.7.2. Architektura mieszkalna i gospodarcza

Wiejska zabudowa stanowi ważny wyróżnik kulturowy regionu, głównie ze względu na swoją tradycyjną konstrukcję – ryglową i murowaną – oraz charakterystyczną typologię. Zagrody, składające się z siedzib mieszkalnych i budynków gospodarczych, w większości są zbudowane z cegły ceramicznej. Nieliczne domy wzniesiono w konstrukcji szachulcowej bądź ryglowej. Metryki zespołów zabudowań wiejskich pochodzą przeważnie z 4 ćwierci XIX wieku, z przełomu XIX/XX wieku oraz z okresu międzywojennego. Pod względem typologicznym dominują zagrody o zbliżonych gabarytach – raczej skromne, niewielkie parterowe domy, kryte dachami dwuspadowymi. Budynki gospodarcze – inwentarskie i stodołne, często sytuowane są w linii zabudowy pierzei ulic. W większości przypadków zostały one jednak znacznie przebudowane. Podobnie jak w innych rejonach województwa, na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat jedynie nieliczne budynki zachowały nieprzekształconą kompozycję elewacji, oryginalny detal architektoniczny i stolarkę. Obiekty, które nie ulegały dewaloryzującym przebudowom i modernizacjom, nierzadko znajdują się w niezadowalającym stanie technicznym. Niemniej jednak, pojedyncze domy posiadają bogatsze wystroje elewacji w formie opasek drzwiowych i okiennych oraz gzymsów wieńczących, co bez wątpienia świadczyło o majątności, ówczesnie mieszkających tam, gospodarzy lub rzemieślników. Przykłady takich domostw znajdują się w Cieszynie, Chwarstnie, Mielnie, Mieszewie, Sielsku, Trzebawiu i Zwierzynku. Na szczególną uwagę zasługuje interesujące założenie w Runowie Pomorskim. Wieś ta pierwotnie stanowiła ważny węzeł kolejowy, a trzon jej mieszkańców stanowili kolejarze. Specjalnie dla nich wybudowano domy mieszkalne przy obecnej ulicy Kolejowej. Stylem przypominają zabudowania fabryczne (ceglane). Najstarsze domy wznoszono w końcu XIX wieku.

Fot.31 Dom ryglowy w Mielnie

Fot.32 Domy kolejowe w Runowie Pomorskim

Tereny wiejskie gminy Węgorzyno, podobnie jak wiele obszarów o zbliżonym charakterze, zmagają się z niekorzystnymi zjawiskami demograficznymi i migracyjnymi, w wyniku których następuje systematyczny ubytek ludności. Ciężkie warunki gospodarowania, związane z niską urodzajnością gleb, a także peryferyjne położenie wsi i osad – utrudniające codzienne funkcjonowanie, takie jak dojazd do pracy czy szkoły itp. – przyczyniają się do odpływu mieszkańców. Emanacją wyżej wymienionych, niekorzystnych procesów są wyludniające się wsie, co w skrajnych przypadkach prowadzi do całkowitego lub prawie całkowitego opuszczenia gospodarstw. Takimi miejscami „widmo” są chociażby przysiółek Brzeźnica czy osada leśna Łobzów.

Fot.33 Chałupa ryglowa w Brzeźniaku**Fot.34** Leśniczówka w Ginawie

2.7.3. Architektura rezydencjonalna, zespoły folwarczne i układy zieleni komponowanej

Architektura rezydencjonalna, zespoły folwarczne oraz układy zieleni komponowanej często tworzyły jeden spójny konglomerat powiązanych ze sobą funkcjonalnie i przestrzennie obiektów. Założenia folwarczne stanowią niezwykle charakterystyczny element krajobrazu kulturowego i wsi Pomorza Zachodniego. Najczęściej składały się z budynków gospodarczych (takich jak stajnie, obory, owczarnie, stodoły), kolonii mieszkalnej dla robotników folwarcznych oraz części reprezentacyjnej właścicieli – rezydencji mieszkalnej z przyległym parkiem²³.

Pomimo stosunkowo dużej liczby folwarków funkcjonujących niegdyś na terenie gminy, do czasów współczesnych zachowało się niewiele obiektów tego typu. Te, które przetrwały, pozostają w większości w bardzo złym stanie technicznym lub wręcz w ruinie. Najlepiej zachowany zespół folwarczy znajduje się w Lesiecinie, a ciekawe formy zachował również zespół gospodarczy w Podlipcach. Zespół w Mieszewie wyróżnia się oryginalnym, rzadko spotykanym rozplanowaniem budynków przy dziedzińcu w formie koła. Niestety, same budowle są jednak mocno przekształcone i pozbawione pierwotnego charakteru.

Jak już wcześniej wspomniano, w przeszłości niemal każda większa miejscowość posiadała okazałą siedzibę – pod postacią dworu lub całego kompleksu pałacowo-dworskiego wraz z założeniem parkowym. Wyjątek stanowi jedynie miejscowość Chwarstno, w której taki obiekt nigdy nie powstał. Zabudowa zespołów podworskich wyróżnia się zwartością i skalą budowli, znacznie większą niż w budownictwie wiejskim. Na terenie gminy zachowało się 19 takich zespołów, które pierwotnie składały się z siedzib właścicieli ziemskich (dworów), budynków administratorów majątków, zespołów budynków gospodarczych oraz parków. Obecnie większość tych zespołów jest zdekompletowana oraz częściowo lub całkowicie zrujnowana. W całości przetrwało jedynie siedem dworów, spośród których tylko jednej – znajdującej się w Lesiecinie – reprezentuje bardziej okazałe formy architektoniczne. Starsze budowle tego typu, stojące w Mielnie czy Mieszewie, po licznych przebudowach reprezentują bardzo uproszczone formy, nie mówiąc o ich złym stanie technicznym²⁴. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku założeń parkowych. Prawie wszystkie (za wyjątkiem parku, w Runowie, który datowany jest na wiek XVIII) zostały założone w XIX wieku na bazie dawnych terenów leśnych. Po drugiej wojnie światowej nie prowadzono na ich obszarze należytej pielęgnacji, co przyczyniło się do stopniowego zanikania pierwotnych założeń oraz układów alejek.

²³ Wojewódzki Program Opieki Nad Zabytkami Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2021-2024, Biuro Dokumentacji Zabytków w Szczecinie, Szczecin, 2021

²⁴ Tamże, s.15

Tabela 11. Założenia gminy Węgorzyno

L.p.	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Rejestr zabytków
1.	Brzeźniak	park	Pocz. XIX w.	tak
2.	Brzeźnica	ogród	4 ćw. XIX w.	nie
3.	Cieszyno	park	Pocz. XIX w.	tak
4.	Dłusko	park	4 ćw. XIX w.	tak
5.	Gardno	park	3 ćw. XIX w.	nie
6.	Ginawa	park	1 poł. XIX w.	tak
7.	Kąkolewice	park	XVIII w., 2 poł. XIX w.	tak
8.	Kraśnik Łobeski	park	1 poł. XIX w.	tak
9.	Lesięcin	park	2 poł. XIX w.	tak
10.	Mieszewo	park	2 poł. XIX w.	tak
11.	Podlipce	park	1 poł. XIX w.	tak
12.	Przytoń	park	1 poł. XIX w.	nie
13.	Rogówko	park	Pocz. XIX w.	tak
14.	Runowo	park	XVIII w., k. XIX w.	tak
15.	Sielsko	park	Pocz. XIX w.	tak
16.	Stare Węgorzyno	park	2 poł. XIX w.	tak
17.	Wiewiecko	park	XIX w.	tak
18.	Winniki	park	pocz. XIX w.	tak
19.	Zwierzynek	park	2 poł. XIX w.	tak
20.	Węgorzyno	park d. cmentarz	po 1945 r.	nie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu ochrony środowiska gminy Węgorzyno na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011.

1. Nekropolie

Na terenie gminy Węgorzyno zewidencjonowano 48 historycznych cmentarzy, w tym 19 przykościelnych. Jednak tylko nieliczne z nich zachowały wartości zabytkowe. Pierwsze cmentarze związane były ściśle z pierwszymi kościołami. Tereny grzebalne znajdowały się wewnątrz kościelnej parceli. Większość cmentarzy położonych na kościelnych parcelach zachowało dawne ogrodzenia z ozdobnymi bramkami i kutymi furtkami. Z końcem XVIII wieku, z przyczyn sanitarnych, zaprzestano pochówku na terenach okalających kościół. Zaczęto wówczas zakładać cmentarze na terenach wiejskich, często na obrzeżach. Wiele z tych cmentarzy (ewangelickich), po II wojnie światowej dalej pełniły swoją funkcję jako cmentarze komunalne. Część cmentarzy po 1945 roku, z uwagi na opuszczenie gminy przez ówczesnych mieszkańców, popadła w zapomnienie i z czasem w ruinę.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, użycie terenu cmentarnego po zamknięciu cmentarza na inny cel nie może nastąpić przed upływem 40 lat od dnia ostatniego pochowania zwłok na cmentarzu. Po upływie powyższego terminu wójt (burmistrz, prezydent miasta) może wydać decyzję o użyciu terenu cmentarnego na inny cel, zgodny z planem zagospodarowania przestrzennego, z zastrzeżeniem, że jeśli teren cmentarny stanowi lub stanowił uprzednio własność Kościoła Katolickiego, innego kościoła albo związku wyznaniowego, to wydanie decyzji o użyciu terenu cmentarnego na inny cel wymaga zgody właściwej władzy tego kościoła lub związku wyznaniowego.

Na terenie gminy Węgorzyno znajdują się również zabytki podlegające ochronie na podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Obiekty te zostały wpisane do rejestru zabytków prowadzonego przez Zachodniopomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Są to:

Tabela. 12. Rejestr zabytków nieruchomych w gminy Węgorzyno

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Numer	Data	Nr dec.
1	Brzeźniak	park dworski	1868	1983.09.28	KL.I.5340/19/83
2	Brzeźniak	dawny cmentarz przykościelny	1869	1990.10.10	KL.3-5340/168/90
3	Brzeźniak	d. młyn wodnym wraz z otoczeniem	1772	1988.01.04	KL.III.5340/2/88
4	Brzeźnica	kościół MB Królowej Polski	2025	2021.12.17	DZ.5130.27.2021.IW
5	Brzeźnica	cmentarz przykościelny	2025	2021.12.17	DZ.5130.27.2021.IW
6	Chwarstno	kościół Wniebowzięcia NMP	1774	1963.12.10	KL.20/58/63
7	Cieszyno	kościół Podwyższenia Krzyża Św.	1775	1963.12.10	KL.20/55/63
8	Cieszyno Łobeskie	park dworski	1049	1978.08.10	KL.I.5340/13/78
9	Dłusko	park dworski	1877	1983.09.28	KL.I.5340/17/83
10	Dłusko	kościół (ruina)	1109	1989.10.30	KL.3-5340/101/89
11	Dłusko	cmentarz przykościelny	1109	1989.10.30	KL.3-5340/101/89
12	Gardno	kościół św. Mateusza Ap.	1776	1963.12.10	KL.20/60/63
13	Ginawa	park dworski	1848		KL.I.5340/17/79
14	Ginawa	kościół św. Anny	1777	1958.09.12	KL.V.-0/95/58
15	Kąkolewice	pałac (piwnice)	1864	1963.12.10	KL.20/62/63
16	Kąkolewice	kościół św. Józefa	1778	1958.01.23	KL.V.-0/6/58
17	Kąkolewice	park dworski	1864	1956.12.19	KL.V-0/199/56
18	Kraśnik Łobeski	park dworski	1844	1978.08.10	KL.I.5340/14/78
19	Kraśnik Łobeski	grobowiec rodziny Possart	235	2005.11.08	DZ-4200/56/O/04/2005
20	Kraśnik Łobeski	cmentarz przykościelny	235	2005.11.08	DZ-4200/56/O/04/2005
21	Kraśnik Łobeski	kościół MB Gromnicznej	235	2005.11.08	DZ-4200/56/O/04/2005
22	Lesięcin	pałac	9	1999.06.19	DZ-4200/8/O/99
23	Lesięcin	park dworski	9	1978.10.02	KL.I.5340/19/78
24	Mielno	kościół MB Różańcowej	1779	1963.12.10	KL.20/64/63
25	Mieszewo	park dworski	146	1978.10.02	KL.I.5340/18/78
26	Mieszewo	pałac	146	2003.12.10	DZ-4200/46/O/98/2003
27	Mieszewo	kościół św. Józefa	1780	1994.04.18	PSOZ/Sz-n/5340/58/94
28	Podlipce	park dworski	1843	1980.12.12	KL.I.5340/83/80
29	Przytoń	kościół św. Marii Magdaleny	1781	1963.12.10	KL.20/65/63
30	Rogówko	kościół Podwyższenia Krzyża Świętego	841	2011.03.09	DZ-4140/29-3/AR/2010/2011
31	Rogówko	cmentarz przykościelny	841	2011.03.09	DZ-4140/29-3/AR/2010/2011
32	Rogówko	park dworski	824	1978.10.02	KL.I.5340/20/78
33	Runowo	kościół św. Tomasza Ap.	1782	1957.02.05	KL.V.-0/225/57
34	Runowo	park dworski	1840	1956.12.19	KL.V-0/198/56

35	Runowo Pomorskie	kolejowa wieża wodna	1132	2012.11.15	DZ.5130.29.2012.AR
36	Sielsko	kościół św. Jana Chrzciciela	1783	1958.06.18	Kl.V.-0/24/58
37	Sielsko	park dworski	1845	1978.10.02	Kl.I.5340/23/78
38	Trzebawie	kościół św. Michała Archanioła	1784	1963.12.12	Kl.20/70/63
39	Węgorzynko	park dworski (Stare Węgorzynko) - część	1866	1979.01.26	Kl.I.5340/16/79
40	Wiewiecko	park dworski	1838	1980.12.12	Kl.I.5340/82/80
41	Winniki	kościół św. Karola Boromeusza	1850	1997.02.18	DZ-4200/41/O/96/97
42	Winniki	park dworski	1839	1978.10.02	Kl.I.5340/21/78
43	Winniki	cmentarz przykościelny	1850	1997.02.18	DZ-4200/41/O/96/97
44	Zwierzyniek	park dworski	1878	1978.10.02	Kl.I.5340/22/78
45	Zwierzyniek	aleja grabowa (w parku dworskim)	1878	1956.12.19	Kl.V.-0/195/56
46	Zwierzyniek	kościół św. Rodziny	1773	1957.02.05	Kl.V.-0/228/57

Źródło: Opracowanie własne na podstawie na Rejestru zabytków nieruchomych województwa Zachodniopomorskiego z wyłączeniem zabytków archeologicznych 27.03.2023 r

W rejestrze zabytków archeologicznych gminy Węgorzyno figuruje dziesięć zabytków archeologicznych. Wszystkie stanowią ślady dawnego osadnictwa pod postacią grodów średniowiecznych.

Tabela. 13. Obiekty archeologiczne znajdujące się w rejestrze zabytków

L.p.	Miejscowość	Funkcja	Data
1	Tucze, st.1	grodzisko	1970-11-09
2	Trzebawie, st.1	grodzisko	1969-12-10
3	Węgorzyno	grodzisko	1969-12-04
4	Przytoń, st.1	grodzisko	1969-12-04
5	Zdroje st. 1	grodzisko	1969-12-04
6	Brzeźniak, st. 1	grodzisko	1969-12-04
7	Wiewiecko st. 1	grodzisko	1969-12-04
8	Cieszyno, st.1	grodzisko	1969-12-10
9	Ginawa st. 1	grodzisko	1969-12-16
10	Ginawa st. 2	grodzisko	1969-12-16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <https://mapy.zabytek.gov.pl/nid/>

Gmina Węgorzyno prowadzi Gminną Ewidencję Zabytków, w której figuruje 368 obiektów. Przy opracowywaniu ustaleń planu ogólnego gminy należy szczególnie uwzględnić ochronę zabytków nieruchomych, znajdujących się w tej ewidencji.

Gmina Węgorzyno w ramach Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2017-2020 oraz Planu Województwa Zachodniopomorskiego, objęta jest Obszarem Kulturowo-Krajobrazowym Kraina Borków (OKK 16), którego wyróżnikiem są liczne zespoły ryglowych XVIII-wiecznych kościołów.

2.8. Ochrona przyrody

Ustawa o ochronie przyrody wskazuje zamknięty katalog form ochrony przyrody. Zgodnie z art. 6.1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 z późn. zm.) są to:

- 1) parki narodowe,
- 2) rezerваты przyrody,
- 3) parki krajobrazowe,
- 4) obszary chronionego krajobrazu,
- 5) obszary Natura 2000,
- 6) pomniki przyrody,
- 7) stanowiska dokumentacyjne,
- 8) użytki ekologiczne,
- 9) zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- 10) ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Na terenie gminy Węgorzyno zostały ustanowione niektóre z powyższych form ochrony przyrody, a także wskazano obszary i obiekty, które powinny zostać objęte ochroną w ramach wymienionych form. Na terenie gminy Węgorzyno występują następujące obszary chronione:

- rezerwat przyrody „Źródłiskowe zbocza”.
- Iński Park Krajobrazowy
- obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Ostoja Ińska” PLB320008
- obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 „Dorzecze Regi” PLH320049
- obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 „Brzeźnicka Węgorza” PLH320002
- użytków ekologicznych:
 - Węgorzyński Derkacz
 - Płaskowyż nad Samotnikiem
 - Dłuskie Wzgórza
 - Pełnikowe Łąki
- 43 pomniki przyrody (drzewa)

Rezerваты przyrody

W granicach gminy Węgorzyno znajdują się dwa rezerваты – krajobrazowy rezerwat „Źródłiskowe zbocza” oraz nowy, powołany w 2025 roku rezerwat „Kołatka. Rezerwat został ustanowiony na mocy zarządzenia Nr 56/2009 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 15 września 2009 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Źródłiskowe Zbocza”. Ostateczny kształt rezerwatu uzyskał na mocy zarządzenia zmieniającego z dnia z dnia 29 kwietnia 2016 r. Dla tego rezerwatu, dnia 19 września 2016 r., zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie, ustanowiono plan ochrony.

Rezerwat zajmuje powierzchnię 51,83 ha, z czego 21,6 ha znajduje się w granicach gminy Węgorzyno. Rezerwat obejmuje wschodnie, strome stoki jeziora Dłusko, znajdującego się na południu gminy, w sąsiedztwie gminy Ińsko. Celem ochrony jest zachowanie krajobrazu o dużych deniwelacjach na Pojezierzu Ińskim wraz z licznymi źródłiskami i wysiękami oraz występujących na tym terenie olsów, zwłaszcza w odmianie źródłiskowej oraz zespołów żyznej i kwaśnej buczyny niżowej. Na terenie gminy w granicach rezerwatu znajdują się tyło siedliska: 91E0 (łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe) oraz 9130 (żyzne buczyny).

Rezerwat jest miejscem występowania rzadkich, chronionych i zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, grzybów i zwierząt, w tym:

- Rośliny: czerniec gronkowy (*Actaea spicata*), wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*).
- Grzyby: błyskoporek podkorowy (*Inonotus obliquus*).
- Zwierzęta: zimorodek (*Acedo atthis*), gagoł (*Bucephala clangula*), pełzacz leśny (*Certhia familiaris*), dzięcioł duży (*Dendrocopos major*), dzięcioł czarny (*Dendrocopos martius*), rudzik (*Erithacus rubecula*), muchotłówka żałobna (*Ficedula hypoleuca*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), samotnik (*Tringa ochropus*), wydra (*Lutra lutra*), mopgąs (*Barbastella barbastellus*), nocek rudy (*Myotis daubentonii*), nocek (*Natterera Myotis nattereri*), borowiaczek (*Nyctalus leisleri*),

borowiec wielki (*Nyctalus noctula*), karlik większy (*Pipistrellus nathusii*), karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*), karlik drobny (*Pipistrellus pygmaeus*), kumak nizinny (*Bombina bombina*), rzekotka drzewna (*Hyla arborea*), traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*).

Osobliwością rezerwatu, choć nie stanowiącą przedmiot ochrony, ponieważ nie jest to obiekt biotyczny, ale w swej unikatowości stanowi wartość dodaną do turystycznej atrakcyjności rezerwatu, jest nasyp niedokończony, niemieckiej autostrady tzw. „Berlinki”, budowanej przed II wojną światową. Autostrada miała stanowić eksterytorialne połączenie Berlina z Królewcem (Kalininograd), przebiegające przez Pomorze. W tym miejscu nasyp przechodzi przez jezioro Dłusko, dzieląc je na dwie części, które są połączone wąskim kanałem.

Rezerwat Kołatka został ustanowiony na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 2 grudnia 2025 r w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Kołatka” jako rezerwat krajobrazowy. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie szczególnych walorów przyrodniczych doliny Brzeźnickiej Węgorzy – rzeki o górkim charakterze wraz z naturalnymi procesami zachodzącymi w niszach źródłiskowych oraz charakterystycznymi gatunkami fauny i flory. Proponowany rezerwat przyrody obejmuje malowniczą dolinę rzeki Brzeźnicka Węgorza, w górnym biegu. Rzeka o piaszczysto-kamienistym dnie charakteryzuje się wartkim nurtem i licznymi małymi wodospadami, upodabniając się do górskiego potoku. W obrębie proponowanego rezerwatu rzeka zasilana jest dodatkowo kilkoma ciekami płynącymi z okolicznych jezior i mokradeł, a także z licznych wydajnych kotłów źródłiskowych i wywierzyisk rozsianych na dnie i stokach doliny. Projektowany rezerwat jest ostoją dla wielu gatunków płazów, gadów, ptaków (np. zimorodek *Alcedo atthis*, gągoł *Bucephala clangula*, siniak *Columba oenas*, dzięcioł średni *Dendrocytes medius*, muchołówka mała *Ficedula parva*, żuraw *Grus grus*, bielik *Haliaeetus albicilla*, gąsiorek *Lanius collurio* i samotnik *Tringa ochropus*), ssaków (np. bóbr *Castor fiber* i wydra *Lutra lutra*) oraz ryb i minogów (np. koza *Cobitis taenia*, głowacz białopłetwy *Cottus gobio*, różanka *Rhodeus sericeus amarus*, minóg rzeczny *Lampetra fluviatilis* i minóg strumieniowy *Lampetra planeri*). Nad rzeką w dwóch miejscach znajdują się kamienne ruiny dawnych młynów (Kołatka oraz Biały Młyn).

Fot.35 Rezerwat „Źródłiskowa Zbocza”

Fot.36 Rezerwat „Źródłiskowa Zbocza” -Berlinka

Fot.37 Strumień zasilający Brzeźnica Węgorze

Fot.38 Źródło. Rezerwat „Kołatka”

Gmina Węgorzyno, od strony południowej, sąsiaduje bezpośrednio z dwoma rezerwatami znajdującymi się w Ińskim Parku Krajobrazowym. Są to:

- Rezerwat leśny „Głowacz”
- Rezerwat krajobrazowy „Kamienna Buczyna”

Na terenie rezerwatu „Głowacz” znajduje się najwyższe wzniesienie o tej samej nazwie, w Ińskim Parku Krajobrazowym, osiągające 180 m n.p.m. Szczyt zbudowany jest z glin piaszczystych spiętrzonej moreny czołowej. Kształtem wzniesienie przypomina raczej wzgórze kemowe o płaskim szczycie (plateau). Wyrównane wzgórze moreny czołowej może sugerować, że w przeszłości istniało tu grodzisko, jednak brak jest potwierdzenia tego faktu w artefaktach.

Rezerwat został powołany w celu zachowanie rzeźby terenu charakterystycznej dla krajobrazu młodoglacjalnego, torfowisk mszarnych i mokradeł śródleśnych, lasów bukowych i olsów oraz związanych z nimi lokalnych populacji rzadkich i zagrożonych gatunków roślin, grzybów i zwierząt.

Rezerwat krajobrazowy „Kamienna Buczyna” zajmuje wschodnie, strome zbocza jeziora Ińskiego. Został powołany, aby chronić fragmenty zespołu żyznej buczyny niżowej, kwaśnej buczyny niżowej, grądu subatlantyckiego oraz krajobrazu moreny czołowej.

Fot.39 Źródło w rejonie ruin młyna Kołatka

Obszary Natura 2000.

Cały obszar gminy Węgorzyno znajduje się w granicach obszaru Natura 2000 „Ostoja Ińska” (kod obszaru PLB320008), który został wyznaczony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2004 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000, a następnie zmieniony rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 133). Dla tego obszaru ustanowiono plan zadań ochrony, przyjęty zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2014 r., oraz zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2017 r., zmieniający zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Ostoja Ińska” PLB320008.

Przedmiotem ochrony w obszarze są następujące gatunki ptaków i ich siedliska: bąk (*Botaurus stellaris*), bielik (*Haliaeetus albicilla*), błotniak stawowy (*Circus aeruginosus*), bocian czarny (*Ciconia nigra*), cyraneczka (*Anas crecca*), cyranka (*Anas querquedula*), czapla siwa (*Ardea cinerea*), derkacz (*Crex crex*), dzięcioł czarny (*Dryocopus martius*), gągoł (*Bucephala clangula*), gęgawa (*Anser anser*), kania czarna (*Milvus migrans*), kania ruda (*Milvus milvus*), krakwa (*Anas strepera*), łabędź krzykliwy (*Cygnus cygnus*), łabędź niemy (*Cygnus olor*), nurogęs (*Mergus Merganser*), orlik krzykliwy (*Aquila pomarina*), perkoz rdzawoszyi (*Podiceps grisegena*), zausznik (*Podiceps nigricollis*), puchacz (*Bubo bubo*), rybitwa czarna (*Chlidonias Niger*), samotnik (*Tringa ochropus*), zimorodek (*Alcedo atthis*), żuraw (*Grus grus*).

Występuje tu 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W ostoi gniazduje ponad 140 gatunków ptaków. Jest to bardzo ważna ostoja bielika i kilku innych gatunków drapieżnych, kilku gatunków kaczek i żurawia (>1% populacji krajowej). W okresie lęgowym obszar zasiedla około 10% populacji krajowej cyraneczki, gągoła i krakwy, a także co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: cyranka, gęgawa, nurogęs, perkoz rdzawoszyi, samotnik, bąk (PCK), bielik (PCK), błotniak stawowy, bocian czarny, kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), orlik krzykliwy (PCK), puchacz (PCK), rybitwa czarna, przepiórka, strumieniówka i zimorodek. W stosunkowo wysokim zagęszczeniu występują: bocian biały,

- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe

3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* – Siedlisko obejmuje szeroką grupę naturalnych eutroficznych zbiorników wodnych o różnej genezie, tj. naturalne jeziora i stałe niewielkie zbiorniki wodne oraz odcięte fragmenty koryt rzecznych (starorzeczy). Kryterium wyróżniającym jest obecność zbiorowisk makrofitycznych naczyniowych zanurzonych w toni wodnej i o liściach pływających ze związków *Potamion* i *Nymphaeion* oraz roślin niezakorzenionych pływających po powierzchni wody z klasy *Lemnetea*²⁶. W obszarze gminy, siedlisko występuje w podtypie 3150-1 jeziora eutroficzne, obejmujące dwa przepływowe śródlądowe jeziora: Brzeźniak i Żabice, otoczone przez szerokie pasy szuwarów pałkowych i trzcinowych. W obu jeziorach (szczególnie w jeziorze Brzeźniak) występuje bogata strefa eloidów i nymphaeidów. Stanowią pospolite gatunki takie jak grążel żółta (*Nuphar lutea*), grzybienie białe (*Nymphaea alba*), wywłócznik okółkowy (*Myriophyllum verticillatum*) i rogatek sztywny (*Ceratophyllum demersum*)²⁷.

3160 Naturalne dystroficzne zbiorniki wodne – Siedlisko 3160 stanowią niewielkie zbiorniki wodne, zlokalizowane w sąsiedztwie torfowisk wysokich i wrzosowisk, rzadziej torfowisk przejściowych, o wodach zazwyczaj skąpożywnych, o znacznej zawartości substancji humusowych. Duża ilość kwasów humusowych powoduje, że woda ma zabarwienie od żółto-brązowego do brązowego. Głównym źródłem kwasów są wody torfowiskowe dopływające z płaszczyzny torfowiska. Kwas humusowy wchodzi w reakcje z związkami wapnia oraz mineralnymi związkami pokarmowymi. Całość opada na dno tworząc grubą warstwę materii organicznej. Dodatkowo barwa wody znacznie ogranicza przenikanie światła w głąb zbiornika. To wszystko powoduje, że tego typu zbiorniki, zwykle pozostają bezrybne. Zbiorniki dystroficzne stanowią przeciwieństwo zbiorników eutroficznych²⁸. W gminie Węgorzyno siedlisko 3160 występuje w niewielkim jeziorze w szerokiej dolinie, nieopodal ujścia Brzeźnickiej Węgorzy do Regi. Jest to zarazem najmniejsze (pod względem powierzchni) siedlisko w specjalnym obszarze ochrony siedlisk „Dorzecze Regi”.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie – Siedlisko obejmuje bogate w gatunki mezofilne łąki, występujące od niżu po tereny podgórskie, użytkowane jedno- lub dwukośnie i umiarkowanie nawożone. Charakteryzuje się znaczną zmiennością lokalno-siedliskową, związaną głównie z żyznością i wilgotnością gleby. Jest silnie uzależnione od formy i intensywności gospodarki łąkarskiej. W obszarze zidentyfikowano dwa nieodległe płaty łąk świeżych na łagodnych stokach opadających od północy ku południowi jeziora Brzeźniak, na południe od wsi Brzeźniak (wydz. 208b, g) oraz w osadzie Węgorsko. Do charakterystycznych roślin siedliska należy rajgras wyniosły (*Arrhenatherum elatius*), bodziszek łąkowy (*Geranium pratense* L.), kupkówka pospolita (*Dactylis glomerata*), marchew zwyczajna (*Daucus carota*), stokłosa miękka (*Bromus hordeaceus*) i dzwoniec rozpierzchny (*Campanula patula*)²⁹.

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska – Siedlisko obejmuje ubogie w gatunki zbiorowiska roślinne, rozwijające się w miejscach stale silnie przesyconych wodą, jak płaszczyzny torfowisk wysokich, niektóre torfowiska w dolinach cieków i kwaśne młaki górskie. Charakteryzują się one bardzo dobrze wykształconą warstwą mszystą. Torfowiska przejściowe i trzęsawiska występują w wypłaszczeniach terenu, na glebach torfowych i torfowo-glejowych³⁰.

²⁶ <https://siedliska.gios.gov.pl/publikacje-menu/przewodniki-metodyczne/dla-siedlisk-przyrodniczych>

²⁷ Natura 2000, Standardowy formularz danych 1a obszarów specjalnej ochrony (OSO), proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW), obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz specjalnych obszarów ochrony (SOO), Brzeźnicka Węgorza PLH 320002

²⁸ https://siedliska.gios.gov.pl/images/pliki_pdf/publikacje/pojedyncze_metodyki_dla_siedlisk/Naturalne-dystroficzne-zbiorniki-wodne.pdf

²⁹ https://siedliska.gios.gov.pl/images/pliki_pdf/publikacje/pojedyncze_metodyki_dla_siedlisk/Ekstensywnie-uzytkowane-niowe-ki-wiee-Arrhenatherion.pdf

³⁰ <https://siedliska.gios.gov.pl/przedmioty-monitoringu-menu/monitoring-siedlisk/siedliska-torfowiskowe->

9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*) – Ekosystem kwaśnej buczyny znajdujący się w korzystnym stanie ochrony to las liściasty lub mieszany z dominacją buka. Płaty kwaśnej buczyny występują w obszarze na stosunkowo niewielkich powierzchniach na bardziej stromych zboczach dolin i wzniesień morenowych³¹.

9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*) – Jest o na ogół zbiorowisko wielowarstwowe i wielogatunkowe. Skład gatunkowy tworzą zwykle: grab i dąb (najczęściej dąb szypułkowy). Znamienny jest stały, a niekiedy znaczy udział buka, który może być nawet gatunkiem panującym. W niektórych płatach występuje lipa drobnolistna, klon pospolity, jawor (bywa gatunkiem bardzo dynamicznym). Na bardziej wilgotnych siedliskach domieszkę stanowią: wiąz górski, olsza czarna i jesion wyniosły. W warstwie krzewów panuje zwykle: leszczyna, trzmielina pospolita, suchodrzew pospolity, głóg jednoszyjkowy i niekiedy wawrzynek wilczełyko. Płaty grądu subatlantyckiego ułożone są równomiernie na całym obszarze – na zboczach wzdłuż Brzeźnickiej Węgorzy, na jej górnym odcinku oraz w okolicach jezior³².

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe – Siedlisko dominujące wśród siedlisk leśnych występujących w obszarze, skoncentrowane wokół jeziora Okrzeja oraz dolinie Uklei, a także po drugiej stronie w dolinie rzeki Brzeźnicka Węgorza, aż do ujścia do Regi. Do gatunków diagnostycznych należą przede wszystkim drzewa: jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*), topola biała (*Populus alba*), topola czarna (*Populus nigra*), wierzba biała (*Salix alba*), wierzba krucha (*Salix fragilis*).

Brzeźnicka Węgorza (PLH320002)

Jest to niewielki obszar, który w całości znajduje się na terenie gminy. Obejmuje dolinę rzeki Brzeźnicka Węgorza w jej górnym biegu, od niewielkiego jeziora Wierzno do jeziora Żabice. Obszar ten sąsiaduje z specjalnym obszarem ochrony siedlisk „Dorzecze Regi”, który stanowi jego kontynuację w korytarzu doliny rzeki.

Obszar został wyznaczony rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 14 października 2021 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Brzeźnicka Węgorza (PLH320002). Dla rzeczoności obszaru nie został sporządzony plan zadań ochronnych.

Przedmiotem ochrony są siedliska przyrodnicze oraz siedliska gatunków roślin i zwierząt na nich występujących. Na specjalnym obszarze ochrony siedlisk wskazane do ochrony to:

- 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*
- 9110 Kwaśna buczyna (*Luzulo-Fagetum*)
- 9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*)
- 9160 Grąd Subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*)
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródłiskowe

3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion* – omówione w obszarze Dorzecze Regi (PLH320049).

i źródłiskowe

³¹ <https://siedliska.gios.gov.pl/publikacje-menu/przewodniki-metodyczne/dla-siedlisk-przyrodniczych>

³² https://siedliska.gios.gov.pl/images/pliki_pdf/publikacje/pojedyncze_metodyki_dla_siedlisk/Grd-subatlantycki-Stellario-Carpinetum.pdf

9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*) – omówione w obszarze Dorzecze Regi (PLH320049).

9130 Żyzne buczyny (*Dentario glandulosae Fagenion*, *Galio odorati-Fagenion*) – Siedlisko żyznej buczyny zajmuje dość duże powierzchnie w południowej i środkowej części obszaru, na wzniesieniach morenowych i łagodnych stokach dolin, zwykle tworząc mozaikę z niewielkimi płatami kwaśnych buczyn na stromych partiach stoków³³.

9160 Grąd subatlantycki (*Stellario-Carpinetum*) – omówione w obszarze Dorzecze Regi (PLH320049).

91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*) i olsy źródliskowe – Siedlisko dominujące wśród siedlisk leśnych występujących w obszarze, skoncentrowane po obu brzegach Brzeźnickiej Węgorzy oraz wokół jezior oraz w obrębie niewielkich rynien między wzniesieniami morenowymi. Do gatunków diagnostycznych należą przede wszystkim drzewa: jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*), olsza czarna (*Alnus glutinosa*), topola biała (*Populus alba*), topola czarna (*Populus nigra*), wierzba biała (*Salix alba*), wierzba krucha (*Salix fragilis*).

Parki krajobrazowe

Na terenie gminy Węgorzyno znajduje się jeden park krajobrazowy – Iński Park Krajobrazowy, który został powołany Rozporządzeniem nr 14/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 27 lipca 2005 r. w sprawie Ińskiego Parku Krajobrazowego (Dz.U. Woj. Zachodniopomorskiego z 2005, nr 64, poz. 1377). Dla Parku, na mocy rozporządzenia nr 36/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 10 listopada 2005 r., ustanowiono plan ochrony. Celem ochrony Parku jest zachowanie, popularyzacja i upowszechnianie jego wartości przyrodniczych, historycznych i kulturowych oraz walorów krajobrazowych w warunkach zrównoważonego rozwoju, a w szczególności:

1. utrzymanie i odtwarzanie krajobrazu zbliżonego do naturalnego oraz harmonijnych krajobrazów kulturowych;
2. zachowanie różnorodności biologicznej ekosystemów;
3. zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz ich siedlisk, zwłaszcza dzikich ptaków i ich siedlisk na obszarze specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Ostoja Ińska PLB 320008;
4. zachowanie naturalnej rzeźby terenu;
5. zachowanie i wprowadzanie powszechnej dostępności walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
6. prowadzenie wszelkiej działalności gospodarczej w sposób minimalizujący negatywne oddziaływania na środowisko i krajobraz;
7. utrzymanie wszelkich powiązań ekologicznych w otulinie Parku.

Powierzchnia Parku wynosi 17 763 ha, z czego na terenie gminy Węgorzyno przypada 2 738 ha. Powierzchnia jego otuliny wynosi 26 240 ha. Park krajobrazowy w granicach gminy w całości znajduje się na terenie obszarów Natura 2000: Ostoja Ińska (PLB320008).

Fizjonomia Ińskiego Parku Krajobrazowego jest charakterystyczna dla obszaru młodogłacjalnego i tworzy falisty krajobraz morenowy z co większymi wzniesieniami, powstałymi na skutek spiętrzenia moreny czołowej. W licznych obniżeniach występują jeziora i oczka wodne, bagna i tereny podmokłe. Powierzchnia Parku jest przeciętna jeziorami rynnowymi o stromych zboczach, często porośniętymi asami. Wartości przyrodnicze Ińskiego Parku Krajobrazowego są ściśle związane z wodnymi i podmokłymi siedliskami, które stanowią środowisko życia dla licznych rzadkich gatunków ptaków, płazów i gadów. Spośród wodno-błotnych gatunków ptaków, które lęgają się w Parku, występują m.in. gatunki chronione na poziomie krajowym oraz europejskim.

³³ <https://siedliska.gios.gov.pl/przedmioty-monitoringu-menu/monitoring-siedlisk/siedliska-lesne>

W Parku występują siedliska przyrodnicze, które zostały wymienione w 14 kategoriach załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory.

We florze Parku i jego otuliny występuje 89 gatunków roślin naczyniowych zagrożonych, w tym 12 gatunków zagrożonych w skali kraju (elisma wodna, jeziora giętka, kruszczyk błotny, rosiczka pośrednia, storczyk plamisty, storczyk Trausteinera, turzyca bagienna, buławnik wielkokwiatowy, dzwonek szerokolistny, jarzab brekinia, fiołek torfowy, rdestnica gęsta). Pozostałe gatunki zagrożone są w skali regionalnej. We florze Parku znajduje się również 80 gatunków roślin zagrożonych, z czego 10 gatunków z tej grupy już wymarło, a 5 prawdopodobnie jest wymarłych. Wśród gatunków zagrożonych 36 jest objętych ochroną prawną. W Parku i otulinie występują 73 gatunki roślin chronionych, z których 17 gatunków objętych jest ochroną częściową, a 56 jest ściśle chronionych. W Parku stwierdzono występowanie 52 gatunków chronionych, 8 uznaje się za wymarłe, a 6 za prawdopodobnie wymarłe. W otulinie stwierdzono jedynie 7 gatunków chronionych³⁴.

Dodatkowo, w ramach Waloryzacji Województwa Zachodniopomorskiego³⁵, w części parku znajdującej się na obszarze gminy, zidentyfikowano następujące rośliny:

Tabela 14. Rośliny występujące w parku na terenie gminy wg. waloryzacji

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska
1	Gwiazdnica bagienna	Stellaria alsine
2	Przetacznik górski	Veronica montana
3	Marzanka wonna	Galium odoratum
4	Rosiczka okrągłolistna	Drosera rotundifolia
5	Kruszczyk szerokolistny	Epipactis helleborine
6	Barwinek pospolity	Vinca minor
7	Orlik pospolity	Aquilegia vulgaris
8	Grążel żółty	Nuphar lutea
9	Grzybienie białe	Nymphaea alba
10	Konwalia majowa	Convallaria majalis
11	Wawrzynek wilczełyko	Daphne mezereum
12	Bluszcz pospolity	Hedera helix
13	Porzeczka czarna	Ribes nigrum
14	Szczaw gajowy	Rumex sanguineus
15	Bagno zwyczajne	Ledum palustre
16	Czerniec gronkowy	Actaea spicata

Źródło: opracowanie własne na podstawie Waloryzacja Przyrodnicza Województwa Zachodniopomorskiego

Świat zwierząt reprezentowany jest przez:

- 202 gatunki zwierząt podlegające ochronie ścisłej,
- 164 gatunki zwierząt podlegające ochronie częściowej,
- 8 gatunków zwierząt podlegających ochronie strefowej,
- 44 gatunki zwierząt zagrożonych ujętych w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt.

Na terenie parku w części znajdującej się w granicach gminy Węgorzyno według *Waloryzacji*³⁶ zaobserwowano wiele gatunków zwierząt, w tym kluczowe gatunki ptaków, dla których

³⁴ Rozporządzenie NR 36/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie planu ochrony Ińskiego Parku Krajobrazowego.

³⁵ Waloryzacja Przyrodnicza Województwa Zachodniopomorskiego, Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin 2010.

³⁶ Waloryzacja Przyrodnicza Województwa Zachodniopomorskiego, Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie, Szczecin 2010.

wprowadzono obszar specjalnej ochrony ptaków „Ostoja Ińska”. Wśród innych zaobserwowanych ptaków znajdują się m.in. czajka (*Vanellus vanellus*), kruk (*Corvus corax*), płomykówka (*Tyto alba*) oraz pliszka górska (*Motacilla cinerea*).

Tabela 15. Przedmioty ochrony (Ostoja Ińska PLB320008) na terenie parku wg. Waloryzacji

Lp.	Nazwa polska	Nazwa łacińska
1	Bielik	<i>Haliaeetus albicilla</i>
2	Gągoł	<i>Bucephala clangula</i>
3	Puchacz	<i>Bubo bubo</i>
4	Derkacz	<i>Crex crex</i>
5	Nurogęś	<i>Mergus merganser</i>
6	Bocian biały	<i>Ciconia ciconia</i>
7	Perkoz rdzawoszyi	<i>Podiceps grisegena</i>
8	Krakwa	<i>Anas strepera</i>
9	Orlik krzykliwy	<i>Aquila pomarina</i>

Źródło: opracowanie własne na podstawie Waloryzacja Przyrodnicza Województwa Zachodniopomorskiego

Iński Park Krajobrazowy jest jedną z nielicznych enklaw, w której warunki wodne sprzyjają herpetofaunie. Na Pojezierzu Ińskim stwierdzono występowanie 12 gatunków płazów, w tym m.in. kumaka nizinnego, grzebiuszkę ziemną i ropuchę szarą, a także 6 gatunków gadów: traszkę grzebieniastą, traszkę zwyczajną, rzekotkę drzewną, żółwia błotnego, zaskrońca zwyczajnego oraz żmiję zygzakowatą. Do grupy ssaków chronionych występujących na terenie Ińskiego Parku Krajobrazowego należą natomiast: nietoperze, jeż zachodni, wiewiórka pospolita, łasica, gronostaj, wydra, Tchórz zwyczajny, borsuk oraz bóbr.

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów istotnych dla zachowania różnorodności biologicznej – naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania³⁷.

W granicach opracowania znajdują się następujące użytki ekologiczne:

- Węgorzyński Derkacz
- Płaskowyż nad Samotnikiem
- Dłuskie Wzgórza
- Pełnikowe Łąki

Węgorzyński Derkacz utworzony na podstawie Uchwały Nr XLI/276/97 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny obszaru położonego koło wsi Dłusko. Celem utworzenia użytku była ochrona ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodnych typów siedlisk. „Węgorzyński Derkacz” stanowi rozległa łąka o powierzchni 41,5 ha, na której chronione są siedliska lęgowe derkaczy i ptaków wodno-błotnych.

Płaskowyż nad Samotnikiem powstały na podstawie Rozporządzenia Nr 19/92 Wojewody Szczecińskiego z dnia 7 grudnia 1992 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne niektórych obszarów na terenie Ińskiego Parku Krajobrazowego. Obejmują powierzchnię 36,95 ha w granicach Parku. Celem ochrony jest zachowanie atrakcyjnego fragmentu krajobrazu – wyniesienia, górującego nad okolicą, pełniącego funkcje punktu widokowego oraz żerowiska fauny z pobliskich lasów.

Pełnikowe Łąki zostały powołane również na podstawie Rozporządzenia Nr 19/92 Wojewody Szczecińskiego z dnia 7 grudnia 1992 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne niektórych obszarów na terenie Ińskiego Parku Krajobrazowego. Użytek o powierzchni 4,52 ha również położony jest na terenie

³⁷ Art. 42 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 z późn.zm.)

Irńskiego Parku Krajobrazowego. Jest to podmokła łąka zarastająca od północy samosiewami olchy, od południa i wschodu otoczona zaroślami kruszyna. Użytek powstał w celu ochrony naturalnego stanowiska pełnika europejskiego (*Trollius europaeus*).

Dłuskie Wzgórza jako użytk ekologiczny został utworzony na podstawie Rozporządzenia Nr 11/93 Wojewody Szczecińskiego z dnia 14 września 1993 r. Obejmuje wzgórza morenowe o powierzchni 23 ha z najwyższym punktem na wysokości 149 m n.p.m., pastwiska i las. Celem jego powołania była ochrona krajobrazu Pojezierza Irńskiego. Teren ten pełni również rolę ważnego korytarza ekologicznego między rozległymi kompleksami leśnymi nadleśnictw Łobez i Dobrzany.

Pomniki Przyrody

Na terenie gminy ochroną w formie pomników przyrody objęto 43 drzewa.

Tabela 16. Drzewa chronione jako pomniki przyrody

Lp.	Nazwa pomnika	Obwód [cm]	Lokalizacja	Forma własności
1	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	450	Winniki, działka 337/2	Skarb Państwa
2	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	320	Sarnikierz, działka 354/1	Skarb Państwa
3	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	518	Wiewiecko, działka 303/1	Skarb Państwa
4	Platan klonolistny (<i>Platanus × hispanica</i>)	380	Ginawa, działka 233/2	Skarb Państwa
5	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	540	Lesięcin, działka 23/1	Skarb Państwa
6	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	520	Cieszyno, działka 170/14	Skarb Państwa
7	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	455	Rogówko, działka 181	Skarb Państwa
8	Platan klonolistny (<i>Platanus × hispanica</i>)	480	Rogówko, działka 181	Skarb Państwa
9	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	540	Rogówko, działka 181	Skarb Państwa
10	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	487	Rogówko, działka 181	Skarb Państwa
11	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	620	Rogówko, działka 181	Skarb Państwa
12	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	670	Rogówko, działka 181	Skarb Państwa
13	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	590	Rogówko, działka 181	Skarb Państwa
14	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	363	Rogówko, działka 181	Skarb Państwa
15	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	395	Rogówko, działka 181	Skarb Państwa
16	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>) o nazwie „JULEK”	560	Mieszewo, działka 381/1	Własność prywatna - DIAGRO Sp. z o.o.
17	Buk zwyczajny (odmiana czerwono-listna) (<i>Fagus atropurpurea</i>)	450	Winniki, działka 354	Opactwo Ojców Cystersów w Wąchocku
18	Buk zwyczajny (odmiana czerwono-listna) (<i>Fagus atropurpurea</i>)	410	Winniki, działka 354	Opactwo Ojców Cystersów w Wąchocku
19	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	395	Winniki, działka 354	Opactwo Ojców Cystersów w Wąchocku
20	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	558	Rogówko - droga, działka 49/3	Gmina Węgorzyno

21	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus minor</i> Mill.)	520	Runowo - park, działka 245/19	Gmina Węgorzyno
22	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus minor</i> Mill.)	565	Runowo - park, działka 245/19	Gmina Węgorzyno
23	Klon zwyczajny (<i>Acer platanoides</i>)	400	Runowo - park, działka 245/19	Gmina Węgorzyno
24	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	325	Sielsko - park, działka 445/2	Gmina Węgorzyno
25	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	450	Sielsko - park, działka 445/2	Gmina Węgorzyno
26	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	330	Sielsko - park, działka 445/2	Gmina Węgorzyno
27	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	375	Sielsko – droga, działka 369/1	Gmina Węgorzyno
28	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	380	Zwierzyniek - park, działka 180/1	Gmina Węgorzyno
29	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	720	Dłusko – droga, działka 56	Gmina Węgorzyno
30	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	325	Wiewiecko - park, działka 131/20	Gmina Węgorzyno
31	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	383	Wiewiecko - park, działka 131/20	Gmina Węgorzyno
32	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	480	Ginawa - park, działka 63/16	Gmina Węgorzyno
33	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	390	Ginawa - droga, działka 67	Gmina Węgorzyno
34	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	425	Ginawa - droga, działka 67	Gmina Węgorzyno
35	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	390	Przytoń, działka 104/17	Gmina Węgorzyno
36	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	360	Przytoń, działka 104/17	Gmina Węgorzyno
37	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	390	Kąkolewice - park, działka 7/5	Gmina Węgorzyno
38	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	367	Kąkolewice, działka 80	Gmina Węgorzyno
39	Klon zwyczajny (<i>Acer platanoides</i>)	350	Kraśnik - park, działka 5/19	Gmina Węgorzyno
40	Buk zwyczajny (<i>Fagus sylvatica</i>)	391	Kraśnik - park, działka 5/19	Gmina Węgorzyno
41	Wiąz szypułkowy (<i>Ulmus minor</i> Mill.)	420	Kraśnik - park, działka 5/19	Gmina Węgorzyno
42	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	392	Kraśnik - park, działka 5/19	Gmina Węgorzyno
43	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	435	Winniki, działka 11/22	Gmina Węgorzyno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr XXXIII/305/2014 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 30 stycznia 2014 r. zmieniającej uchwałę Nr XXXI/286/2013 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 28 listopada 2013 roku w sprawie uznania za pomniki przyrody.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Obszar opracowania znajduje się w odległości:

- około 1,1 km od granicy zespołu przyrodniczo-krajobrazowego pn. Ostrowiec
- około 11,1 km od granicy zespołu przyrodniczo-krajobrazowego pn. Dolina rzeki Sępólnej
- około 15,4 km od granicy zespołu przyrodniczo-krajobrazowego pn. Karsibór

Proponowane formy ochrony przyrody

Rezerваты przyrody

1. Górna Ukleja – rezerwat leśny o powierzchni 50 ha, położony na skraju gminy, na południowym brzegu jeziora Woświn a drogą krajową nr 20. Obszar znajduje się na terenie Ińskiego parku Krajobrazowego. Celem ochrony jest zachowanie doliny rzeki o naturalnym górskim charakterze, naturalnych zbiorowisk leśnych, licznych roślin chronionych i zagrożonych.
2. Bobrowe Mokradła koło Świątoborca – rezerwat torfowiskowy o powierzchni 64 ha, na wschód od Lesięcina, współdzielony z gminą Łobez. Obejmuje część doliny rzeki Brzeźnica Węgorza. Celem ochrony jest zachowanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych naturalnych i półnaturalnych biocenoz bagiennych siedlisk, zasobnych w wapń, z rzadkimi gatunkami roślin.

Użytki ekologiczne

1. Sambórz Mały – jest to płytkie, eutroficzne jezioro znajdujące się na przebiegu kanału Mielno-Chwarstno. Cechą wyróżniającą jest licznie występowanie grzybienia białego (lilia wodna). Celem ochrony jest zachowanie walorów jeziora wraz z otaczającym je kompleksem trzcinowisk, łożowisk i łęgów jako naturalne zbiorowiska roślinne i ostoja dla zwierząt.
2. Łozowiska Runowskie – teren mokradeł na północ od Runowa. Zbiorowisko z turzycą zaostrzoną, zespół sitowia leśnego, zespół trzciny pospolitej, zespół pałki szerokolistnej. Celem ochrony jest zachowanie walorów kompleksu śródpolnych łożowisk, trzcinowisk, szuwarów oraz ostoja wielu cennych gatunków roślin i zwierząt.
3. Mielno – tereny podmokłe między jeziorem Mielno a Woświn w dolinie Uklei. Występują tam olsy, łożowiska, trzcinowiska, turzycowiska, wilgotne łąki z krwawnikiem wierzboolistnym. Celem ochrony jest zachowanie walorów kompleksu łożowisk, trzcinowisk, ziołorośli jako naturalne zbiorowiska roślinne i ostoja zwierząt.
4. Trzcinowisko Krzeszny – podmokłe rozlewisko cieką Przytonki na północ od jeziora Przytoń. Jest to ostoja zwierzyny, płazów i gadów, wielu ptaków śpiewających i małych ssaków. Celem ochrony jest zachowanie walorów kompleksu z torfowiskiem z interesującymi gatunkami roślin.
5. Kępa Sielska – leśny kompleks olsów i łęgów w kolonii Sielsko. Celem ochrony jest zachowanie walorów kompleksu pięknie wykształconych olsów i brzezin w śródpolnym krajobrazie, ostoja wielu gatunków roślin i zwierząt.
6. Torfowisko Wiewiecko – znajduje się w lasach na zachód od Wiewiecka przy drodze krajowej nr 20. Wał ziemny okalający teren od północy stanowi dawny nasyp niedokończony, niemieckiej, autostrady z lat 30., biegnącej z Berlina do Królewca. Torfowisko jest miejscem rozrodu płazów i gadów oraz wodnych i wodno-błotnych gatunków ptaków. Celem ochrony jest zachowanie walorów kompleksu torfowisk ze stanowiskami rzadkich gatunków roślin i zwierząt.
7. Jeziora pod Białką – stanowi kompleks trzech, niewielkich jezior usytuowanych łańcuchowo wzdłuż linii kolejowej Runowo Pomorskie – Chojnice, nieopodal stacji Wiewiecko. Jeziora z występującym gatunkiem chronionym, grążelem żółtym (*Nuphar lutea*), występuje również osoka aloesowata (*Stratiotes aloides* L.). Celem ochrony jest zachowanie walorów kompleksu jezior oraz otaczających je zbiorowisk roślinnych.
8. Gościśław – obszar położony na północ od miejscowości Gościśław nad jeziorem Węgorzyno. Torfowisko otoczone jest zalany okrajkiem, w którym występuje grązeł żółty. Celem ochrony jest zachowanie walorów torfowiska niskiego z cennymi, chronionymi i rzadkimi gatunkami roślin.
9. Świeże – teren obniżenia śródpolnego ze stagnującą wodą i niewielkim ciekim miejscami porośnięty lasem łęgowym, znajdujący się między Cieszynem a Dłuskiem. Teren ten jest ostoją zwierzyny. Szczególnie chętnie wykorzystują go jelenie podczas rykowiska. Celem ochrony jest zachowanie walorów kompleksu różnych zbiorowisk roślinnych wzdłuż potoku.

10. Doły Torfowe – jak sama nazwa wskazuje są to obszary po dawnych miejscach eksploatacji torfu, obecnie zalane wodą. Teren znajduje się u południowego podnóża najwyższego wzniesienia w gminie i jednego z najwyższych punktów Pojezierza Ińskiego, znajdującego się nieopodal wsi Dłusko. Wzgórze Sarnikierz, przed II wojną światową zwane kobiecą górą (Frauen Berg), wznosi się na 169,3 m. Jak wskazuje *Waloryzacja*, do łęgów przystępują tam gągoły, gęgawy samotniki, kszyski i inne gatunki wodno-błotnych ptaków. Celem ochrony jest zachowanie walorów torfowiska z gatunkami rzadkich roślin.
11. Jezioro Otok – zespół dwóch okresowych jezior, otoczonych łożowiskami oraz niewielkimi fragmentami szuwarów i turzyc. Większe z nich jest wykorzystywane wędkarsko. Celem ochrony jest zachowanie walorów jeziora z pływającymi kępami łożowisk i fragmentami olsów.
12. Jezioro Dubie (Ginawskie) jak nazwa wskazuje znajduje się w miejscowości Ginawa. Jezioro znajduje się w głębokiej rynnie polodowcowej o stromych zboczach porośniętych buczyną. Celem ochrony jest zachowanie walorów subeutroficznego jeziora z bogatą roślinnością przybrzeżną.
13. Jezioro Kłociowe – znajduje się w dolinie rzeki Brzeźnicka Węgorza, na północ od miejscowości Brzeźniak. Jezioro z chronionymi gatunkami roślin nawodnych: grążel żółty (*Nuphar lutea*) i grzybień biały (*Nymphaea alba*). Celem ochrony jest zachowanie walorów kompleksu jeziora i otaczających go zbiorowisk roślinnych z cennymi gatunkami roślin.
14. Dolina Kszeszny (Przytonka) – na odcinku proponowanych do ochrony odznacza się wąską doliną o bardzo stromych zboczach porośniętych grądem. Celem ochrony jest zachowanie walorów doliny potoku wraz ze skarpami porośniętymi lasem liściastym.
15. Jaźwiny – niewielkie jezioro w fazie torfienia, znajdujące się między Winnikami a Podlipcami. W wodzie występuje żabiściek pływający (*Lobelia dortmanna*). Celem ochrony jest zachowanie walorów jeziora wraz z otaczającą roślinnością.
16. Samotnik - stanowi leśne torfowisko przejściowe, zlokalizowane przy granicy z gminą Ińsko, na południe od Podlipiec. Celem ochrony jest zachowanie kompleksu leśnych torfowisk i mokradeł z okalającym je drzewostanem.
17. Zduny – niewielkie torfowisko leśne w kompleksie leśnym na północ od miejscowości Małe Węgorzyno. Stanowi miejsce rozrodu płazów i gadów oraz wodnych i wodno-błotnych gatunków ptaków. Celem ochrony jest zachowanie walorów torfowiska z rzadkimi gatunkami roślin.

Fot.40 Proponowany UE „Torfowisko Wiewiecko”

Fot.41 Proponowany UE 'Jez. Dubie'

Fot.42 Proponowany UE „Cieszyńskie Bagno”

Fot.43 Proponowany ZPK „Chwarstno”

Fot.44 Proponowany UE „Dolina Krzeszny”

Fot. 45 Proponowany UE „Kępa Sielska’

18. Górne Torfowiska – niewielkie torfowisko mszarne leśne, znajdujące się w tym samym kompleksie leśnym co Zduny, o podobnej charakterystyce i celach ochrony.
19. Torfowiska pod Trawcem - niewielkie torfowisko mszarne, znajdujące się w tym samym kompleksie leśnym co Zduny i Górne Torfowiska. Pierwotnie było to duże torfowisko, osuszone, a obecnie stanowiące sieć małych, śródleśnych torfowisk mszarnych. Celem ochrony jest zachowanie walorów śródleśnego torfowiska ze stanowiskami gatunków chronionych i rzadkich.
20. Cieszyńskie Bagno – stanowi okresowe oczko śródpolne, otoczone krzewami i zadrzewieniami dębu i brzozy. Znajduje się przy zjeździe z drogi krajowej nr 20 w kierunku Cieszyna. Celem ochrony jest zachowanie walorów jeziora wraz z otaczającą roślinnością.
21. Jezioro Raczkowo – niewielkie, śródleśne, dystroficzne oczko wodne znajdujące się w zakolu Reskiej Węgorzy, na północno-wschodnim krańcu gminy, na północ od Lesięcina. Jezioro stanowi siedlisko 3160 – naturalne dystroficzne zbiorniki wodne. Dzięki dużej zawartości substancji humusowych jezioro odznacza się brązową barwą i niską przeźroczystością. Na brzegach unosi się pło torfowiskowe (kożuch roślin torfowiskowych, który występuje na wodzie w formie zarastającego brzegu), które z czasem zaczyna się odrywać i swobodnie unosić na jeziorze tworząc charakterystyczne wyspy. W miarę koncentrycznego przyrastania materii

organicznej mogą pojawić się drzewa brzozy i sosny, jak to ma miejsce w przypadku tego jeziora. Celem ochrony jest zachowanie walorów dystroficznego jeziora otoczonego płem, ze stanowiskami cennych, chronionych i rzadkich gatunków roślin.

22. Oczko z Wolfią – niewielkie, płytkie oczko wodne, w którym masowo rośnie wolfia bezkorzeniowa (*Wolffia arrhiza*). Jest to jedyne stwierdzone występowanie tej rośliny na terenie gminy Węgorzyno i stanowi główny cel ochrony.

Fot.46 Proponowany UE „Oczko z Wolfią”

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe to fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego, zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne³⁸.

- ZPK-1 „Okrzeja” – obszar położony w północno-zachodniej części gminy wzdłuż rzeki Ukleja i jeziora Okrzeja. Celem ochrony jest zachowanie walorów doliny potoku wraz z roślinnością.
- ZPK-2 „Łąki nad Brzeźnicką i Reską Węgorza” – obszar obejmujący dolinę rzeki, na którym znajdują się nieleśne zbiorowiska roślinne. Celem ochrony jest zachowanie walorów tych zbiorowisk oraz ostoi wielu gatunków zwierząt i roślin.
- ZPK-3 „Brzeźnicka Węgorza” – obejmuje część rzeki oraz jeziora Brzeźniak i Węgorza. Celem ochrony jest zachowanie walorów potoku Brzeźnicka Węgorza, łągów i olsów nad potokiem, torfowisk oraz kotłów źródliskowych.
- ZPK-4 „Zwągrówek” – obszar leśny położony na wschód od Zwierzynka. Celem ochrony jest zachowanie kompleksów olsów i łożowisk na dawnym torfowisku niskim.

³⁸ Art. 43 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 z późn.zm.)

- ZPK-5 „Ukleja” – obejmuje obszar doliny Uklei od Mielna do Zwierzynka. Celem ochrony jest zachowanie walorów doliny potoku wraz z roślinnością na jego brzegach.
- ZPK-6 „Chwarstno” – obszar wilgotnych łąk na torfowisku niskim, w sąsiedztwie jeziora Woświn, między Trzebawiem a Chwarstnem. Celem ochrony jest zachowanie różnorodnych zbiorowisk roślinnych.
- ZPK-7 „Reska Węgorza pod Runowem” – odcinek środkowej doliny rzeki, od torów linii kolejowej Runowo Pomorskie – Chojnice do Runowa. Celem ochrony jest zachowanie różnorodnych zbiorowisk roślinnych.

Fot.47 ZPK-7 „Reska Węgorza pod Runowem”

- ZPK-8 „Łaki nad Reską Węgorzą” – obszar znajdujący się powyżej ZPK-6, za linii kolejową. Celem ochrony jest zachowanie walorów doliny potoku wraz z roślinnością.
 - ZPK-9 „Dolina Reskiej Węgorzy” – obszar w górnym biegu rzeki, na zachód od Winników. Celem ochrony jest zachowanie walorów doliny potoku wraz z roślinnością.
23. ZPK-10 „Torfowisko pod Trawcem” – niewielkie torfowisko leśne w kompleksie leśnym na północ od miejscowości Małe Węgorzynko. W sąsiedztwie znajdują się proponowane użytki ekologiczne (tym jedno o tej samej nazwie) o podobnym celu ochrony jakim jest zachowanie walorów śródleśnego torfowiska wraz z ostoją zwierzyny.
- ZPK-11 „Sarnikierz” – znajduje się po północnej stronie wzgórza Sarnikierz, stanowi obszar ochrony śródleśnych bagien.
 - ZPK-12 „Pławnica” – obszar współdzielony z gminą Ińsko, stanowiący część morenowego wzgórza, na którym rozciągają się pastwiska i ugorowane pola. Celem ochrony jest zachowanie walorów kompleksu różnych zbiorowisk roślinnych.

Obszar chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb

związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa ³⁹. W obowiązującym PZPW⁴⁰ nie wskazano propozycji obszarów chronionego krajobrazu, który obejmowałby terytorium gminy Węgorzyno.

Pomniki przyrody i aleje pomnikowe

Na terenie gminy wskazano 20 drzew (głównie dęby szypułkowe, lipy i klony) godnych ochrony pod postacią pomników przyrody oraz wskazano 19, alej drzew wartych zachowania.

2.9. Obszary i obiekty prawnie chronione

Na mocy ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2024 r., poz. 1292), ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2024 r., poz. 1130 z późn.zm.), ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz.U. 2025 poz. 960 z późn.zm.), ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 z późn.zm.), ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2025 r., poz. 647 z późn.zm.), ochronie podlegają:

1. Zabytki nieruchome oraz archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, wyszczególnione w podrozdziale 8 „Wartości kulturowe i krajobrazowe”.
2. Zabytki archeologiczne wpisane do rejestru zabytków, wyszczególnione w podrozdziale 8 „Wartości kulturowe i krajobrazowe”.
3. Teren znajdujący się w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.
4. Złóża kopalin w tym:
 - złoża piasku i żwiru „Giniawa”, zlokalizowane przy drodze do Ińska;
 - złoża piasku i żwiru „Połchowo”. Powierzchnia złoża wynosiła 1,85 ha. Złoże eksploatowane było w latach 1987-1990, obecnie jest wyłączone eksploatacji.
5. Rezerwat „Źródliskowe zbocza”.
6. Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Ostoja Ińska” (PLB320008)
7. Specjalny obszar ochrony siedlisk „Dorzecze Regi” (PLH320049).
8. Iński Park Krajobrazowy.
9. Pomniki przyrody, obejmujące 43 drzewa.
10. Proponowane formy ochrony przyrody.
 - Rezerваты przyrody: Kołatka, Górna Ukleja, Bobrowe Mokradła koło Świątoborca.
 - Użytki ekologiczne: Sambórz Mały, Łozowiska Runowskie, Mielno, Trzcinowisko Krzeszny, Kępa Sielska, Torfowisko Wiewiecko, Jeziora pod Białką, Gościśław, Świeże, Doły Torfowe, Jezioro Otok, Jezioro Dubie (Ginawskie), Jezioro Kłociowe, Dolina Kszeszy (Przytónka), Jażwiny, Samotnik, Zduny, Górne Torfowiska, Torfowiska pod Trawcem, Cieszyńskie Bagno, Jezioro Raczkowo, Oczko z Wolfią.
 - Zespół przyrodniczo-krajobrazowy: ZPK-1 „Okrzeja”, ZPK-2 „Łąki nad Brzeźnicką i Reską Węgorza”, ZPK-3 „Brzeźnicka Węgorza”, ZPK-4 „Zwągówiek”, ZPK-5 „Ukleja”, ZPK-6 „Chwarstno”, ZPK-7 „Reska Węgorza pod Runowem”, ZPK-8 „Łąki nad Reską Węgorzą”, ZPK-9 „Dolina Reskiej Węgorzy”, ZPK-10 „Torfowisko pod Trawcem”, ZPK-11 „Sarnikierz”, ZPK-12 „Pławnica”.
11. Pomniki przyrody i aleje pomnikowe: wskazano 20 drzew (głównie dęby szypułkowe, lipy i klony)
12. Obszary objęte miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:
 - Uchwała Nr XVI/168/99 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 29 grudnia 1999r. w sprawie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno – miejscowość Przytón (obręb geodezyjny Przytón).

³⁹ Art. 23 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 z późn.zm.)

⁴⁰ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Zachodniopomorskiego. <https://rbgp.pl/pzpwz-2020/>

- Uchwała Nr XVI/169/99 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 29.12.1999r. w sprawie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno-miejscowość Cieszyno.
13. W trakcie realizacji jest obecnie jeden miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu działki o nr ewid. 72/4 położonej w obrębie Stare Węgorzynko oraz jej otoczenie w gminie Węgorzyno. Przystąpienie do opracowania na mocy uchwały Nr XXVII/270/09 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 29.01.2009 r.

2.10. Potencjalne zmiany środowiska w przypadku braku realizacji zapisów planu ogólnego

Wstępna prognoza dalszych zmian zachodzących w środowisku polega na określeniu kierunków i możliwości intensywności przekształceń i degradacji środowiska, które może powodować dotychczasowe użytkowanie i zagospodarowanie. Prognozowane zmiany środowiska mogą mieć podłoże naturalne albo antropogeniczne.

Kierunki przekształceń terenów w dużej mierze związane są z prawodawstwem, które określa zasady i możliwości użytkowania terenu. Na terenie opracowania obowiązują dwa plany:

1. Uchwała Nr XVI/168/99 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 29 grudnia 1999r. w sprawie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno – miejscowość Przytoń (obręb geodezyjny Przytoń).
2. Uchwała Nr XVI/169/99 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 29.12.1999r. w sprawie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno-miejscowość Cieszyno.

Plan miejscowy dotyczący miejscowości Przytoń (obręb geodezyjny Przytoń) określa zasady zagospodarowania wschodniej części jeziora Węgorzyno. Wyznacza tereny elementarne takie jak: teren zabudowy letniskowej, letniskowej z usługami, usługi hotelowo-pensjonatowe, teren plaży i kąpieliska. Generalnie skupia się na wykreowaniu części rekreacyjno-wypoczynkowej. Natomiast znaczna część obszarów leśnych wskazana została jako teren zieleni urządzonej. Mimo upływu przeszło 25 lat od uchwalenia plany nie został on skonsumowany. Zapisy planu ogólnego zasadniczo powielają funkcje przeznaczenia terenu a rozbieżności wynikają co najwyżej z poziomu szczegółowości terenów elementarnych w planie miejscowym i planistycznych w planie ogólnym. Czyli tereny które w planie miejscowym wskazane są do zabudowy plan ogólny również to uwzględnia podobnie jak tereny wskazane jako obszary zielone. Reasumując nieuchwalenie planu ogólnego spowoduje realizację ustaleń planu miejscowego który pokrywa się z funkcjami nadanymi w planie ogólnym. Tym samym zmiany w środowisku przyrodniczym będą identyczne jak w sytuacji uchwalenia planu ogólnego.

Analogiczna zarówno w zakresie funkcji jak i potencjalnego oddziaływania na środowisko odnośnie braku uchwalenia planu ogólnego występuje w przypadku drugiego planu miejscowego w - miejscowości Cieszyno. Tam również wykreowano obszar rekreacyjny z plażą, zabudową letniskową oraz usługami hotelowymi. Zasadnicza różnica polega na tym, że plan jest sukcesywnie realizowany. Poza terenami obecnie objętymi aktami prawa miejscowego, dotychczasowy sposób zagospodarowania odbywał się na zasadzie wydawania decyzji o warunków zabudowy. Nie gwarantuje to spójności oraz integralności terenu zwłaszcza w kontekście ochrony przyrody. Realizacja poszczególnych inwestycji w trybie warunków zabudowy z racji swojego punkтового charakteru niejednokrotnie nie uwzględnia szerszego oddziaływania inwestycji na występującą florę i faunę, przecina ewentualne korytarze ekologiczne, szlaki przemieszczania się zwierzyny między kompleksami leśnymi (bardzo nielicznym w tej części gminy tym bardziej cennymi).

3. Stan i jakość środowiska na obszarze opracowania

3.1. Zanieczyszczenie powietrza i hałas

Poziom stężenia zanieczyszczeń w atmosferze jest wypadkową wielkości emisji zanieczyszczeń oraz warunków meteorologicznych. Do czynników wpływających na rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń – w szczególności warunkujących ich zasięg oraz prędkość przemieszczania się – należą: kierunek wiatru, temperatura powietrza, dyfuzja i turbulencja, wilgotność względna oraz kondensacja pary wodnej i opad atmosferyczny.

Zarówno procesy naturalne, jak i działalność człowieka wpływają na przedostawanie się do powietrza atmosferycznego różnych substancji. Emisje zanieczyszczeń dzielą się zatem na naturalne i antropogeniczne. Podstawowe źródła emisji zanieczyszczeń do powietrza związane z działalnością człowieka to:

- emisja punktowa pochodząca ze zorganizowanych źródeł w wyniku energetycznego spalania paliw i przemysłowych procesów technologicznych;
- emisja liniowa pochodząca głównie z transportu samochodowego, kolejowego, wodnego i lotniczego;
- emisja powierzchniowa pochodząca głównie z niskich emitorów odprowadzających produkty spalania z palenisk domowych i lokalnych kotłowni węglowych⁴¹.

Poziom stężenia zanieczyszczeń w atmosferze jest wypadkową wielkości emisji zanieczyszczeń oraz warunków meteorologicznych. Do czynników wpływających na rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń – w szczególności warunkujących ich zasięg oraz prędkość przemieszczania się ma kierunek wiatru, temperatura powietrza, dyfuzja i turbulencja, wilgotność względna oraz kondensacja pary wodnej i opad atmosferyczny.

Na terytorium Polski prowadzony jest monitoring jakości powietrza realizowany przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GDOŚ). Oceny jakości powietrza wykonywane są w odniesieniu do obszaru stref określonych w załączniku do ustawy – *Prawo ochrony środowiska* (tj. Dz.U. z 2025 r., poz. 647 z późn.zm). Zgodnie z ustawą, obszar województwa zachodniopomorskiego podzielony jest na trzy strefy:

- aglomeracja szczecińska – kod strefy PL3201 – obejmuje miasto na prawach powiatu o liczbie ludności: 391 566,
- miasto Koszalin – kod strefy PL3202 – strefa miejska powyżej 100 tysięcy mieszkańców,
- strefa zachodniopomorska – kod strefy PL3203 – pozostały obszar województwa niewchodzący w skład aglomeracji i miast powyżej 100 tys. mieszkańców, obejmujący 19 powiatów ziemskich.

Lista zanieczyszczeń, będąca przedmiotem monitoringu obejmuje 12 substancji:

- dwutlenek siarki (SO₂),
- dwutlenek azotu (NO₂),
- tlenek węgla (CO),
- benzen (C₆H₆),
- ozon (O₃),
- pył zawieszony PM₁₀,
- pył zawieszony PM_{2,5},
- ołów (Pb) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- arsen (As) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- kadm (Cd) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- nikiel (Ni) w pyłe zawieszonym PM₁₀,
- benzo(a)piren (B(a)P) w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Zgodnie z art. 89 ustawy - *Prawo ochrony środowiska*, kryteriami oceny i klasyfikacji stref w rocznej ocenie jakości powietrza są:

⁴¹ Stan środowiska w województwie zachodniopomorskim. Raport 2020 r. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska. Szczecin, 2020

- dopuszczalny poziom substancji w powietrzu (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń poziomu dopuszczalnego, określonej dla niektórych zanieczyszczeń),
- poziom docelowy substancji w powietrzu (z uwzględnieniem dozwolonej liczby przypadków przekroczeń, określonej w odniesieniu do ozonu),
- poziom celu długoterminowego (dla ozonu).

W zależności od średnich stężeń danej substancji w czasie (1h, 8h, 24 h, rok) w stosunku do liczby przekroczeń przyjętych norm, strefy na jakie podzielono województwa kwalifikuje się do klasy A lub C (ozonu D1 lub D2).

Według rocznej oceny jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim za rok 2024, sporządzoną z uwzględnieniem kryteriów przyjętych ze względu na ochronę zdrowia ludzi, żadna strefa nie otrzymała klasy C. W przypadku wszystkich badanych zanieczyszczeń każda z trzech stref województwa została sklasyfikowana jako A (A1 pod kątem pyłu zawieszonego PM_{2,5} faza II). Ocenę przeprowadzono głównie w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w roku 2024, uzyskanych na stacjach włączonych do sieci Państwowego Monitoringu Środowiska. Jako metody uzupełniające wykorzystano dla wybranych zanieczyszczeń metody szacowania, uwzględniające modelowanie, metody szacowania wyznaczone przez analogię do stężeń uzyskanych na podstawie pomiarów w innych strefach województwa, a także informacje o lokalizacji źródeł i wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza.

Jedynе przekroczenie (według przyjętej metodyki) dotyczyło ozonu i wiązało się z niedotrzymaniem poziomu celu długoterminowego. Kryterium to oznacza brak występowania w roku kalendarzowym przekroczeń poziomu 120 µg/m³ przez maksymalne dobowe stężenia 8-godzinne kroczące. W 2024 roku, w strefie zachodniopomorskiej (obejmującej m.in. gminę Węgorzyno), na stacji pomiarowej w Widuchowej zarejestrowano 22 przekroczenia tego poziomu. W związku z powyższym, nadano klasę D2.

Jak wcześniej wspomniano, na poziom zanieczyszczeń w danym obszarze wpływają warunki atmosferyczne. W sytuacjach, gdy na danym terenie nie ma znaczących emitorów, a odnotowane są przekroczenia wartości dopuszczalnych, ich przyczyną bywa transport zanieczyszczeń z sąsiednich obszarów, powodowany przez wiatr. W przypadku ozonu, zaobserwowano w 2024r. podobnie jak w latach wcześniejszych silną korelację między poziomem przekroczeń dopuszczalnych wartości, a poziomem nasłonecznienia i temperaturą powietrza.⁴²

Program ochrony środowiska dla Powiatu Łobeskiego na lata 2023-2026 z perspektywą na lata 2027-2030 wskazuje jako główne źródło zanieczyszczeń na terenie powiatu: emisje powierzchniową z sektora komunalno-bytowego (rozproszona), emisję liniową związaną z komunikacją oraz emisję punktową związaną z działalnością przemysłową. Największy udział w emisji pyłu PM₁₀ i benzo(a)pirenu ma emisja powierzchniowa, następnie liniowa. Udział emisji punktowej, w porównaniu do innych źródeł, jest mało istotny.

Gmina Węgorzyno jest gminą o dużym udziale użytków rolnych i jezior, wykazuje się niskim wskaźnikiem uprzemysłowienia. Na jej terenie zlokalizowany jest tylko jeden zakład produkcyjny, dla którego udzielono pozwolenia na wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza – Roosens Betons Polska Sp. z o.o. z siedzibą w Połchowie 29A (producent materiałów budowlanych, głównie betonowych bloków fundamentowych).

Zanieczyszczenia komunikacyjne w postaci pyłów powstają głównie w wyniku ścierania się hamulców, opon i nawierzchni dróg oraz zanieczyszczeń z powierzchni dróg (czyli emisja wtórna).

Zanieczyszczenia powietrza są głównie autochtoniczne, czyli pochodzą z obszaru opracowania. Głównym lokalnym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na obszarze opracowania są rozproszone źródła niskiej emisji gazów i pyłów terenów wiejskich związanych z eksploatacją pieców na paliwo stałe w sezonie grzewczym. W okresie grzewczym, przy niesprzyjających warunkach atmosferycznych, może dojść do przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń. Dzieje się to najczęściej w warunkach bezwietrznych, przy mroźnej, bezchmurnej pogodzie, kiedy pojawia się inwersja termiczna, czyli wzrost temperatury wraz z wysokością. Jest to zjawisko odwrotne od normalnie

⁴² Roczna ocena jakości powietrza w województwie zachodniopomorskim. Raport wojewódzki za rok 2024. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Szczecin 2025.

zachodzącego rozkładu, gdzie temperatura spada wraz z wysokością. W warunkach inwersji termicznej wydobywający się dym z kominów nie może się przebić przez warstwę inwersyjną i osiada. Jeżeli jest znaczna ilość źródeł grzewczych oraz zjawisko inwersji p[przeciąga się w czasie, może dojść do powstania smogu.

Na terenie gminy głównym źródłem hałasu jest hałas komunikacyjny, związany z przebiegiem linii kolejowej nr 210 Runowo Pomorskie – Chojnice oraz z funkcjonowaniem sieci ulic i dróg przelotowych. Do dróg przelotowych zalicza się drogę krajową nr 20 (DK 20) oraz drogi wojewódzkie: nr 146 (DW 146) i nr 151 (DW 151). Przez gminę, w relacji wschód-zachód, biegnie tranzytowa droga krajowa nr 20, która dzięki wybudowanej obwodnicy omija miejscowość Węgorzyno. Zgodnie z wynikami Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/21 (GPR), przeprowadzanego co pięć lat, droga krajowa nr 20 nie należy do tras o dużym natężeniu ruchu. Średni dobowy ruch roczny (SDRR) dla dwóch odcinków pomiarowych tj: Chociwel – Węgorzyno i Węgorzyno – Drawsko Pomorskie wynosi odpowiednio 4 250 pojazdów/dobę i 3 904 pojazdów/dobę. W przypadku dróg wojewódzkich natężenie ruchu jest odpowiednio mniejsze. Dla drogi DW 146, na odcinku Dobra – Strzmiel, wynosiło 900 pojazdów/dobę. Natomiast droga DW 151, która przecina całe województwo z południa na północ, cechuje się wyraźnie większym natężeniem ruchu – zwłaszcza kierunek z Węgorzyna do miasta powiatowego Łobez. Nie mniej jednak są to wartości znacznie niższe w porównaniu do SDRR krajowego, wynoszącego 13 568 pojazdów/dobę oraz średniej wojewódzkiej na poziomie 9 413 pojazdów/dobę. W samym Węgorzynie natężenie ruchu drogowego jest wyższe, co jest zrozumiałe ze względu na generowany przez mieszkańców ruch lokalny, związany z codziennym przemieszczaniem się samochodami w obrębie miasta. Warto nadmienić, że wartość średnia dla dróg wojewódzkich w zachodniopomorskim wynosi 3 126 pojazdów/dobę. W okresie wzmożonych prac polowych oraz w okresie zbiorów występuje dodatkowy hałas generowany przez maszyny i pojazdy rolnicze. Niemniej jednak hałas ten występuje niemal wyłącznie w porze dziennej i dlatego nie jest traktowany przez mieszkańców jako duża uciążliwość.

Tabela 17. Średni dobowy ruch roczny w GPR 2020/21

Lp.	Nazwa odcinka	SDRR poj. silnik. ogółem
1	ŁOBEZ /GR. MIASTA/ - WĘGORZYNO	3 806
2	WĘGORZYNO /PRZEJŚCIE: GR. MIASTA - UL. STRZELECKA (DK20) /	5 454
3	WĘGORZYNO /UL. PODGÓRNA (DK20) / - IŃSKO	1 134

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników GPR 2020/21

3.2. Stan jakości powierzchni ziemi, wód powierzchniowych i podziemnych

Monitorowanie chemizmu gleb ornych prowadzone jest w systemie monitoringu krajowego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach. Na terenie gminy Węgorzyno ani na terenie powiatu, nie znajdują się punkt pomiarowy. W całym województwie zachodniopomorskim badania prowadzone były w 9 punktach, w tym najbliższy punkt znajdował się w miejscowości Jankowo⁴³, w gminie Drawsko Pomorskie. Jest to w zasadzie jedyny punkt dla Pojezierzy Zachodnich. Zarówno kompleks glebowy, typ gleby, jak i klasa odzwierciedlają w tym punkcie pomiarowym przeciętne warunki glebowe panujące na obszarze gminy Węgorzyno.

Monitoring obejmuje szereg wskaźników i odczynników fizykochemicznych analizowanych w pięcioletnich odstępach czasowych (począwszy od 1995 roku.), takich jak: ziarnienie, odczyn i zawarte węglany, substancja organiczna gleby, właściwości sorpcyjne gleby, zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin, całkowita zawartość makroelementów, całkowita zawartość pierwiastków

⁴³Punkt:47. Miejscowość: Jankowo; Gmina: Drawsko Pomorskie; Województwo: zachodniopomorskie; Powiat: drawski. Kompleks: **7** (żytni bardzo słaby (żytnio-tubinowy)); Typ: **Bw** (gleby brunatne wylugowane); Klasa bonitacyjna: **IVb**; Gatunek gleby wg: BN-78/9180-11: **pgl** (piasek gliniasty lekki) PTG 2008: **pg** (piasek gliniasty). Punkt badawczy 47 został przeniesiony w roku 2010 i 2015 - w pierwotnej lokalizacji pojawiła się zabudowa o charakterze przemysłowym.

śladowych, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, pozostałości pestycydów chloroorganicznych i związków niechlorowych w glebach.

Optymalny zakres dla prawidłowego przebiegu procesów biologicznych, związanych z metabolizmem większości gatunków roślin i mikroorganizmów glebowych, mieści się w przedziale 5,5-7,2 pH. Przy wartościach pH poniżej 4,5 w roztworze glebowym pojawiają się rozpuszczalne formy glinu, które uszkodzają włókna korzeni, upośledzając tym samym zdolność do pobierania wody i składników odżywczych. W warunkach zbyt niskiego pH zmniejsza się pobranie składników nawozowych, które w wyniku wymywania przedostają się do wód gruntowych (azot) lub uwsteczniają (fosfor). Z kolei wraz ze wzrostem pH zmniejsza się mobilność toksycznych metali takich jak np. kadm, ołów, które dłużej utrzymują się w glebie. Warto podkreślić, że pierwiastki śladowe są naturalnymi składnikami środowiska glebowego. Większość z nich to pierwiastki niezbędne, pełniące istotne funkcje fizjologiczne w organizmach roślinnych, zwierzęcych i ludzi. Jednak w nadmiernych stężeniach pierwiastki śladowe mogą wykazywać oddziaływanie toksyczne. Zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi może mieć wpływ nie tylko na ich przydatność rolniczą i produktywność, ale również na właściwości biologiczne oraz jakość płodów rolnych. Konsekwencją skażenia gleb jest zagrożenie związane z migracją zanieczyszczeń do innych komponentów środowiska – wody i powietrza. Potencjalna szkodliwość metali śladowych wprowadzonych do gleby polega na oddziaływaniu na procesy biologiczne zachodzące w glebie oraz na ich nadmiernym pobieraniu przez rośliny (Baath, 1989; Chaney, 1993). Istnieje przy tym znaczne zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi metalami, jeśli chodzi o zakres skutków środowiskowych zanieczyszczenia gleb. Ogólnie rzecz biorąc, zawartość pierwiastków śladowych w glebie jest kształtowana przez czynniki naturalne, jak i antropogeniczne. Do czynników naturalnych należą skład mineralogiczny skały macierzystej oraz charakter i przebieg procesów glebotwórczych. W zależności od cech klimatu, właściwości gleb oraz właściwości geochemicznych danego pierwiastka, może on ulegać procesom wymywania w profilu glebowym lub akumulacji w wierzchniej warstwie gleby (Alloway, 1990; Kabata-Pendias i Pendias, 1999). Wśród czynników antropogenicznych największy udział w zanieczyszczeniu gleb metalami mają emisje przemysłowe, związane głównie z przemysłem górniczym i hutniczym oraz niewłaściwą gospodarką odpadami przemysłowymi. Wartości graniczne zawartości metali śladowych w glebie reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. 2016 poz. 1395).

Tabela 18. Pierwiastki zanieczyszczające glebę

Całkowita zawartość pierwiastków śladowych	Jednostka	1995	2000	2005	2010	2015	2020	Dopuszczalna wartość#
Mangan	Mn mg*kg ⁻¹	267	288	241	252	259	261	-
Kadm	Cd mg*kg ⁻¹	0,29	0,31	0,27	0,19	0,17	<0,50	2
Miedź	Cu mg*kg ⁻¹	14	13,8	11,2	11,6	10,5	12,4	100
Chrom	Cr mg*kg ⁻¹	15,5	14,7	12,4	12,9	13	14,9	150
Nikiel	Ni mg*kg ⁻¹	11,2	13	9,6	11,9	11,6	11	100
Ołów	Pb mg*kg ⁻¹	12,5	13,1	13,3	13,9	13,2	14,1	100
Cynk	Zn mg*kg ⁻¹	65	66,7	67,8	40,2	30,1	44,6	300
Kobalt	Co mg*kg ⁻¹	2,52	2,8	3,07	4,16	4,19	4,11	20
Wanad	V mg*kg ⁻¹	21,7	22	18,4	15,9	16,4	16,8	-
Lit	Li mg*kg ⁻¹	10,8	11,2	10,5	7,1	6,2	<10,00	-
Beryl	Be mg*kg ⁻¹	0,43	0,5	0,41	0,38	0,33	<2,00	-
Bar	Ba mg*kg ⁻¹	62,7	59,7	59,6	43,8	49,4	60,1	200
Stront	Sr mg*kg ⁻¹	22,9	24,1	20,5	24,6	24,1	23,1	-

Lantan	La mg*kg ⁻¹	13	12,3	10	10,2	10,7	12,48	-
Rtęć	Hg mg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	0,05	<0,100	2
Arsen	As mg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	3,29	4,31	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitorowanie chemizmu gleb ornych.

https://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=monit.

#- Substancje powodujące ryzyko szczególnie istotne dla ochrony powierzchni ziemi oraz dopuszczalne zawartości tych substancji w glebie [mg/kg suchej masy części ziemistych gleby (<2 mm), określone dla głębokości 0-0,25 m ppt, z podziałem uwzględniającym grupy gruntów, wydzielone w oparciu o sposób ich użytkowania, oraz podgrupy gruntów wydzielone w oparciu o właściwości gleby określone dla grupy gruntów II. W tabeli wartości dopuszczalne wzięto dla podgrupy II-1 czyli terenów rolniczych o glebach z najsurowszymi wymaganiami co do w/w substancji.

Jak wynika z powyższej tabeli żaden parametr zawartości pierwiastków metali ciężkich nie został przekroczony, tym samym gleby są wolne od zanieczyszczeń metalami ciężkimi.

Inną kategorią zanieczyszczeń, które mogą kumulować się w glebie, są wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA), z których część wykazuje silne właściwości toksyczne, mutagenne i rakotwórcze. W odróżnieniu od wyżej omówionych pierwiastków, WWA pochodzą w zdecydowanej większości ze źródeł antropogenicznych takich jak: procesy przemysłowe związane ze spalaniem ropy naftowej i węgla, opalanie pomieszczeń, transport drogowy oraz spalanie odpadów miejskich i przemysłowych. Zbyt wysoka zawartość niektórych WWA w glebie może wpływać negatywnie na organizmy glebowe, a tym samym prowadzić do zmian w bioróżnorodności i naruszać siedliskowe funkcje gleb. Rośliny uprawne mogą ulegać zanieczyszczeniu przez WWA zarówno w wyniku osadzania się tych związków wraz z pyłami na powierzchni liści, jak również – choć w mniejszym stopniu – pobierać te związki z gleby. W niekorzystnych warunkach może to prowadzić do akumulacji WWA w łańcuchu pokarmowym człowieka, wywierając wysoce niekorzystny wpływ na jego zdrowie⁴⁴.

Tabela 19. Substancje zanieczyszczające glebę

Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne	Jednostka	1995	2000	2005	2010	2015	2020	Dopuszczalna wartość
Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne suma 13 WWA	µg*kg ⁻¹	908	906	2409	828,3	1188,2	589	-
WWA - naftalen	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	8	<25,0	100
WWA - fenantren	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	98,2	30	-
WWA - antracen	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	14	<25,0	200
WWA - fluoranten	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	187,6	102	-
WWA - chryzen	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	110,2	45	200
WWA - benzo(a)antracen	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	98,6	45	100
WWA - benzo(a)piren	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	100	56	100
WWA - benzo(a)fluoranten	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	16,2	<25,0	100
WWA - benzo(ghi)perylen	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	77	57	200
WWA - fluoren	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	6,7	<25,0	-
WWA - piren	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	177,8	86	
WWA - benzo(b)fluoranten	µg*kg ⁻¹	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	155,9	56	100

⁴⁴ https://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=wyniki&cz=H

WWA - benzo(k)fluoranten	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	52,4	46	100
WWA - dibenzo(a,h)antracen	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	16,2	<25,0	-
WWA - indeno(1,2,3-cd)piren	$\mu\text{g} \cdot \text{kg}^{-1}$	n.o.	n.o.	n.o.	n.o.	93,5	66	200

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitorowanie chemizmu gleb ornych.
https://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=monit.

W obszarze punktu pomiarowego nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych wartości występowania w glebie wielopierścieniowych węglowodórów aromatycznych (WWA).

Z analizy monitoringu chemizmu gleb ornych wynika, że gleby na terenie gminy Węgorzyno są wolne od zanieczyszczeń wskazanych w rozporządzeniu i nie występują przekroczenia dopuszczalnych wartości, zwłaszcza w zakresie metali ciężkich oraz wielopierścieniowych węglowodórów aromatycznych. Tym samym zagrożenie (na duże skale) występuje potencjalne. Zgodnie z zapisami *Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łobeskiego na lata 2023 – 2026 z perspektywą na lata 2027 – 2030*, głównym zagrożeniem dla stanu gleb jest niewłaściwie prowadzona gospodarka rolna. W wyniku niewłaściwej działalności rolniczej do gleb i gruntów przedostają się zanieczyszczenia pochodzące z nadmiernego stosowania nawozów mineralnych i organicznych. Dodatkowo niebezpieczne związki pochodzą także z pestycydów i innych środków ochrony roślin.

Gleby jako element środowiska, praktycznie nie wykazują zdolności do ochrony przed przenikaniem do nich substancji zanieczyszczających. Część najbardziej uciążliwych zanieczyszczeń raz zakumulowanych praktycznie nie podlega migracji, szczególnie w glebach kwaśnych, które dominują na obszarze gminy. Natomiast substancje biogenne (związki azotu, fosforu, część soli metali lekkich) łatwo podlegają migracji, mogą być wymywane wraz z wodami gruntowymi i przemieszczać się ze spływem powierzchniowym, bądź przez infiltrację w głąb gleb. Znaczne ilości szkodliwych zanieczyszczeń mogą również przedostać się do gleb wraz z nieoczyszczonymi ściekami komunalnymi. Taki problem występuje również w gminie Węgorzyno. Problem usuwania nieczystości wprost do kanalizacji ogólnospławnej lub do rowów melioracyjnych opisany jest w *Raporcie o stanie Gminy Węgorzyno za rok 2024*. Z pośród około 87,7 tys. m³ wody pobranej z terenów znajdujących się poza aglomeracją ściekową, jedynie ok 12 tys. m³ (około 10,9 tys. m³ plus 1,1 tys. m³ poprzez inne dopuszczone koncesją podmioty) trafiło zwrotnie do oczyszczalni ścieków w Połchowie. Jak wskazują autorzy raportu, pozostałe ok 75 tys. m³ ścieków przedostaje się bezpośrednio do środowiska naturalnego. Dodatkowym problemem jest ograniczona wydajność istniejącej oczyszczalni ścieków, która nie jest w stanie przyjąć wszystkich ścieków dostarczonych z terenów wiejskich nie wyposażonych w systemową kanalizację ściekową. Moce przerobowe w/w oczyszczalni to max 40 m³. Tym samym istnieje pilna potrzeba modernizacji lub rozbudowy lub budowy nowej oczyszczalni ścieków.

Abstrahując od powyższych zagrożeń dla gleb i szerzej dla rolniczej przestrzeni produkcyjnej, największym zagrożeniem dla obszarów rolnych, czyli takich na których prowadzona jest gospodarka rolna, jest zmniejszenie się powierzchni terenów rolnych w wyniku zmiany przeznaczenia użytkowania gruntów rolnych. Takim zagrożeniem mogą być coraz liczniej występujące, o coraz większym areale, farmy fotowoltaiczne. Na poziomie krajowym⁴⁵, począwszy od 2024 roku, prowadzony jest proces legislacyjny mający na celu nowelizację szeregu ustaw, w tym ustawę z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii. Planowane zmiany zmierzają z jednej strony do przyspieszenia procedur administracyjnych związanych z uzyskiwaniem niezbędnych zezwoleń na projekty OZE, z drugiej zaś strony - do ograniczenia ich ekspansji przestrzennej na obszary cenne przyrodniczo lub stanowiące rolniczą przestrzeń produkcyjną.

Dzikię wysypiska to nielegalne miejsca składowania odpadów. Najczęściej znajdują się w dawnych żwirowniach lub innych wyrobiskach powstałych w wyniku eksploatacji piasku. Śmieci deponowane w takich miejscach nie są w żaden sposób zabezpieczone, co często prowadzi do skażenia gleby i wody. Stanowią one siedlisko wielu bakterii chorobotwórczych, a także groźnych grzybów. Dodatkowo tworzą dogodne warunki do rozwoju much, komarów i szczurów, a zalegające tam odpady są nierzadko źródłem

⁴⁵ <https://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12394351/katalog/13110266#13110266>

silnych, nieprzyjemnych zapachów. Pomimo że obowiązująca ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach nakłada na właścicieli nieruchomości oraz zarządców terenów obowiązek dbania o czystość i porządek na terenie nieruchomości, problem dzikich wysypisk wciąż pozostaje aktualny.

Nielegalne wysypiska – poza aspektami środowiskowymi i estetycznymi – stanowią także poważny problem ekonomiczny. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązek ich usunięcia spoczywa na właścicielu terenu, o ile nie zostanie wykryty sprawca wykroczenia. Oznacza to dla właścicieli często niespodziewane i znaczne wydatki. Podczas wizji lokalnej były zaobserwowane pojedyncze miejsca deponowania odpadów. Jedno dzikie wysypisko znajduje się w dawnej żwirowni w Połchowie. Na ironie losu zakrawa fakt, że za płotem mieści się gminny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Innym miejscem, ale już na małą skalę, znajduje się przy drodze Runowo-Winniki, w miejscu proponowanego zespołu przyrodniczo krajobrazowego „Reska Węgorza pod Runowem”. Nie mniej jednak, jak na tak dużą gminę, skala problem nielegalnych składowisk jest marginalna

Fot.48, 49 Śmieci przy drodze Runowo Winniki

Zagrożenia dla rezerwatu

Największym zagrożeniem dla trwałości gatunków roślin, dla ochrony których powołano rezerwat, jest synantropizacja flory rezerwatu, czyli zarastanie terenu przez niepożądane gatunki roślin, zwłaszcza niecierpek drobnokwiatowy (*Impatiens parviflora*) i rdestowiec ostrokończysty (*Reynoutria japonica*) oraz „uciekające” gatunki roślin z upraw przydomowych. Do głównej aktywności człowieka, zagrażającej trwałości rezerwatu, jest nielegalna penetracja rezerwatu, polegająca na wydeptywaniu nielegalnych ścieżek do jeziora Dłusko i zaśmiecaniu rezerwatu oraz masowy rozwój rekreacji wodnej na jeziorze Dłusko (dobijanie łodzi do brzegu rezerwatowego i jego dalsza penetracja).

Zagrożenia dla paku krajobrazowego

Główne zagrożenia zostały wyartykułowane w rozporządzeniu NR 36/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie planu ochrony Ińskiego Parku Krajobrazowego. Są to:

1. Zabudowa krajobrazu otwartego, powodująca degradację walorów krajobrazowych i przyrodniczych
2. Zabudowa (głównie rekreacyjna) w sąsiedztwie jezior

3. Istniejąca i potencjalna eksploatacja kruszyw naturalnych oraz potencjalna torfu i kredy jeziornej, powodująca znaczne zmiany stosunków wodnych
4. Budowa przemysłowych ferm zwierząt (zwłaszcza trzody chlewnej)
5. Zalasiana planowe i samoistne terenów porolnych, co w efekcie pociąga za sobą:
 - a. likwidację jednego z koronnych walorów przyrodniczych parku jakim jest mozaikowość siedlisk i krajobrazu.
 - b. Likwidację bardzo atrakcyjnych widoków panoramicznych
 - c. Likwidację czytelności fizjonomicznych granic parku
6. Rosnące natężenie ruchu drogowego
7. Zaniechanie wykorzystania rolniczego gruntu ornych, łąk i pastwisk
8. Zmniejszenie powierzchni starodrzewu w lasach jako siedlisk kluczowych w Ostoi Ińskiej gatunków ptaków.
9. Intensyfikacja prac leśnych zwłaszcza w okresie lęgowym
10. Lokalizacja masztów telefonii komórkowej negatywnie oddziałujących na krajobraz

Zagrożenia dla obszarów Natura 2000

Cały obszar gminy Węgorzyno znajduje się w granicach obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Ostoja Ińska” (kod obszaru PLB320008) oraz w niewielkich fragmentach w granicach specjalnego obszaru ochrony siedlisk „Dorzecze Regi” (PLH320049). Dla „Ostoi Ińskiej” ustanowiono plan zadań ochronnych, natomiast dla obszaru siedliskowego „Dorzecze Regi” nie został sporządzony plan zadań ochronnych.

Główne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony na obszarze PLB320008, wynikają z wielokierunkowych działań związanych z użytkowaniem rolniczym, rekreacyjną infrastrukturą techniczną, jak również w wyniku procesów naturalnych lub półnaturalnych. W ujęciu ogólnym, najważniejsze czynniki presji to:

1. Rolnictwo:
 - zaniechanie koszenia – prowadzi do zarastania łąk i pól uprawnych, a w konsekwencji do utraty miejsc lęgowych ptaków;
 - intensywne koszenie lub intensyfikacja – mechanizacja rolnictwa – stosowanie szybkoobrotowych kosiarek rotacyjnych, przyspieszenie terminów koszenia oraz sposób jego przeprowadzania mogą powodować utratę lęgowisk i śmiertelność ptaków dorosłych;
 - restrukturyzacja gospodarstw rolnych – scalanie mniejszych upraw w uprawy wielkoobszarowe prowadzi do zaniku miedzi, zakrzaczeń śródpolnych/śródląkowych z udziałem niewielkich obszarowo nieużytków, które stanowią dogodne siedlisko dla gatunku. Zmniejszenie się powierzchni ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk na rzecz pól uprawnych skutkuje utratą siedlisk;
 - intensywna eutrofizacja zbiorników wodnych – wpływ biogenów z otaczających je pól i użytków zielonych powoduje eutrofizację jezior, stawów, oczek wodnych, co prowadzi do degradacji siedlisk;
 - zanik różnorodności otwartego krajobrazu w wyniku intensyfikacji rolnictwa (likwidacja zabagnień i oczek wodnych, usuwanie zadrzewień, monokultury) powoduje utratę żerowisk.
2. Leśnictwo:
 - zalesianie terenów otwartych – zalesianie łąk i nieużytków prowadzi do utraty terenów żerowiskowych. Zalesianie terenów podmokłych łąk i pól sąsiadujących ze zbiornikami wodnymi powoduje utratę żerowisk;
 - usuwanie martwych i umierających drzew - zupełny brak kęp starodrzewów na zrębach skutkuje utratą lęgowisk;
 - całkowita wycinka starodrzewu i pojedynczych drzew dziuplastych w pobliżu jezior prowadzi do utraty miejsc lęgowych gatunku;
 - całkowite odlesienie brzegów rzek i jezior skutkuje utratą lęgowisk.

3. Górnictwo, wydobywanie surowców i produkcja energii:
 - wydobywanie piasku i żwiru - może skutkować obniżeniem poziomu wód powierzchniowych, co będzie prowadziło do zaniku miejsc lęgowych i bazy żerowej.
4. Transport i sieci komunikacyjne:
 - istnieje możliwość kolizji z napowietrznymi liniami elektrycznymi zlokalizowanymi w sąsiedztwie stanowisk gatunku;
 - budowa farm wiatrowych na terenie obszaru chronionego może prowadzić do kolizji ptaków z tymi obiektami.
5. Użytkowanie zasobów biologicznych inne niż rolnictwo i leśnictwo:
 - penetracja nabrzeży rzek i jezior przez wędkarzy skutkuje utratą lęgówisk.
6. Ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka:
 - niepokojenie ptaków w wyniku działalności człowieka np. penetracji turystycznej, skutkuje płoszeniem ptaków lub niszczeniem gniazd;
 - presja turystyczna i niekontrolowany rozwój infrastruktury w sąsiedztwie lęgówisk gatunku negatywnie wpływa na sukces lęgowy;
 - niepokojenie ptaków w wyniku działalności gospodarczej prowadzonej w pobliżu stanowisk lęgowych i turystyki skutkuje płoszeniem ptaków lub niszczeniem gniazd.
7. Zanieczyszczenia:
 - rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych za pośrednictwem przelewów burzowych lub odpływów ścieków komunalnych. Zanieczyszczenie wody substancjami toksycznymi powodującymi zmniejszenie bazy pokarmowej oraz śmiertelność ptaków.
8. Modyfikacje systemu naturalnego:
 - koszenie lub usuwanie szuwarów, niekontrolowane i niewłaściwe pozyskiwanie trzciny skutkuje zanikiem miejsc lęgowych gatunku;
 - wypalanie trzcinowisk skutkuje utratą miejsc lęgowych gatunku;
 - zasypywanie i osuszanie terenu w pobliżu miejsc występowania gatunku. Osuszanie podmokłych i zabagnionych terenów śródlęśnych, zasypywanie i osuszanie oczek wodnych skutkują utratą żerowisk i lęgówisk.
9. Biotyczne i abiotyczne procesy naturalne (z wyłączeniem katastrof naturalnych):
 - Drapieżnictwo – presja naziemnych drapieżników, w tym uciekinierów z ferm, stanowi poważne zagrożenie w okresie gniazdowym.

Wody

Ocenę stanu wód powierzchniowych przeprowadza się w odniesieniu do jednolitych części wód, na podstawie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ). Ocena ta obejmuje dwa główne elementy: ocenę stanu ekologicznego (w przypadku silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych – ocenę potencjału ekologicznego) oraz ocenę stanu chemicznego. Stan ekologiczny (potencjał ekologiczny) to określenie jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód powierzchniowych klasyfikuje się poprzez nadanie jednolitej części wód jednej z pięciu klas jakości:

1. klasa pierwsza – bardzo dobry stan ekologiczny,
2. klasa druga – dobry stan ekologiczny,
3. klasa trzecia – umiarkowany stan ekologiczny,
4. klasa czwarta – słaby stan ekologiczny,

5. klasa piąta – zły stan ekologiczny.

Program monitoringu wód powierzchniowych opracowuje się na okres 6 lat. Obecnie obowiązuje cykl monitoringu na lata 2022-2027. Opracowany program ma charakter wstępny i będzie podlegał corocznej aktualizacji. W poniższych tabelach przedstawiono wyniki klasyfikacji i oceny jednolitych części wód powierzchniowych wykonane w oparciu o zweryfikowane dane monitoringowe z lat 2019-2024. Na terenie gminy Węgorzyno wydzielonych zostało 17 obszarów: 9 rzecznych i 8 jeziornych.

Tabela.20 Klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych w latach 2019-2024

Lp.	Nazwa JCWP	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód			Stan/potencjał ekologiczny	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu JCWP
		Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych specyficznych zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne			
1	Ukleja	3	>2		3 – umiarkowany	brak klasyfikacji	brak możliwości wykonania oceny
2	Rega od Kłępnicy do Ukleji	3	2	1	3 – umiarkowany	poniżej dobrego	zły stan wód
3	Reska Węgorza od źródeł do Golnicy wraz z Golnicą	5	>2	2	5 – zły	zły	zły stan wód
4	Kanał Kraśnik	5	>2	-	5 – zły	-	zły stan wód
5	Reska Węgorza od Golnicy do ujścia	2	2	2	2 – dobry	poniżej dobrego	zły stan wód
6	Brzeźnicka Węgorza	3	2	2	3 – umiarkowany	poniżej dobrego	zły stan wód
7	Przytonka	5	>2	-	5 – zły	brak klasyfikacji	zły stan wód
8	Łoźnica	3	>2	2	3 – umiarkowany	poniżej dobrego	zły stan wód
9	Struga Ińsko	5	2	2	5 – zły	poniżej dobrego	zły stan wód

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w portalu <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publications/RIVERS>

Tabela 21 Klasyfikacja i ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych w latach 2019-2024

Nazwa JCWP	Klasyfikacja wskaźników i elementów jakości wód			Stan/potencjał ekologiczny	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu JCWP
	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Klasa elementów fizykochemicznych specyficznych zanieczyszczenia syntetyczne i niesyntetyczne			
Okrzeja	2	-	-	brak możliwości klasyfikacji	poniżej dobrego	zły stan wód
Woświn	3	>2	2	3 – umiarkowany	poniżej dobrego	zły stan wód
Mielno	5	>2	-	5	dobry	zły stan wód
Dłusko	1	-	-	brak możliwości klasyfikacji	poniżej dobrego	zły stan wód
Węgorzyno	3	>2	2	3 – umiarkowany	poniżej dobrego	zły stan wód
Zajezerze	3	>2	2	3 – umiarkowany	poniżej dobrego	zły stan wód
Brzeźno (Brzeźnia)	2			brak możliwości klasyfikacji	-	brak możliwości oceny
Żabickie (Żabice)	1	-	-	brak możliwości klasyfikacji	-	brak możliwości oceny

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zawartych w portalu <https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publications/RIVERS>

Dwie jednostki JCWP, tj. Rega od Kłępnicy do Uklei (dawniej Rega od Starej Regi do Uklei) oraz Łoźnica, znajdują się na obszarze wód powierzchniowych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, wymienionych w załączniku 1 do rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 1 lutego 2017 r. w sprawie określenia wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz.Urz. Woj. Zachodniopomorskiego z 2017 r., poz. 608).

Raz na cztery lata Departament Monitoringu Środowiska w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska ocenia stopień zeutrofizowania wód⁴⁶. Eutrofizacja to proces wzbogacania wody w związki biogenne, skutkujący wzrostem trofii, czyli żyzności wód. Ocena eutrofizacji wód pozwala prześledzić wpływ antropopresji na stan ekosystemów wodnych. Z ośmiu rzecznych JCWP obejmujących gminę Węgorzyno, tylko Struga Ińska (na południu), Reska Węgorza – od Golnicy do ujścia i Ukleja (m. Rogowo) – nie są zeutrofizowane. Jedyną, jeziorną JCWP w ramach oceny, było jezioro Woświn, które również zaklasyfikowane zostało jako eutroficzne. Oznacza to, że na pozostałym obszarze występuje zasilanie

⁴⁶ Ocena eutrofizacji wód powierzchniowych wykonana na podstawie danych pomiarowych z lat 2020-2023, Departament Monitoringu Środowiska, Warszawa, lipiec 2024 r.

JCWP związkami azotu w stopniu przyczyniającym się do zwiększenia żyzności zbiorników i cieków wodnych, a także pogarszania warunków życia organizmów wodnych i siedlisk roślinności wodnej.

Na obszarze gminy, w zakresie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, głównym zagrożeniem są ścieki rolnicze i bytowe (komunalne).

Do głównych zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa należy zaliczyć przede wszystkim substancje biogenne, czyli związki azotu i fosforu, oraz w mniejszym stopniu pestycydy stosowane w ochronie upraw. Kluczowe znaczenie ma tu rodzaj i intensywność produkcji rolnej, w tym ilość stosowanych nawozów (sztucznych i naturalnych), sposób wykorzystania powierzchni ziemi, intensyfikacja produkcji zwierzęcej i rodzaj prowadzonej hodowli. Do czynników pośrednich, wpływających na intensywność przedostawania się w/w zanieczyszczeń do wód, należą: warunki pogodowe i szerzej warunki klimatyczne (szczególnie częstotliwość i intensywność opadów), oraz rodzaj gleb, który decyduje o stopniu wymywaniu z powierzchni substancji biogennej i o przenikaniu zanieczyszczeń do wód podziemnych. Nadmiar substancji biogennej w zbiornikach wodnych i rowach może prowadzić do szybkiego zarastania (eutrofizacji), a w konsekwencji do ich zaniku.

Zagrożenie dla środowiska ze strony produkcji zwierzęcej wynika głównie ze sposobu prowadzenia hodowli i jej intensywności. Od wielkości i rodzaju pogłowia zwierząt zależy ilość ładunku azotu i fosforu wprowadzanego do środowiska wodnego. Przechowywanie obornika bezpośrednio na gruncie powoduje zanieczyszczanie wód podziemnych, a tym samym studni przydomowych.

Zanieczyszczenie wód oraz gruntów ściekami bytowymi jest przede wszystkim wynikiem niewydolnego systemu kanalizacji. Problemy te wynikają z niskiego poziomu skanalizowania gminy, wyeksploatowanej sieci kanalizacyjnej oraz ograniczonej wydolności jedynej w gminie oczyszczalni ścieków. Na terenach wiejskich dominują zbiorniki na nieczystości, w domyśle bezodpływowe. Przeprowadzone kontrole zbiorników bezodpływowych wykazały przypadki nieszczelności owych zbiorników – ścieki odprowadzane do kanalizacji ogólnospławnej bądź wprost do rowów melioracyjnych. Skalę problemu ilustruje fakt, że spośród około 87,7 tys. m³ wody pitnej pobranej z terenów znajdujących się poza aglomeracją ściekową, tylko 12 tys. m³ wraca pod postacią ścieków do uzdatnienia w oczyszczalni. Tym samym przeszło 75 milionów litrów nieoczyszczonych ścieków trafia do środowiska zatruwając gleby, rzeki i jeziora. Jako okoliczność łagodzącą, usprawiedliwiającą niedostateczne odprowadzenie ścieków przez mieszkańców, należy wskazać brak odpowiednich mocy przerobowych istniejącej oczyszczalni ścieków, co w praktyce uniemożliwia odbiór wszystkich ścieków od mieszkańców, mimo iż zbiorowe odprowadzanie ścieków należy do zadań własnych gminy. Za obecny stan rzeczy, przynajmniej w zakresie ograniczonego zasięgu sieci kanalizacji (krótka sieć), odpowiada niska gęstość zaludnienia. W zaistniałej sytuacji kluczowe znaczenie ma pilna budowa nowoczesnej i wydolnej oczyszczalni ścieków, zdolnej do obsługi mieszkańców zamieszkujących tereny położone poza aglomeracją.

Wody podziemne

W celu oceny stanu jakości wód podziemnych prowadzony jest monitoring jakości wód podziemnych w ramach sieci krajowej, realizowany przez Państwowy Instytut Geologiczny (PIG) – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Wyróżnia się dwa rodzaje monitoringu stanu chemicznego wód podziemnych: monitoring diagnostyczny i operacyjny. Różnica pomiędzy poszczególnymi rodzajami monitoringu wynika z różnicy celów. Monitoring diagnostyczny prowadzony jest nie rzadziej niż raz na sześć lat (w praktyce jest co 3 lata), natomiast monitoring operacyjny odbywa się corocznie. Badania w ramach monitoringu, prowadzone są w sieci pomiarowej liczącej około 1400 punktów (w tym: studnie wiercone, piezometry). Na terenie gminy Węgorzyno nie zlokalizowano punktów monitoringu diagnostycznego. Najbliższy punkt pomiarowy (piezometr) znajduje się w miejscowości Ziemska, na terenie gminy Drawsko Pomorskie. Obszar gminy Węgorzyno położony jest w zasięgu głównie jednolitej części wód podziemnych (JCWPd) nr 8, a fragment południowej części gminy znajduje się w zasięgu JCWPd 7. Ostatni monitoring diagnostyczny przeprowadzono w 2022 roku. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2019 poz. 2148), klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć następujących klas jakości wód podziemnych:

- I klasa – wody bardzo dobrej jakości,
- II klasa – wody dobrej jakości,
- III klasa – wody zadowalającej jakości,
- IV klasa – wody niezadowalającej jakości,
- V klasa – wody złej jakości.

Z ostatniego pomiaru jaki miał miejsce 2022 roku wynika, że W JCWPd 8 stan jakościowy, tj. chemiczny, jak i również stan ilościowy zostały ocenione na dobry. Natomiast JCWPd 7 stan ilościowy został oceniony na słaby (stan chemiczny dobry). Słaby stan ilościowy wynika z obniżenie zwierciadła wód podziemnych spowodowanego z intensywną eksploatacją ujęcia wód w Bogucinie - Rościęcinie. Słaby stan ilościowy określono z niską wiarygodnością, ponieważ zagrożone siedliska przyrodnicze (torfowiska) nie posiadały stanowisk badawczych w ramach sieci Monitoringu Siedlisk i Gatunków⁴⁷.

Na terenie gminy Węgorzyno znajduje się 17 ujęć wody, które zaopatrują ludność gminy w wodę przeznaczoną do spożycia. Przeważająca większość ujęć posiada strefę ochrony bezpośredniej, wyjątek stanowi ujęcie wody Kowale. Żadne ujęcie nie czerpie wody z poziomu przypowierzchniowego, który jest najbardziej narażony ze względu na brak odpowiedniej izolacji glin i mułków w nadkładzie, poziom ten w dużym stopniu narażony jest na zanieczyszczenia antropogeniczne. Pozostałe poziomy wodonośne, czyli międzyglinny i podglinowy, charakteryzują się różnym stopniem zagrożenia, od bardzo wysokiego do bardzo niskiego. Jest to zależne od stopnia izolacji utworami słabo przepuszczalnymi od powierzchni terenu, obecności ognisk zanieczyszczeń i istniejącego już zanieczyszczenia wód poziomu użytkowego. Ponadto poziomy wodonośne zasilane są poprzez przesączanie się wód z poziomu przypowierzchniowego bądź bezpośrednio przez infiltrację opadów atmosferycznych i pozostają w kontakcie hydraulicznym z poziomami wyżej i niżej leżącymi. Tym samym może następować migracja zanieczyszczeń powierzchniowych, aż do głębokich warstw wodonośnych.

Szczególnie narażone są ujęcia wody zlokalizowane w dolinie Reskiej Węgorzy i Brzeźnickiej Węgorzy, w których znajdują się ujęcia w Kąkolewicach oraz Rogówku. W Kąkolewicach, Kraśniku Łobeskim, Lesięcinie zlokalizowane były w przeszłości stacje paliw, obecnie zlikwidowane, które mogły stanowić punktowe źródła zanieczyszczeń. Pomiędzy Dobieszewem a Kraśnikiem Łobeskim istniało niegdyś komunalne wysypisko śmieci dla gminy Węgorzyno, mogące mieć wpływ na jakość wód w tej jednostce⁴⁸.

Ze względu na niewielką izolację i obecność potencjalnych ognisk zanieczyszczeń, wysoki stopień zagrożenia mają ujęcia wody w Cieszynie, Węgorzynie, Dłusku, Winnikach, Podlipcach, Włodawie, Wiewiecku i Brzeźnikach.

Podsumowując obecnie – ze względu na brak większych zakładów przemysłowych – główne zagrożenia w zakresie czystości wód podziemnych mogą wynikać z niewłaściwej gospodarki rolnej oraz nieuporządkowanej gospodarki ściekowej, o których była mowa we wcześniejszych rozdziałach.

4. Analiza i ocena ustaleń projektu planu ogólnego

4.1. Realizacja zapisów planu a obszary chronione na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Obszar planu znajduje się w granicach prawnych form ochrony przyrody, o których mowa w art. 6.1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz.U. z 2024 r., poz. 1478 z późn. zm.). Należą do nich:

- rezerwat przyrody „Źródłiskowe zbocza”,
- Iński Park Krajobrazowy,
- obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Ostoja Ińska” PLB320008,
- obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 „Dorzecze Regi” PLH320049,

⁴⁷ <https://mjwp.gios.gov.pl/mapa/mapa,172.html>

⁴⁸ Objaśnienie do mapy Hydrologicznej Polski, arkusz Łobez, PIG, Warszawa 2000

- obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 „Brzeźnicka Węgorza” PLH320002,
- użytków ekologicznych:
 - Węgorzyński Derkacz,
 - Płaskowyż nad Samotnikiem,
 - Dłuskie Wzgórza,
 - Pełnikowe Łąki,
- 43 pomniki przyrody (drzewa).

Rezerваты przyrody

Celem rezerwatu „Źródłiskowe zbocza” jest zachowanie krajobrazu o dużych deniwelacjach na Pojezierzu Ińskim wraz z licznymi źródłiskami i wysiękami oraz występujących na tym terenie olsów, zwłaszcza w odmianie źródłiskowej oraz zespołów żyznej i kwaśnej buczyny niżowej.

Zgodnie z planem ochrony obowiązującym dla rezerwatu, do najważniejszych działań ochronnych, które mają na celu utrzymanie siedliska na co najmniej obecnym poziomie, jest usuwanie obcych, inwazyjnych gatunków, takich jak niecierpek drobnokwiatowy (*Impatiens parviflora*) oraz rdestowiec ostrokończysty (*Reynoutria japonica*). Usuwanie, wyrwanie tych gatunków powinno odbywać się przed okresem dojrzewania owoców, z niezwłocznym wywozem biomasy poza granice rezerwatu.

Zgodnie z zapisami planu ogólnego utrzymano dotychczasowy sposób przeznaczenia i użytkowania gruntów na działkach ewidencyjnych należących do rezerwatu. Rezerwat objęty został strefą otwartą – SO, czyli teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Dodatkowo, w obszarze rezerwatów, projekt planu ustala udział powierzchni biologicznie czynnej na poziomie 100% oraz udział powierzchni zabudowy na poziomie 0%.

Tym samym należy uznać, że ustalenia planu nie wywierają negatywnego wpływu na przedmioty ochrony w rezerwach. Tym samym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania zapisów planu ogólnego na cele ochrony rezerwatu.

Parki krajobrazowe

Na terenie gminy Węgorzyno znajduje się część parku krajobrazowego – Ińskiego Parku Krajobrazowego. Park został powołany głównie w celu utrzymania i odtwarzania krajobrazu zbliżonego do naturalnego w tym zachowania naturalnej rzeźby terenu oraz zachowania jego różnorodności biologicznej. Na zdiagnozowane zagrożenia, plan zadań ochronnych przewiduje szereg czynności, działań oraz zakazów, mające temu przeciwdziałać. Ustala się następujące wytyczne do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych:

- 1) wyklucza się realizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obowiązkowe a wykonany raport wykazał możliwe negatywne oddziaływanie na przyrodę lub krajobraz Parku;
- 2) wyklucza się lokalizowanie składowisk odpadów przemysłowych;
- 3) wyklucza się eksploatację torfu i kredy jeziornej oraz złóż kruszyw naturalnych, do tej pory nie eksploatowanych, jeśli strefa negatywnego oddziaływania na środowisko obejmuje obszar Parku;
- 4) wyklucza się zmianę stosunków wodnych mogących niekorzystnie oddziaływać na przyrodę Parku;
- 5) wyklucza się niszczenie, przerywanie i przekształcanie korytarzy ekologicznych, w szczególności dolin rzecznych i strumieni oraz zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i przywodnych, warunkujących skuteczną ochronę walorów przyrodniczych Parku;
- 6) wyklucza się dokonywanie zmian w krajobrazie niekorzystnie wpływających na zachowanie walorów Parku;
- 7) wyklucza się wprowadzanie nowej zabudowy kubaturowej w pasie 100 m od brzegów jezior, z wyjątkiem: obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej, miejsc wskazanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w obrębie zwartych układów przestrzennych ruralistycznych i urbanistycznych;

- 8) wyklucza się lokalizację zabudowy poza istniejącymi, zwartymi układami osiedleńczymi, za wyjątkiem obszarów wskazanych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego;
- 9) wyklucza się wznoszenie budynków o wysokości większej niż 3 kondygnacje w miastach i 2 kondygnacje na pozostałym obszarze przy maksymalnym gabarycie odpowiednio 12 i 9 m od poziomu terenu do najwyższej kalenicy dachu; powyższy rygor nie dotyczy odtwarzanych obiektów dworskich, gdzie obowiązuje historyczny gabaryt budynku oraz nie obowiązuje w przypadku dominant związanych z obiektami kultu religijnego;
- 10) ogranicza się zalesianie łąk i pastwisk oraz terenów stanowiących przedpole wieloplanowych widoków w kierunku Parku;
- 11) ogranicza się przeznaczanie łąk i pastwisk na grunty orne;
- 12) ogranicza się realizację nowych inwestycji i form działalności, generujących duże natężenie wysokotonażowego ruchu drogowego w Parku;
- 13) wyklucza się stosowanie bezściółtowych technologii hodowli zwierząt oraz tworzenie obiektów o obsadzie większej niż 350 DJP w odniesieniu do bydła i owiec oraz 240 DJP w odniesieniu do pozostałych gatunków zwierząt hodowlanych;
- 14) ogranicza się lokalizowanie upraw roślin energetycznych obcego pochodzenia na gruntach oznaczonych w ewidencji jako łąki i pastwiska oraz nieużytki;
- 15) ustala się obowiązek uregulowania gospodarki wodno - ściekowej i gospodarki odpadami we wszystkich miejscowościach;
- 16) ustala się obowiązek uwzględniania w rozwoju przestrzennym jednostek osadniczych zasady dopełniania istniejących struktur przestrzennych z zachowaniem ich historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych;
- 17) ustala się obowiązek zapobiegania rozpraszaniu zabudowy i urbanizacji krajobrazu otwartego oraz stref nadbrzeżnych jezior z wyjątkiem zabudowy zagrodowej na starych siedliskach;
- 18) ustala się obowiązek stwarzania warunków dla rewaloryzacji krajobrazu zabytkowego;
- 19) ustala się obowiązek odtwarzania zniszczonych zadrzewień przydrożnych i śródpolnych.

Plan ogólny gminy Węgorzyno wyznacza strefę górniczą SG. Obszar znajduje się w otulinie Ińskiego Parku Krajobrazowego, co do którego obowiązuje w PZO zapis mówiący m.in., że „... wyklucza się eksploatację torfu i kredy jeziornej oraz złóż kruszyw naturalnych, do tej pory nie eksploatowanych, jeśli strefa negatywnego oddziaływania na środowisko obejmuje obszar Parku” (wyznaczona strefa SG obejmuje zasięg złoża już eksploatowanego – fot. 10 str. 27). Ponadto w pkt 1. wskazano „wyklucza się realizację przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko jest obowiązkowe a wykonany raport wykazał możliwe negatywne oddziaływanie na przyrodę lub krajobraz Parku”. Jednoznacznie wynika z tego, że eksploatacja kruszywa jest zakazana, jeżeli w określonym przepisami trybie wykaże się negatywne oddziaływanie. Natomiast zgodnie z art. 125 ustawy *Prawo ochrony środowiska*, złoża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz kompleksowym wykorzystaniu kopalin, w tym kopalin towarzyszących. W art. 71 ust. 1 czytamy, że zasady zrównoważonego rozwoju, a także ochrony środowiska, w tym złóż kopalin, stanowią podstawę do sporządzania m.in. planów ogólnych gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Art. 71 ust. 2 mówi, że w koncepcji, strategiach i planach, o których mowa w ust. 1, w szczególności określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania powstawaniu zanieczyszczeń, zapewnienia ochrony przed powstającymi zanieczyszczeniami, przywracania środowiska do właściwego stanu oraz zachowania dostępności do złóż kopalin. Art. 72 ustawy stwierdza, że określając ustalenia planu ogólnego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zapewnia się warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska, w szczególności przez: uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż. Obowiązek ochrony złóż został wskazany jednoznacznie w art. 95 ustawy *Prawo geologiczne i górnicze*, który mówi, że udokumentowane: złoża kopalin(...) podlegają ochronie w procesie planowania i zagospodarowania przestrzennego, na zasadach określonych w ustawie i w przepisach ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2024r., poz. 1130 z późn. zm),

w celu zabezpieczenia możliwości ich eksploatacji lub wykorzystania. Art. 95 ust. 2 mówi natomiast, że określając ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów ogólnych gmin oraz planów zagospodarowania przestrzennego województw, uwzględnia się występowanie złóż oraz struktur, o których mowa w ust. 1, oraz potrzebę zapewnienia możliwości ich wydobywania lub wykorzystania. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w art. 1 ust. 2 pkt. 3 stwierdza wprost, że: w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym uwzględnia się zwłaszcza wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami, ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz ochrony złóż kopalin.

W związku z powyższym stwierdza się, że wskazanie złoża i przypisanie mu określonej strefy tj. SG-strefa górnictwa jest tożsama z obowiązkiem ujawnienia złoża w planie ogólnym. Nie przesądza to o rozszerzeniu zasięgu eksploatacji, ponieważ to będzie elementem szczegółowej prognozy oddziaływania na środowisko będącej elementem procedury uchwalania planu miejscowego. Ponadto, jako że złożo jest w otulinie parku krajobrazowego i chęć eksploatacji kruszywa na tym obszarze automatycznie kwalifikuje się jako przedsięwzięcie mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko obowiązuje się inwestora do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko, którego to wynik ostatecznie przesądza o możliwości eksploatacji.

Reasumując ustanowienie strefy górniczej SG traktowane jest jako ujawnienie złoża, o którym mówią przytoczone przepisy. Fakt ten nie stoi w sprzeczności z ustaleniami PZO, ponieważ POG nie przesądza o eksploatacji w/w złoża a wyznaczenie strefy górniczej jest realizacją ustawowego obowiązku zabezpieczenia złoża. Przeznaczenie (lub nie) na cele górnicze nastąpi dopiero na etapie sporządzenia planu miejscowego lub w procedurze uzyskania decyzji środowiskowej wykazując wcześniej brak negatywnego oddziaływania.

Niezależnie od powyższego należy podkreślić, że teren objęty strefą 1SG obejmuje również obszar górniczy, w granicach którego aktualnie prowadzone jest wydobywanie. Ujęcie złoża w granicach tej strefy nie wykształci nowego obszaru konfliktogenego z celami ochrony parku. Obszar udokumentowanego złoża jest położony w odległości co najmniej 650 m od granicy parku, natomiast obszar obecnej eksploatacji zlokalizowany jest w odległości mniejszej. Ponadto obszar złoża jest oddzielony od granicy parku drogą wojewódzką.

Rozporządzenie Nr 14/2005 Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 27 lipca 2005 w sprawie Ińskiego Parku Krajobrazowego obejmuje zakazy:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.);
- 2) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej, rybackiej i łowieckiej;
- 3) likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;

W obrębie stref planistycznych (SN, SP, SU) znajdują się takie tereny, dlatego na etapie sporządzania planów miejscowych należy mieć to na względzie i tereny elementarne wyznaczać w taki sposób, aby uwzględnić te ograniczenia.

- 4) pozyskiwania do celów gospodarczych skał, w tym torfu oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 5) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświszkowym lub budową, odbudową, utrzymaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 6) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody lub racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;

- 7) budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej;

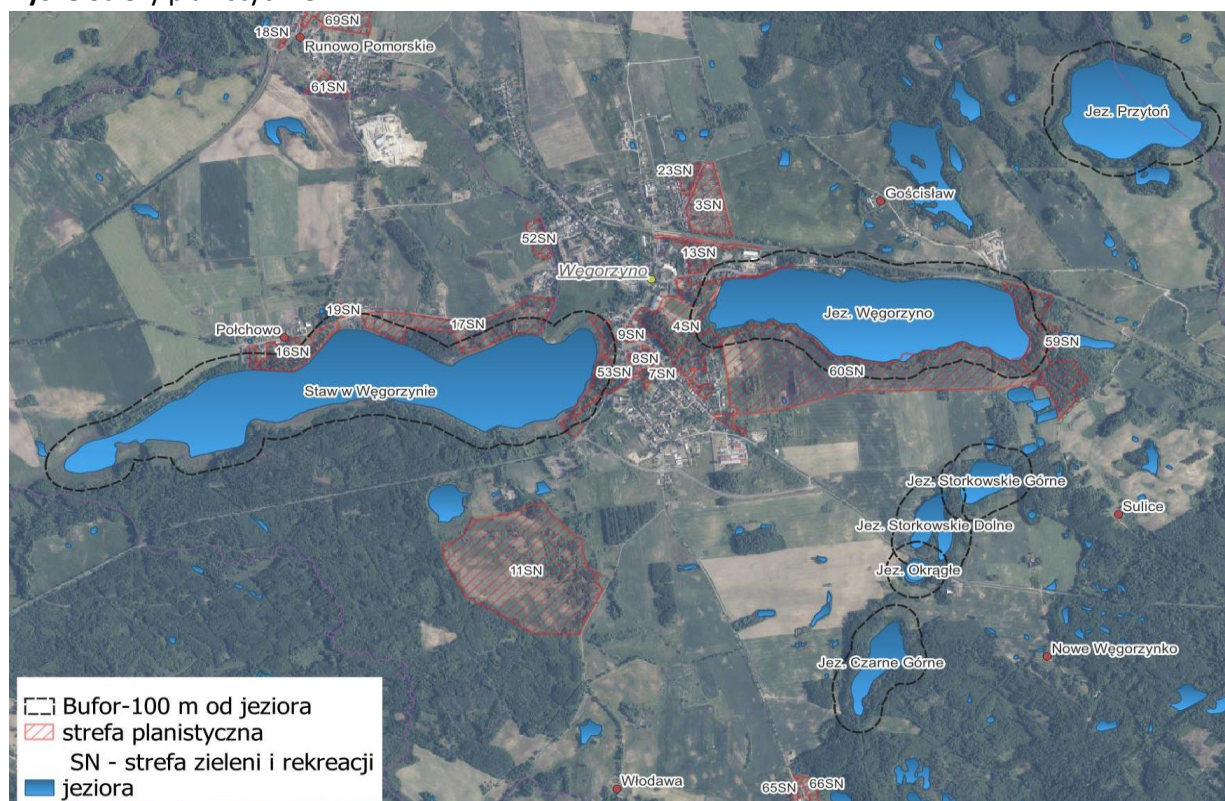
Nad większością jezior gminy Węgorzyno wyznaczono obszary nowe strefy zieleni i rekreacji – SN w odległości mniejszej niż 100 m od linii brzegów jezior. Jako funkcja podstawowa jest to teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Jako dodatkowy profil może być teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej.

Na etapie sporządzania planów miejscowych należy mieć na względzie bufor ograniczający inne przeznaczenie niż wskazane w planie ochrony tj. obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej.

Szerzej to zagadnienie jest omówione i uzasadnione w części poświęconej obszarom Natura 2000.

- 8) likwidowania, zasypywania i przekształcania zbiorników wodnych oraz obszarów wodno-błotnych;
 9) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
 10) prowadzenia chowu i hodowli zwierząt metodą bezściółkową;
 11) utrzymywania otwartych rowów ściekowych i zbiorników ściekowych;
 12) organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
 13) używania łodzi motorowych i innego sprzętu motorowego na otwartych zbiornikach wodnych.

Rys. 8 Strefy planistyczne

Źródło. Opracowanie własne

Reasumując, w związku z małą skalą zmian przewidzianych w ustaleniach planu ogólnego oraz niewyznaczania nowych obszarów (innych niż w studium), stwierdza się, że planowane

zagospodarowanie nie narusza zakazów wynikającej z uchwały powołującej park krajobrazowy ani uchwały w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych.

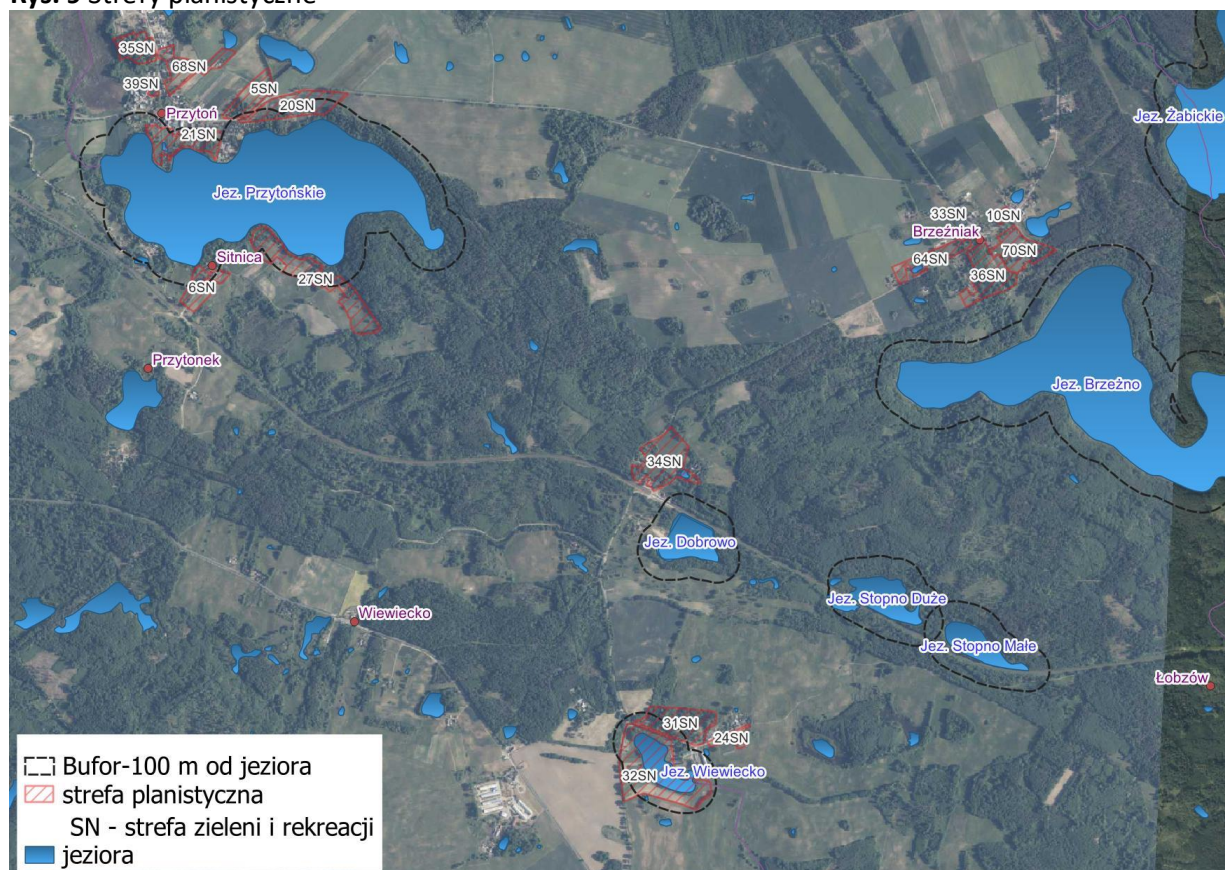
Tym samym nie prognozuje się negatywnego wpływu planowanego zagospodarowania na cele ochrony parku krajobrazowego ani na siedliska w nim występujące.

Obszary Natura 2000

Cały obszar gminy Węgorzyno znajduje się w granicach obszaru Natura 2000 „Ostoja Ińska” (kod obszaru PLB320008), dla którego ustanowiono plan zadań ochronnych. Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, co do zasady, zabrania się podejmowania działań, które mogą osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

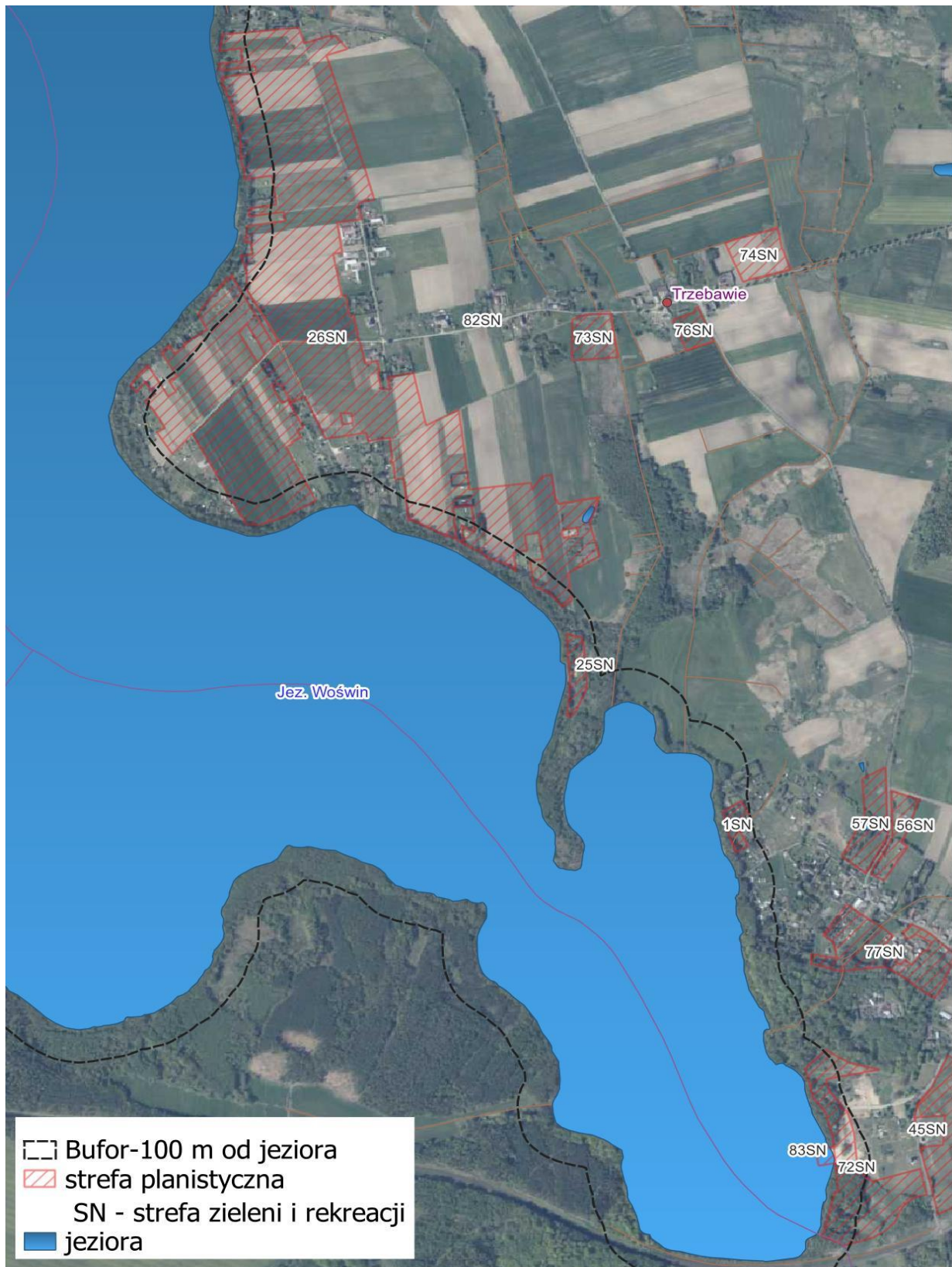
- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 lub
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Rys. 9 Strefy planistyczne

Źródło. Opracowanie własne

Rys. 10 Strefy planistyczne

Źródło. Opracowanie własne

Plany zadań ochronnych zawierają zapisy w zakresie identyfikacji istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk, a także działań ochronnych. Do najważniejszych działań ochronnych należy: zachowanie siedlisk gatunków stanowiących przedmioty ochrony na trwałych użytkach zielonych oraz ekstensywne użytkowanie kośne, kośnopastwiskowe lub pastwiskowe utrzymujące siedlisko gatunków⁴⁹. Ponadto występuje szereg działań ochronnych i w zależności od przedmiotu ochrony, są to min.:

- stosowanie nawozów mineralnych oraz pestycydów zgodnie z wymogami w zakresie dobrej kultury rolnej oraz dobrej praktyki rolniczej,
- przestrzeganie zasad dotyczących przechowywania i transportu ścieków komunalnych niedopuszczających do ich niekontrolowanego przedostawania się do środowiska,
- utrzymanie i kontrola przestrzegania zapisów dotyczących ograniczenia zabudowy jezior – utrzymanie pasa ochronnego o szerokości 100 m od brzegów zbiorników,
- kontrola zachowania śródpolnych zbiorników wodnych i towarzyszącej im roślinności na terenach rolniczych całego obszaru Natura 2000 - kontrola przez specjalistę przyrodnika i ocena ich wartości dla ochrony bioróżnorodności, składanie wniosków do gmin o wprowadzenie ochrony w formie użytków ekologicznych w najcenniejszych z wykrytych stanowisk,
- eliminacja obcych gatunków drapieżników (norki amerykańskiej, szopa i jenota) poprzez kontrolowany odstrzał i/lub odławianie za pomocą pułapek żywołownych,
- nielokowanie farm wiatrowych na obszarze Natura 2000, będących jedną z przyczyn powodujących zwiększoną śmiertelność ptaków,
- utrzymanie arealu i struktury siedlisk lęgowych i żerowiskowych poprzez:
 - zachowanie w nie pogorszonym stanie zbiorników wodnych,
 - zachowanie niepofragmentowanych płątów roślinności szuwarowej,
 - zachowanie istniejących śródleśnych podmokłych łąk,
- kształtowanie stref ekotonowych przy jeziorach i rzekach o szerokości około 1-2 wysokości drzewostanu, nieużytkowanych cięciami zupełnymi, pozostawianie w obrębie stref ekotonowych wykrotów, złomów, drzew martwych i zamierających z wyłączeniem sytuacji klęskowych oraz przypadków zagrażających trwałości lasu i/lub bezpieczeństwu ludzi,
- utrzymanie roślinności szuwarowej w miejscach występowania gatunku - utrzymanie roślinności szuwarowej na aktualnym poziomie (także poprzez niewypalanie) na zbiornikach wodnych, gdzie stwierdzone zostały lęgi gatunku,
- działania edukujące mieszkańców obszarów wiejskich o znaczeniu śródpolnych zbiorników wodnych i zakrzaczeń,
- nadzór nad ruchem turystycznym w pobliżu stref ochronnych oraz w pobliżu miejsc o dużym zagęszczeniu par lęgowych,
- w odniesieniu do istniejących napowietrznych linii elektroenergetycznych podjęcie działań w celu zabezpieczenia ich w sposób minimalizujący ryzyko śmierci lub kalectwa ptaków (m.in. zastosowanie elementów ostrzegawczych, zwiększających widoczność napowietrznych linii elektroenergetycznych poprzez montaż ostrzegaczy itp.).

Dla tego obszaru ustanowiono plan zadań ochronnych (PZO), przyjęty zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 30 kwietnia 2014 r., oraz zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 27 października 2017 r., zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 „Ostoja Ińska” PLB320008. Załącznik nr 6 do Zarządzenia przedstawia wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin: Chociwel, Dobra, Dobrzany, Drawsko Pomorskie, Ińsko, Marianowo, Stara Dąbrowa, **Węgorzyno**, Łobez, Recz, Radowo Małe dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędne dla

⁴⁹ Dotyczy następujących gatunków: Cyranka *Anas querquedula*, Derkacz *Crex crex*, Orlik krzykliwy *Aquila pomarina*, Gęgawa *Anser anser*, Kania czarna *Milvus migrans*, Kania ruda *Milvus milvus*, Żuraw *Grus grus*

utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony gatunków ptaków oraz ich siedlisk, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Są to zapisy odpowiednio:

1. Wprowadzenie zapisu nieprzeznaczenia pod zabudowę nowych terenów zlokalizowanych bliżej **niż 100 m** od brzegów jezior poza obszarami zwartej zabudowy w rozumieniu Ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Ustalenie nie dotyczy obszarów zwartej zabudowy miejscowości, działek, dla których przed dniem wejścia w życie zarządzenia w sprawie PZO wydane zostały pozwolenia na budowę oraz obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących przed dniem wejścia w życie zarządzenia w sprawie PZO. Ustalenie nie dotyczy również obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej w granicach Ińskiego Parku Krajobrazowego.
2. Ze względu na znaczną mobilność i koncentrację ptaków oraz charakter ostoi, w studium należy umieścić ustalenia zapewniające utrzymanie dotychczasowej drożności tras migracji i przestrzeni powietrznej w zasięgach siedlisk lęgowych i żerowiskowych oraz odpoczynkowych przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, poprzez niedopuszczenie do zmiany przeznaczenia i zagospodarowania gruntów pod budowę farm wiatrowych.
3. Należy utrzymywać grunty obszaru Natura 2000 (tj. siedliska lęgowe, żerowiskowe oraz miejsca odpoczynkowe przedmiotów ochrony) bez przeznaczania ich pod budowę ferm zwierząt futerkowych (w tym zwłaszcza norki amerykańskiej) w związku z bardzo wysokim ryzykiem znaczącego negatywnego oddziaływania tego typu przedsięwzięć na przedmioty ochrony. Z uwagi na kluczowe znaczenie terenów otwartych i podmokłych dla ptaków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, konieczne jest umieszczenie w Studium ustaleń, które zapewnią utrzymanie dotychczasowego zasięgu ich siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w szczególności poprzez utrzymanie dotychczasowego przeznaczenia i sposobu użytkowania łąk, pastwisk, naturogenicznym nieużytków gruntów ornych, dbając jednocześnie o zapewnienie prawidłowego, zbliżonego do warunków naturalnych, uwodnienia siedlisk hydrogenicznych i tym samym nieprzeznaczenie tych gruntów na inne cele (m.in. na zabudowę, zalesianie, eksploatację kruszyw naturalnych). Ustalenie nie dotyczy:
 - a. obszarów zwartej zabudowy miejscowości,
 - b. działek, dla których przed dniem wejścia w życie niniejszego zarządzenia wydane zostały decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach, pozwolenia na budowę, pozwolenia wodno prawne lub koncesje,
 - c. obszarów przeznaczonych pod zabudowę w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego obowiązujących lub wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszego zarządzenia,
 - d. studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uzgodnionych przez RDOŚ w okresie od 30 kwietnia 2014 r. do dnia wejścia w życie niniejszego zarządzenia
 - e. inwestycji celu publicznego, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, w przypadku braku rozwiązań alternatywnych,
 - f. terenów, na których występują udokumentowane złoża surowców mineralnych oraz terenów perspektywicznych ich występowania, gdy przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko lub na obszar Natura 2000 wykaże brak oddziaływania na przedmioty ochrony,
 - g. działek, dla których przeprowadzono procedurę oceny oddziaływania na obszar Natura 2000, podczas której stwierdzono brak negatywnego oddziaływania na ten obszar

W tym miejscu należy stwierdzić, że w/w zapis w zakresie zmian w treści istniejących studiów gmin dotyczy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Węgorzyno uchwalonego Uchwałą Nr XXI/183/2008 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 3 lipca 2008 r. - zmienionego Uchwałą Nr XVII/163/2012 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 28 czerwca 2012 r., co jest wskazane w załączniku nr 6. Tym czasem obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Węgorzyno wraz z prognozą oddziaływania na środowisko zostało uchwalone dnia 30 listopada 2020 roku. Co wprost oznacza, że uwzględnia wszystkie

w/w wskazania w szczególności co do parametru odległościowego. Z analizy mapy studium wynika, że w odległości mniejszej niż 100 m znajdują się tereny przeznaczone pod usługi lub mieszkaniowe. Wynika to z faktu, że są to albo usługi związane z turystyką wodną bądź zabudowa stanowi zwartą zabudowę lub jest zgodna z innymi wyjątkami przytoczonymi w załączniku 6. Dodatkowo kluczowe jest tu stwierdzenie, że zakazy dotyczą nowej zabudowy wskazywanej w studium. Jak wykazywali autorzy studium nie wskazano nowej zabudowy, która by naruszała ustalenia planów zadań ochrony Obszarów Natura 2000 czy planu ochrony dla parku krajobrazowego.

Zgodnie ze znowelizowaną ustawą z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, która weszła w życie 24 września 2003 r., z dniem 30 czerwca 2026 roku tracą moc studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. W ich miejsce, do tego czasu, gminy mają obowiązek uchwalić plan ogólny gminy. Będzie to dokument zbliżony, ale nie tożsamy chociażby w zakresie stref planistycznych które nie mają swoich wiernych odpowiedników w obszarach wskazanych w studium. Następcza to pewnych trudności w interpretacji przeniesionych zapisów z treści studium do planów ogólnych, które w domyśle stanowią o kontynuacji polityki przestrzennej określonej w studium, jak również zapisów wprost wynikających z przepisów odrębnych, które są datowane wcześniej i nie zawsze sensu stricto ich formuła mieści się w sposobie formułowania kierunków rozwoju określanymi w sztywnych, określonych rozporządzeniem ramach planu ogólnego. W związku z powyższym przyjęto założenie, że zapisy planu ogólnego tj. wyznaczenie stref oraz funkcji i parametrów im przypisanych nie powinno literalnie odpowiadać treści przepisów odrębnych, ale nie powinny być z nimi sprzeczne i winne odzwierciedlać uwarunkowania faktyczne i prawne.

W myśl dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko ocena przyszłego przekształcenia terenu powinna się odbywać na jak najwcześniejszym etapie na podstawie kompletnych informacji pozwalających ocenić możliwe skutki środowiskowe. Jest to bardzo słuszne założenie, które zostało zaimplementowane do polskiego prawa i systemu planowania przestrzennego. Plan ogólny gminy jest, jak sama nazwa wskazuje dokumentem ogólnym. Stanowi akt prawa miejscowego, wyznacza strefy planistyczne. Cechą szczególną tego aktu planowania przestrzennego jest fakt, że wszystkie przejawy działalności ludzkiej oraz procesy naturalne zachodzące w przyrodzie zostały zamknięte w 13 typach stref planistycznych o precyzyjnie określonym zakresie przeznaczenia. Prowadzi to często do sytuacji, że na danym wycinku gminy dopuszcza się szereg przedsięwzięć często nie bliskoznaczących. Taka sytuacja występuje często nad jeziorami wokół, których obowiązuje zakaz lokalizacji nowej zabudowy w promieniu 100 m od lustra wody. Przykładowo wzdłuż południowego brzegu jez. Węgorzyno wyznaczona została obszerna strefa zieleni i rekreacji 60SN. Jej profil podstawowy obejmuje (zgodnie z rozporządzeniem): teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej. Szeroki wachlarz możliwości jest jak najbardziej uzasadniony, właśnie w związku z zamkniętym zbiorem funkcji, który nie pozwala na tym etapie doprecyzować która inwestycja jest pożądana. Takie możliwości daje plan miejscowy w powiązaniu z przepisami odrębnymi jakim są np. zapisy PZO mówiące o zakazie zabudowy kubaturowej do 100 m od brzegu jeziora. Na etapie sporządzania planu miejscowego oraz w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nastąpi doprecyzowanie, które funkcje mogą być realizowane, a które nie, włącznie z zakazem zabudowy w odległości 100 m od brzegu jeziora. Przykładowo na etapie sporządzenia planu miejscowego strefa zieleni i rekreacji 60SN zostanie rozgraniczona buforem 100 m ograniczającym inne przeznaczenie niż wskazane w planie ochrony tj. obiektów służących turystyce wodnej, gospodarce wodnej lub rybackiej. Na pozostałym obszarze będą mogły być realizowane działania pozostałe wynikające z zapisów planu, jeżeli nie wykaże się ich negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony wykazane w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko.

Co do zasady projekt planu ogólnego uwzględnia rozmieszczenie siedlisk przyrodniczych, dla których – w celu ich ochrony - wyznaczono strefy otwarte (SO), obejmujące (zgodnie z rozporządzeniem): teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

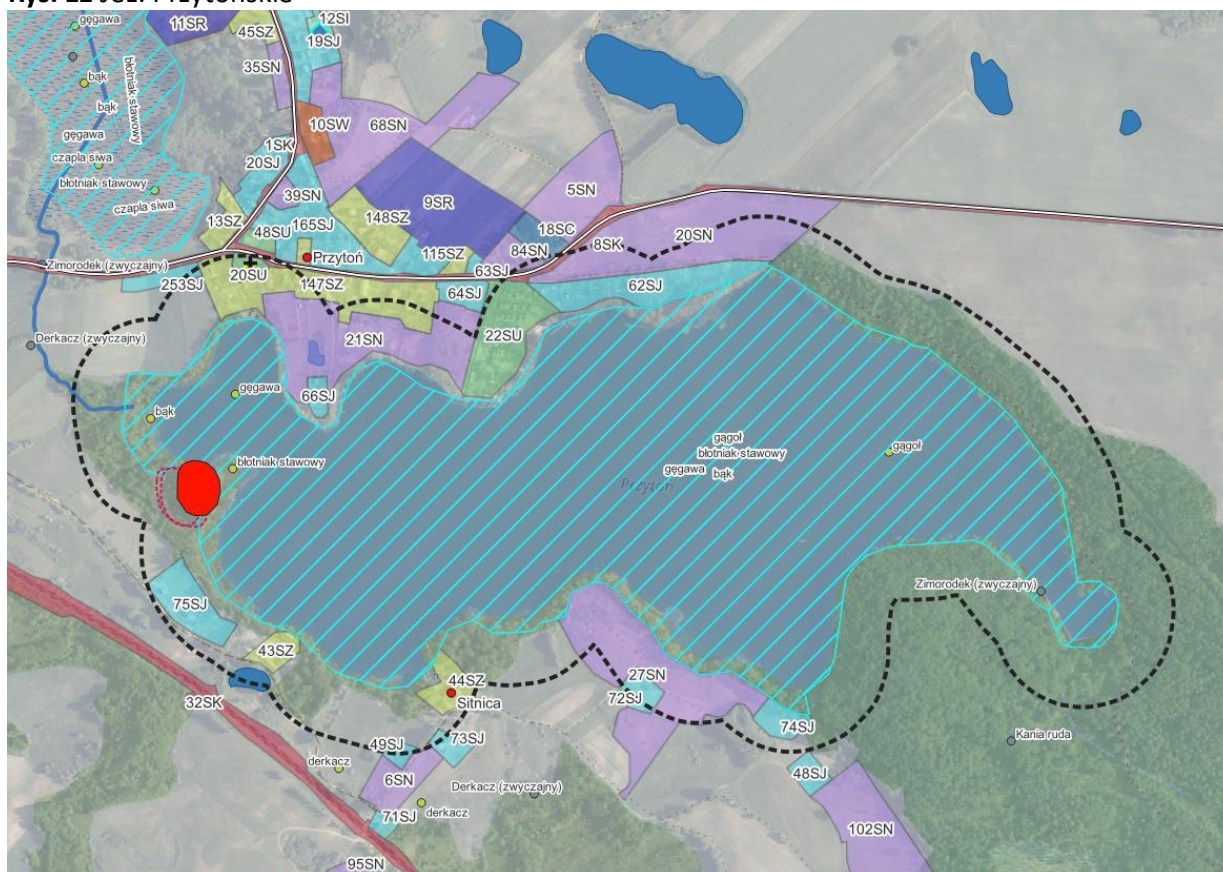
Poniżej (w tabeli) przedstawiono porównanie zapisów obowiązującego studium oraz planu ogólnego w kontekście 100 metrowego pasa ochronnego wokół jezior wskazanych w PZO. W dalszej części przedstawiono wpływ zapisów planu na przedmioty ochrony. W związku z powtarzalnością stref na poszczególnych jeziorach oraz występowaniem tych samych gatunków ptaków (zwłaszcza z załącznika I) jak również, aby uniknąć powtórzeń, nie opisywano każdorazowo wpływu poszczególnych stref na wszystkie ptaki będące przedmiotem zainteresowania wspólnoty na jednym obszarze. Wybierano po kilka gatunków ptaków z każdego jeziora w taki sposób, aby finalnie został zbadany wpływ zapisów POG na wszystkie gatunki będące przedmiotem ochrony.

Jez. Przytońskie		
Relacja studium POG	Wskazania w studium	Oddziaływanie
62SJ, 66SJ Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy lotniskowej lub rekreacji indywidualnej. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 6/7 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 70/60%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 30/40%.	UT –Obszar usług turystyki: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary. Funkcja uzupełniająca: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny pow. biologicznie czynnej – 50%; maksymalny pow. zabudowy na działce – 40%.	Obszar jest już zagospodarowany. Aby oddać charakter istniejącej zabudowy wyznaczono obszar SJ. Obniżono wysokość maksymalną budynków oraz zwiększono powierzchnie biologicznie czynną.
20SN, 21SN -Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni naturalne Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 6/7 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 70/60%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 30/40%.	UT –Obszar usług turystyki: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary. Funkcja uzupełniająca: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. Obniżono wysokość maksymalną budynków oraz zwiększono powierzchnie biologicznie czynną. Oddziaływanie pozytywne
22SU –Profil podstawowy: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Profil dodatkowy: brak. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 5 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30%; maksymalny % pow. zabudowy na działce –40%.	UT –Obszar usług turystyki: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary. Funkcja uzupełniająca: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. Obniżono wysokość maksymalną budynków

	dominującym przeznaczeniem terenu Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.	
75SJ Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 7 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 30/40%.	ZP –Obszar zieleni urządzonej Kierunek przeznaczenia dominującego: zieleni urządzona; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: drobne usługi kultury, gastronomii, turystyki i rekreacji, nie kolidujące i nie ograniczające powierzchni funkcji związanych z dominującym przeznaczeniem terenu. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 19 m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej – 60%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 30%.	Obszar jest już zagospodarowany. Obniżono wysokość maksymalną budynków
43SZ, 44SZ – Profil podstawowy: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren usług Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 9 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 25/30%.	MR -Obszar rozproszonej zabudowy zagrodowej kierunek przeznaczenia dominującego: istniejąca zabudowa zagrodowa; kierunek przeznaczenia uzupełniającego: nie określa się. maksymalna wysokość zabudowy – 3 kondygnacje (12m); minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 30%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 60%.	Obszar jest już zagospodarowany. Obniżono wysokość maksymalną budynków
73SJ Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 7 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 20%.	MR -Obszar rozproszonej zabudowy zagrodowej kierunek przeznaczenia dominującego: istniejąca zabudowa zagrodowa; kierunek przeznaczenia uzupełniającego: nie określa się. Parametry maksymalna wysokość zabudowy – 3 kondygnacje (12m); minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 30%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 60%.	Obszar jest już zagospodarowany. Obniżono wysokość maksymalną budynków powiększono pow. Biologicznie czynną
72SJ 74SJ Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 7 m;	UT –Obszar usług turystyki: Kierunek przeznaczenia dominującego: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury,	Obszar jest już zagospodarowany. Aby oddać charakter istniejącej zabudowy wyznaczono obszar SJ. Obniżono wysokość maksymalną budynków oraz zwiększono

minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 20%.	handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.	powierzchnie biologicznie czynną.
49SJ Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 7 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 20%.	UT –Obszar usług turystyki: Kierunek przeznaczenia dominującego: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.	Obszar jest już zagospodarowany. Obniżono wysokość maksymalną budynków
27SN Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 7 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 60% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 20%.	UT –Obszar usług turystyki: Kierunek przeznaczenia dominującego: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy.

Jezioro Przytońskie od północy sąsiaduje bezpośrednio z zabudową wiejską miejscowości Przytoń. Od wschodu ze zwartym kompleksem leśnym żyznej i kwaśnej buczyny. Od południa z rozproszoną zabudową wraz z zadrzewieniami. Od zachodu, w miejscu wypływu niewielkiego cieku Przytonka, sąsiaduje z terenami pól uprawnych i zadrzewień nadbrzeżnych. Według PZO oraz BDZP w strefie jeziora zidentyfikowano następujące gatunki ptaków: błotniak stawowy, bąk, zimorodek gęgawa, gągoł, z czego trzy pierwsze znajdują się w załączniku I dyrektywy 2009/147/WE z 30 listopada 2009 w sprawie ochrony dzikiego ptactwa.

Błotniak stawowy zasiedla trzcinowiska wokół jezior i stawów rybnych, torfowiska z zaroślami wierzbowymi, oczka wodne wśród pól uprawnych, gęsto obrosnięte szuwarami tereny podmokłe, zbiorniki zaporowe, starorzecza, wiklinowe zarośla, a także glinianki i torfianki na otwartych przestrzeniach. Unika lasów. Ze względu na wzrost populacji zasiedla coraz mniej typowe siedliska, w tym mniej korzystne dla niego tereny rolnicze. Po okresie lęgowym żeruje nad ścierniskami i polami uprawnymi. Błotniaki stawowe żerują najchętniej na rozległych terenach łąkowych oraz penetrują uprawy rolne (zboża i okopowe). Występowaniu tego gatunku sprzyja mozaikowość siedlisk w zróżnicowanym krajobrazie otwartym (Buczek 2007). Rozwijająca się zabudowa letniskowo-turystyczna, tworzenie nowych działek budowlanych i coraz liczniejszy aktywny wypoczynek nad zbiornikami wodnymi (sporty motorowodne, żeglarstwo, kajakarstwo, wędkarstwo) mają negatywny wpływ na populację błotniaka stawowego, uniemożliwiając zdobywanie pokarmu i obniżając udatność lęgów⁵⁰. Skala przeobrażeń w rejonie jeziora Przytońskiego będzie niewielka. Nie planuje się intensywnego rozwoju turystyki. Zapisy raczej sankcjonują już istniejącą zabudowę. Wzrost powierzchni zurbanizowanych spowoduje pewną presję na tereny żerowiskowe i migracyjne ptaków, ale ich skala będzie niewielka tym samym nie prognozuje się negatywnego wpływu na cele i obiekty ochrony.

Bąk *Botaurus stellaris* - najważniejszymi środowiskami lęgowymi bąka są: strefa przybrzeżna jezior eutroficznych oraz szuwały zlokalizowane w podmokłych dolinach rzecznych. Pod względem wyboru biotopu lęgowego bąk jest gatunkiem plastycznym i zasiedla szerokie spektrum siedlisk podmokłych. Kluczowymi wymaganiami gniazdowymi tego gatunku jest gęsta i wysoka roślinność, pozwalająca skutecznie ukryć gniazdo, oraz obecność wody w miejscu lęgowym, która jest zarówno barierą dla drapieżników, jak i miejscem, gdzie bąki zdobywają pokarm (Polak i Krogulec 2006). Do

92

głównych zagrożeń stanu zachowania gatunku są częściowe lub całkowite koszenie roślinności szuwarowej, wycinanie trzcinowisk na obszarach podmokłych, osuszanie terenów podmokłych. nadmierny hałas pochodzenia antropogenicznego (ze względu na specyficzną komunikację dźwiękową, charakteryzującą się niskim pasmem częstotliwości, bąk jest szczególnie narażony na to negatywne oddziaływanie, zwłaszcza w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych). Zapisy planu ogólnego nie stanowią zagrożenia dla występowania bąka oraz nie będą prowadziły do utraty miejsc żerowania. O dużej elastyczności gatunku na hałas świadczy fakt występowania tego osobnika na jeziorze, które sąsiaduje (150 m) z czynną linią kolejową.

Zimorodek nierozdzielnie związany jest z wodami powierzchniowymi. Optymalne siedlisko lęgowe gatunku stanowią nieuregulowane doliny rzek i większych strumieni, z urwistymi brzegami, płynące w otoczeniu lasów lub z zadrzewionymi/zakrzewionymi brzegami. Gatunek ten zasiedla także obrzeża wód stojących, głównie stawów i jezior (Tomiałojć i Stawarczyk 2003, Kucharski i Sikora 2007). Zimorodek gniazduje w stromych skarpach nad brzegami jezior i rzek a dno koryta jest miejscem bytowania bazy pokarmowej) Potwierdzono jego obecność w na południowo- wschodnim krańcu jeziora w północnym, stromo opadającym zboczu kemu. Głównym zagrożeniem dla zimorodka jest utrata siedlisk, przede wszystkim poprzez regulacje i obudowę hydrotechniczną cieków wodnych (Kucharski 2004, Čech 2006, Kajtoch i Figarski 2013). Zapisy planu ogólnego nie stanowią zagrożenia dla występowania a oraz nie będą prowadziły do utraty miejsc żerowania zimorodka. Obszar występowania zimorodka to brzeg zwartego lasu, na którym została wyznaczona strefa otwarta (SO) obejmujące: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania zapisów planu ogólnego na stan siedlisk przyrodniczych, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Nie przewiduje się negatywnego wpływu na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 oraz nie przewiduje się pogorszenia integralności obszaru Natura 2000 ani jego powiązania z innymi obszarami.

Jezioro. Węgorzyno		
Relacja studium-POG	Wskazania w studium	Zalecenia/Komentarz
4SN -Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług gastronomii Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 7 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 80% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 20%.	ZP – Obszar zieleni urządzonej Kierunek przeznaczenia dominującego: zieleni urządzonej; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: drobne usługi kultury, gastronomii, turystyki i rekreacji, nie kolidujące i nie ograniczające powierzchni funkcji związanych z dominującym przeznaczeniem terenu; Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 19 m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 60%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 30%. USR -Obszar usług sportu i rekreacji kierunek przeznaczenia dominującego: terenowe oraz kryte obiekty i urządzenia usług sportu i rekreacji, mariny oraz tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary; kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury, hotelowe, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu, wspomagające funkcjonowanie zabudowy usług sportu i rekreacji.	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. Znacznie powiększono powierzchnie biologicznie czynną

	Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 15 m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 50%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 40%.	
60SN -Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 9 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 30%.	ZP/U- Obszar zieleni urządzonej z usługami Kierunek przeznaczenia dominującego: zieleni urządzona; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi kultury, gastronomii, hotelowe, terenowe oraz kryte obiekty i urządzenia sportowe, turystyki i rekreacji, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej – 60%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 30%. ZP – Obszar zieleni urządzonej Kierunek przeznaczenia dominującego: zieleni urządzona Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: drobne usługi kultury, gastronomii, turystyki i rekreacji, nie kolidujące i nie ograniczające powierzchni funkcji związanych z dominującym przeznaczeniem terenu; Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 19 m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 60%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 30%.	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. Zmniejszona o 10 % powierzchnia biologiczna.
59SN Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni naturalnej Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 9 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 60% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.	UT –Obszar usług turystyki Kierunek przeznaczenia dominującego: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu; terenu. Parametry maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%. ZP – Obszar zieleni urządzonej Kierunek przeznaczenia dominującego: zieleni urządzona; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: drobne usługi kultury, gastronomii, turystyki i rekreacji, nie kolidujące i nie ograniczające powierzchni funkcji związanych z dominującym przeznaczeniem terenu; Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 19 m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 60%;	Na obszarze obowiązuje mpzm. Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy.

	maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 30%.	
12SU Profil podstawowy: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Profil dodatkowy: brak 85SJ Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej.	UT –Obszar usług turystyki Kierunek przeznaczenia dominującego: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu; terenu. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. Działka 85SJ jest zagospodarowana.
36SJ- Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; profil dodatkowy: brak Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 11 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.	MR -Obszar rozproszonej zabudowy zagrodowej kierunek przeznaczenia dominującego: istniejąca zabudowa zagrodowa; kierunek przeznaczenia uzupełniającego: nie określa się. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 3 kondygnacje (12m); minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 30%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 60%.	Plan ogólny sankcjonuje stan faktyczny.
1SP-Profil podstawowy: teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren usług, teren zieleni naturalnej. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 15 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 60%.	AG-Obszar aktywności gospodarczej kierunek przeznaczenia dominującego: zabudowa produkcyjna oraz przemysłowa, usługi, bazy, składy i magazyny, stacje paliw; kierunek przeznaczenia uzupełniającego: mieszkania służbowe lokalizowane w budynkach należących do dominującego przeznaczeniu terenu, usługi gastronomii i kultury; Parametry: maksymalna wysokość zabudowy 3 kondygnacje nie więcej niż 20 m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 20%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 60%.	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy
180SJ, 208SJ, 16SJ Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: brak	MN -Obszar rozproszonej zabudowy zagrodowej kierunek przeznaczenia dominującego: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna; kierunek przeznaczenia uzupełniającego: zabudowa usługowa zapewniająca obsługę mieszkańców, usługi publiczne oraz inne usługi nieuciążliwe - nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu, zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna. Parametry:	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy

Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 8-11m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30-40% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 20-45%.	maksymalna wysokość zabudowy - 3 kondygnacje (12m); minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki - 30%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce - 60%.	
--	---	--

Rys. 12 Jez. Węgorzyno

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Szczecin

Jezioro Węgorzyno znajduje się w granicach miasta Węgorzyno. Od strony zachodniej sąsiaduje z zabudową rekreacyjną i mieszkaniową. Duże fragmenty porośnięte są roślinnością wysoką. Od północy jezioro sąsiaduje z zakładami przemysłowymi oraz zabudową rekreacyjną. Równoleżnikowo nad jeziorem przebiega DW oraz linia kolejowa. Wschodni brzeg jeziora porastają łęgi i olsy w różnym wieku. Południowa strona również porośnięta jest wąskim pierścieniem łągów, za którymi rozpościerają się pola uprawne. Według PZO oraz BDZP w strefie jezioro zidentyfikowano następujące gatunki ptaków: błotniak stawowy, zimorodek, łabędź niemy oraz gągoł.

Przyjęte rozwiązania w projekcie planu ogólnego nie wprowadzają nowych funkcji w stosunku do obowiązującego studium. W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania zapisów planu ogólnego na stan siedlisk przyrodniczych dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Nie przewiduje się negatywnego wpływu na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 oraz nie przewiduje się pogorszenia integralności obszaru Natura 2000 ani jego powiązania z innymi obszarami.

Jez. Sielsko		
Relacja studium-POG	Wskazania w studium	Zalecenia/Komentarz
150SJ-Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy lotniskowej lub rekreacji indywidualnej.	UT –Obszar usług turystyki Kierunek przeznaczenia dominującego: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary;	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. Teren częściowo zagospodarowany w kierunku rekreacyjnym

Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 7m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 15%.	Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu; terenu.	
78SN -Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 7m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 15%.	Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 50%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 40%.	

Jezioro Sielsko znajdujące się w północnych rejonach gminy Węgorzyno w sąsiedztwie pól, łąk i lasów. Od strony północnej i zachodniej przylega do zwartego kompleksu leśnego - głównie łąki olszowe, olszowo-jesionowe, jesionowe. Południową rubież stanowią podmokłe łąki poprzecinane rowami melioracyjnymi. Część zachodnia porośnięta drzewostanem w różnym wieku. Część wschodnia jest częściowo zagospodarowana i wskazana została w studium jako obszar usług turystyki. Na cyplu od strony wschodniej przy jeziorze znajduje się siedlisko. Według PZO oraz BDZP w strefie jezioro zidentyfikowano siedlisko zimorodka, błotniaka stawowego, gągoła, łabędzia niemego, perkoza. Ponadto występuje żuraw oraz bąk.

Perkoz rdzawoszyi użytkuje stosunkowo wąską niszę eutroficznych zbiorników wodnych bezrybnych, ubogich w ryby lub zdominowanych przez ryby niewielkiej wielkości, które mogą stanowić jego pokarm. Istotną rolę w pokarmie odgrywają bezkręgowce wodne i płazy (szczególnie kijanki), które w obecności ryb występują zwykle bardzo nielicznie. Duże ryby drapieżne mogą również stanowić zagrożenie dla młodych perkozów (Chamberlin 1977). W naszym klimacie, w warunkach naturalnych odpowiednią niszę ekologiczną tworzą płytkie, często niewielkie zbiorniki wodne, zwykle nie głębsze niż 1,5 m (Vlug 2002). Mimo iż perkoz rdzawoszyi jest gatunkiem nielicznie gniazdującym w Polsce (Tomiałojć i Stawarczyk 2003) jest gatunkiem dość plastycznym, chętnie zajmuje siedliska zmodyfikowane przez człowieka, pojawia się nawet na peryferiach dużych aglomeracji miejskich (Luniak i in. 2001). Obecność człowieka nie stanowi większego zagrożenia.

Żuraw jest jednym z największych polskich ptaków. Jest większy od bociana białego i czapli siwej. Żurawie w okresie lęgowym preferują oczka wodne, zabagnienia i jeziora w otoczeniu lasów podmokłych (olsy, łąki) oraz wśród suchych borów. Znaczna część par gniazduje na oczkach śródpolnych, a także w dolinach rzecznych, np. w starorzeczach, zabagnieniach i okresowych zalewiskach. Kluczowym czynnikiem w czasie lęgów jest stałe utrzymywanie poziomu wody (10-40 cm) wokół miejsca gniazdowania. W trakcie wodzenia młodych żurawie spotyka się głównie na zacisznych śródleśnych polanach, łąkach i ugorach. W czasie wędrówek żerują głównie w krajobrazie rolniczym, a nocują na płytkich stawach rybnych, w trzcinowiskach, na płycznach i wyspach jezior, na obszarach zalewowych dużych rzek, oczkach śródpolnych i bagnach śródleśnych.⁵¹

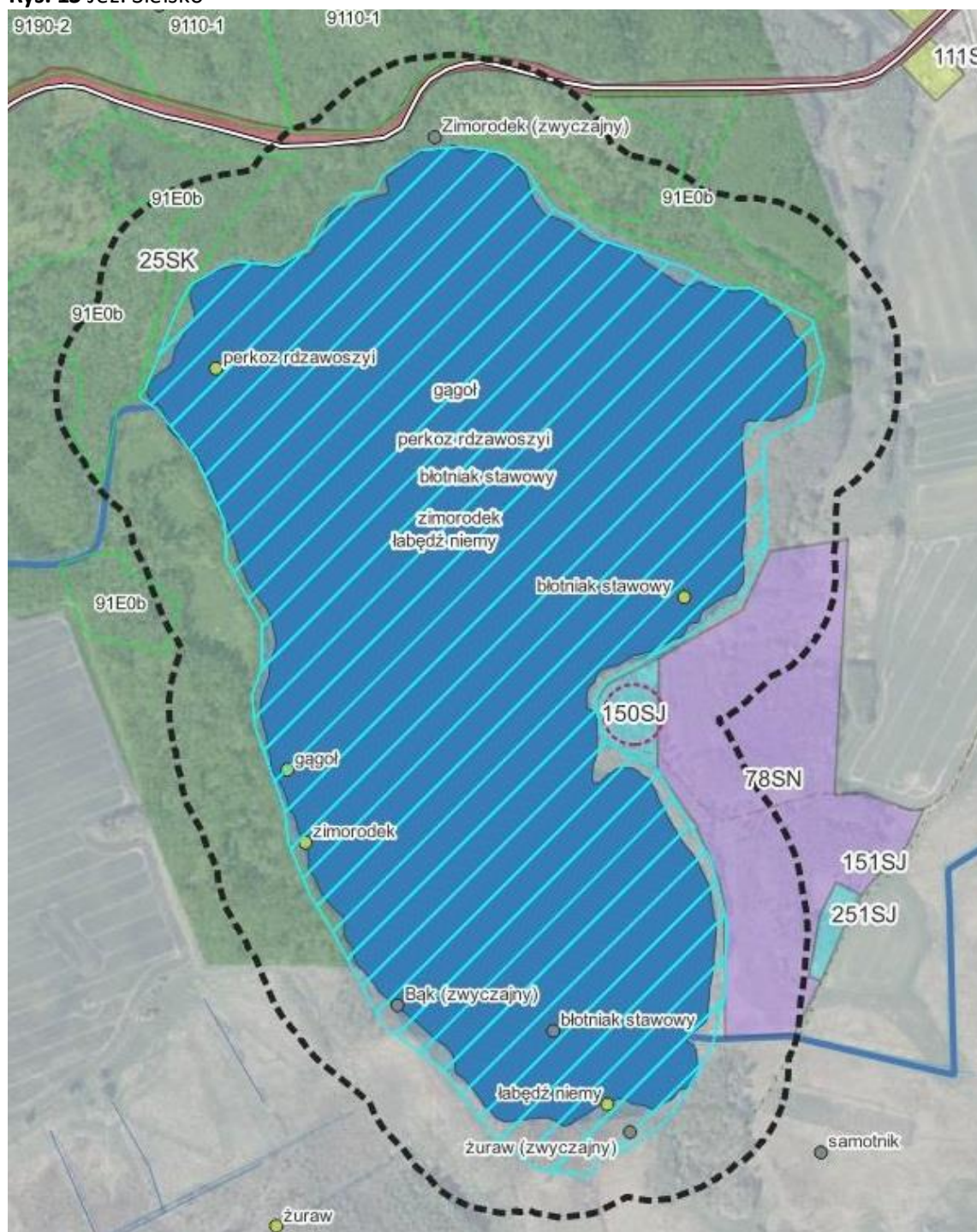
Mimo iż żuraw, obecnie nie jest zagrożony wyginięciem, w skali świata należy do rodziny ptaków wysoce zagrożonych, dlatego nie należy bagatelizować istniejących zagrożeń antropologicznych. Do najistotniejszych należą:

- osuszanie wszelkich mokradł;
- nadmierna chemizacja rolnictwa;
- zagrożenie ze strony drapieżników.

⁵¹ Prognoza oddziaływania na środowisko gminy Kołbaskowo, Tomasz Jaksina, Irena Skrzyszowska, Szczecin, lipiec 2023 r.

Żuraw występuje głównie w południowej, podmokłej części jeziora który nie ulegnie przekształceniu. W związku z powyższym i w nawiązaniu do charakterystyk gatunków omówionych przy okazji charakterystyki innych jezior oraz mając na względzie, że plan nie wprowadza nowej zabudowy i funkcji innych niż w studium można stwierdzić, że przyjęte rozwiązania w projekcie planu ogólnego nie wpłyną negatywnie na stan siedlisk przyrodniczych dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Nie przewiduje się negatywnego wpływu na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 oraz nie przewiduje się pogorszenia integralności obszaru Natura 2000 ani jego powiązania z innymi obszarami.

Rys. 13 Jez. Sielsko

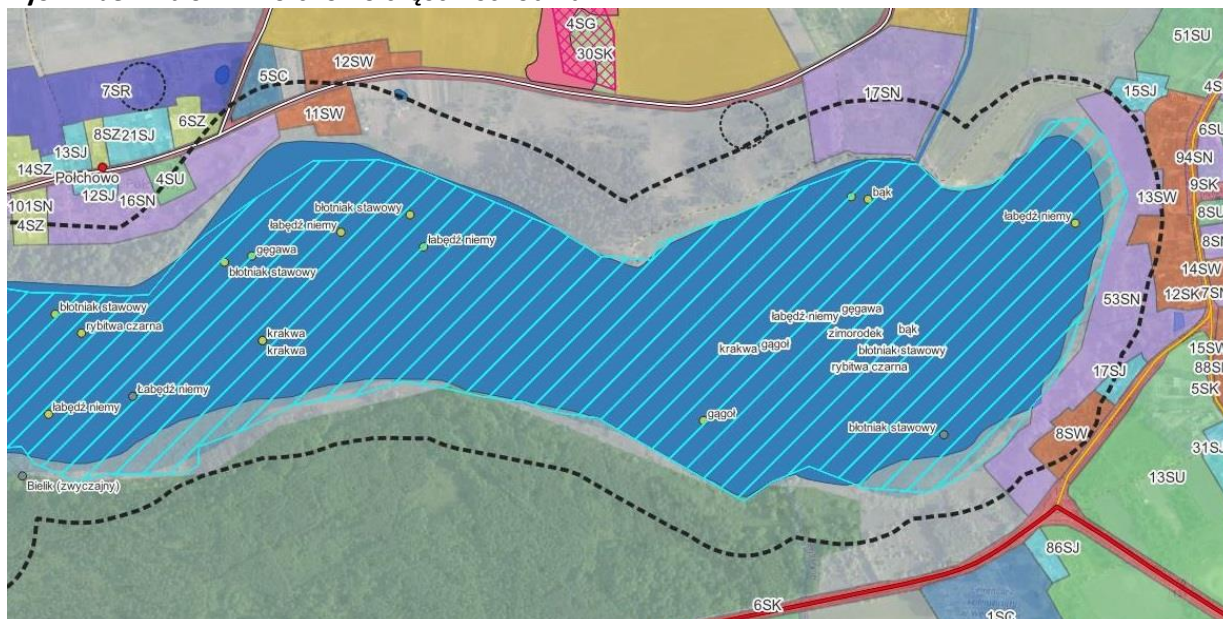
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Szczecin

Jez. Zbiornik Połchowo		
Relacja studium-POG	Wskazania w studium	Zalecenia/Komentarz
12SW, 11SW–Strefa wielofunkcyjna z zabudowa mieszkaniową wielorodzinną Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej Profil dodatkowy: teren zabudowy mieszkaniowej Jednorodzinnej Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 9m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 40% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 25%.	MW2 –Obszar zabudowy wielorodzinnej Kierunek przeznaczenia dominującego: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna o niskiej intensywności; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: zabudowa usługowa zapewniająca obsługę mieszkańców oraz inne usługi nieuciążliwe niekolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 60%	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. Powiększono powierzchnie biologicznie czynną
16SN, 101SN -Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren zieleni naturalnej. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 9m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 20%.	M – Obszary wielofunkcyjne o dominującym udziale zabudowy zagrodowej oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej Kierunek przeznaczenia dominującego: zabudowa zagrodowa, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: zabudowa usługowa nie kolidująca z funkcją mieszkaniową, obiekty i urządzenia służące rolnictwu w tym: budynki i urządzenia wykorzystywane do magazynowania, produkowania lub przetwarzania produktów rolnych, zabudowa rekreacji indywidualnej oraz inne usługi nieuciążliwe, a także zabudowa nieuciążliwej produkcji i przemysłu - nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu; Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. Powiększono powierzchnie biologicznie czynną
53SN - Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni naturalnej Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 6m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 60% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 15%.	ZP – Obszary zieleni urządzonej Kierunek przeznaczenia dominującego: zieleni urządzona; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: drobne usługi kultury, gastronomii, turystyki i rekreacji, nie kolidujące i nie ograniczające powierzchni funkcji związanych z dominującym przeznaczeniem terenu. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 19 m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 60%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 30%. MU- Obszary zabudowy śródmiejskiej kierunek przeznaczenia dominującego: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, zabudowa usługowa, drobna produkcja, zabudowa usługowo-mieszkaniowa	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. Powiększono powierzchnie biologicznie czynną

	– kształtowana jako zabudowa o charakterze śródmiejskim; kierunek przeznaczenia uzupełniającego: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna na obszarach dotychczas przez nią zajmowanych Parametry: maksymalna wysokość zabudowy 12– m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 15%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 75%.	
8SW, 13SW–Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej Profil dodatkowy: teren zabudowy mieszkaniowej Jednorodzinnej Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 11/12m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40/70%.	MU- Obszary zabudowy śródmiejskiej kierunek przeznaczenia dominującego: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, zabudowa usługowa, drobna produkcja, zabudowa usługowo-mieszkaniowa – kształtowana jako zabudowa o charakterze śródmiejskim; kierunek przeznaczenia uzupełniającego: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna na obszarach dotychczas przez nią zajmowanych. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy 12– m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 15%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 75%.	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. Powiększono powierzchnie biologicznie czynną
17SJ Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: brak Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 9m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.		
5SZ, 4SZ, 6SZ - Profil podstawowy: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej Profil dodatkowy: teren usług. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 9m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30%	M – Obszary wielofunkcyjne o dominującym udziale zabudowy zagrodowej oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej Kierunek przeznaczenia dominującego: zabudowa zagrodowa, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: zabudowa usługowa nie kolidująca z funkcją mieszkaniową, obiekty i urządzenia służące rolnictwu w tym: budynki i urządzenia wykorzystywane do magazynowania, produkowania lub przetwarzania produktów rolnych, zabudowa rekreacji indywidualnej oraz inne usługi nieuciążliwe, a także zabudowa nieuciążliwej produkcji i przemysłu - nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu. Parametry:	Funkcje zgodna ze studium Nie wyznaczono nowych stref zabudowy (w obszarze R1 również dozwolona była zabudowa zagrodowa). Powiększono powierzchnie biologicznie czynną.

maksymalny % pow. zabudowy na działce – 35%.	maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%. R1- Obszary rolne Kierunek przeznaczenia dominującego: produkcja rolnicza – uprawy polowe, łąki, pastwiska, zabudowa zagrodowa, obiekty i urządzenia służące rolnictwu w tym: budynki i urządzenia wykorzystywane do magazynowania, produkowania lub przetwarzania produktów rolnych; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: lasy, ogrody działkowe, terenowe obiekty i urządzenia sportu i rekreacji, na glebach o najniższej przydatności do produkcji rolnej. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – nie ustala się maksymalny % pow. zabudowy na działce – nie ustala się	
5SC-Strefa cmentarzy Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – nie określa się; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30% maksymalny % pow. zabudowy na działce – nie określa się	ZC -Obszary cmentarzy Kierunek przeznaczenia dominującego: cmentarze; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi handlu związane z funkcją cmentarza Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 4 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 20% maksymalny % pow. zabudowy na działce – nie ustala się	Teren przedwojennego cmentarza. Funkcje zgodna ze studium Nie wyznaczono nowych stref zabudowy
4SU Profil podstawowy: teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Profil dodatkowy: brak. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 6m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 15%.	USR - Obszary wydzielonych usług sportu i rekreacji kierunek przeznaczenia dominującego: terenowe oraz kryte obiekty i urządzenia usług sportu i rekreacji, mariny oraz tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary; kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury, hotelowe, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu, wspomagające funkcjonowanie zabudowy usług sportu i rekreacji. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 15 m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 50%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 40%.	Teren świetlicy wiejskiej. Funkcje zgodna ze studium Nie wyznaczono nowych stref zabudowy.

Obecna powierzchnia zbiornika Połchowskiego jest wynikiem prac melioracyjnych z końca XVIII wieku, w wyniku których znaczna część jeziora została osuszona i przeznaczona na tereny uprawne. Od strony wschodniej jezioro sąsiaduje bezpośrednio z zabudowaniami Węgorzyna. Natomiast cała południowa część sąsiaduje ze zwartym kompleksem leśnym. Na północnym brzegu położona jest niewielka osada Połchowo, w pobliżu której znajduje się zamknięta kopalnia kruszywa. Zbiornik Połchowski stanowi siedlisko dla licznych gatunków będących przedmiotem ochrony Ostoya Ińska. Są to: bąk, błotniak stawowy, gągoł, gęgawa, krakwa, łabędź niemy, rybitwa czarna zimorodek oraz bielik.

Rys. 14 Jez. Zbiornik Połchowo część wschodnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Szczecin

Bielik jest nielicznym gatunkiem lęgowym, który od połowy lat 80. XX wieku wykazuje wyraźny i bardzo dynamiczny wzrost liczebności (Mizera 1999, Zawadzka i in. 2009). W 2010 r. szacunek uzyskany poprzez ekstrapolację liczeń na wybranych losowo powierzchniach próbnych w ramach Monitoringu Ptaków Polski (Państwowy Monitoring Środowiska) wykazał 1450 par, natomiast w 2012 r. nawet 1760 par⁵². Bielik jest gatunkiem gniazdującym w środowisku leśnym, natomiast żerującym na obszarach otwartych, głównie nad rybnymi jeziorami, stawami hodowlanymi i w dolinach rzecznych. Wielkość terytorium uzależniona jest od zasobów pokarmowych. Przeciętnie wynosi ok. 60 km². Do końca lat 70. XX w. bielik uważany był za gatunek związany tylko z dużymi, bezludnymi kompleksami leśnymi (Sokołowski 1972). Wraz ze wzrostem liczebności tego gatunku zauważono, że niektóre pary zaczęły gniazdownać w niedużych enklawach leśnych pośród łąk lub wręcz na pojedynczych drzewach na terenach zalewowych (Zawadzka i in. 2009) lub na śródpolnych szpalerach drzew czy groblach stawów rybnych (Lontkowski i Stawarczyk 2003). Obecnie antropogeniczne przekształcenie krajobrazu nie wpływa negatywnie na trwałość i produktywność stanowisk bielików w Polsce. Masowe zasiedlanie nowych obszarów jest następstwem wielu czynników, z których najważniejsze to wieloletnia ochrona strefowa stanowisk (Mizera 2006, Zieliński i Anderwald 2008), wzrost plastyczności ekologicznej gatunku przejawiającej się zanikiem strachu przed człowiekiem (Anderwald i Przybyliński 2011), poprawa czystości wód i bazy pokarmowej (Burger 2005), akceptacja społeczna gatunku jako symbolu godła narodowego⁵³.

Mając na uwadze treść zapisów planu ogólnego oraz z faktu dużej elastyczności gatunkowej bielika i bardzo rozległych obszarów żerowania, należy założyć, że przyjęte rozwiązania w projekcie planu ogólnego nie wpłyną negatywnie na stan siedlisk przyrodniczych dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Nie przewiduje się negatywnego wpływu na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 oraz nie przewiduje się pogorszenia integralności obszaru Natura 2000 ani jego powiązania z innymi obszarami.

⁵² <http://monitoringptakow.gios.gov.pl/app/trendy>

⁵³ Materiały do wyznaczania i określania stanu zachowania siedlisk ptasich w obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000. Opracowanie zbiorowe pod redakcją Doroty Zawadzkiej, Michała Ciacha, Tomasza Figarskiego, Łukasza Kajtoch i Łukasza Rejta. Warszawa 2013 r.

		rzeczywistemu, częściowemu zagospodarowaniu.
165SZ Profil podstawowy: teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej Profil dodatkowy: teren usług Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 9m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.	M – Obszary wielofunkcyjne o dominującym udziale zabudowy zagrodowej oraz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej Kierunek przeznaczenia dominującego: zabudowa zagrodowa, zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: zabudowa usługowa nie kolidująca z funkcją mieszkaniową, obiekty i urządzenia służące rolnictwu w tym: budynki i urządzenia wykorzystywane do magazynowania, produkowania lub przetwarzania produktów rolnych, zabudowa rekreacji indywidualnej oraz inne usługi nieuciążliwe, a także zabudowa nieuciążliwej produkcji i przemysłu - nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu; Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40% R1-Obszary rolne Kierunek przeznaczenia dominującego: produkcja rolnicza – uprawy polowe, łąki, pastwiska, zabudowa zagrodowa, obiekty i urządzenia służące rolnictwu w tym: budynki i urządzenia wykorzystywane do magazynowania, produkowania lub przetwarzania produktów rolnych; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: lasy, ogrody działkowe, terenowe obiekty i urządzenia sportu i rekreacji, na glebach o najniższej przydatności do produkcji rolnej. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – nie ustala się maksymalny % pow. zabudowy na działce – nie ustala się	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy.
17SC-Strefa cmentarzy Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – nie określa się; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30% maksymalny % pow. zabudowy na działce – nie określa się	ZC -Obszary cmentarzy Kierunek przeznaczenia dominującego: cmentarze; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi handlu związane z funkcją cmentarza Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 4 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 20% maksymalny % pow. zabudowy na działce – nie ustala się	Teren dawnego, niemieckiego cmentarza. Funkcje zgodna ze studium Nie wyznaczono nowych stref zabudowy
37SR Profil podstawowy: teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej Profil dodatkowy: teren rolnictwa z zakazem zabudowy.	AR -Produkcja rolna i obsługa rolnictwa Kierunek przeznaczenia dominującego: zabudowa gospodarcza obsługi rolnictwa, obiekty i urządzenia służące rolnictwu w tym: budynki i urządzenia wykorzystywane do magazynowania, produkowania lub przetwarzania produktów rolnych, produkcja rolnicza; kierunek przeznaczenia uzupełniającego: mieszkania służbowe lokalizowane w budynkach należących do dominującego przeznaczeniu terenu, zabudowa nieuciążliwej produkcji i przemysłu,	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy.

Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 15; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 30% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%	zabudowa mieszkaniowa na obszarach dotychczas zajmowanych, usługi publiczne, usługi handlu, administracji, kultury, sportu i rekreacji, parkingi terenowe, garaże jednopiętrowe, ogrody działkowe; Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % powierzchni biologicznie czynnej działki – 40%; maksymalny % powierzchni zabudowy na działce – 30%	
--	---	--

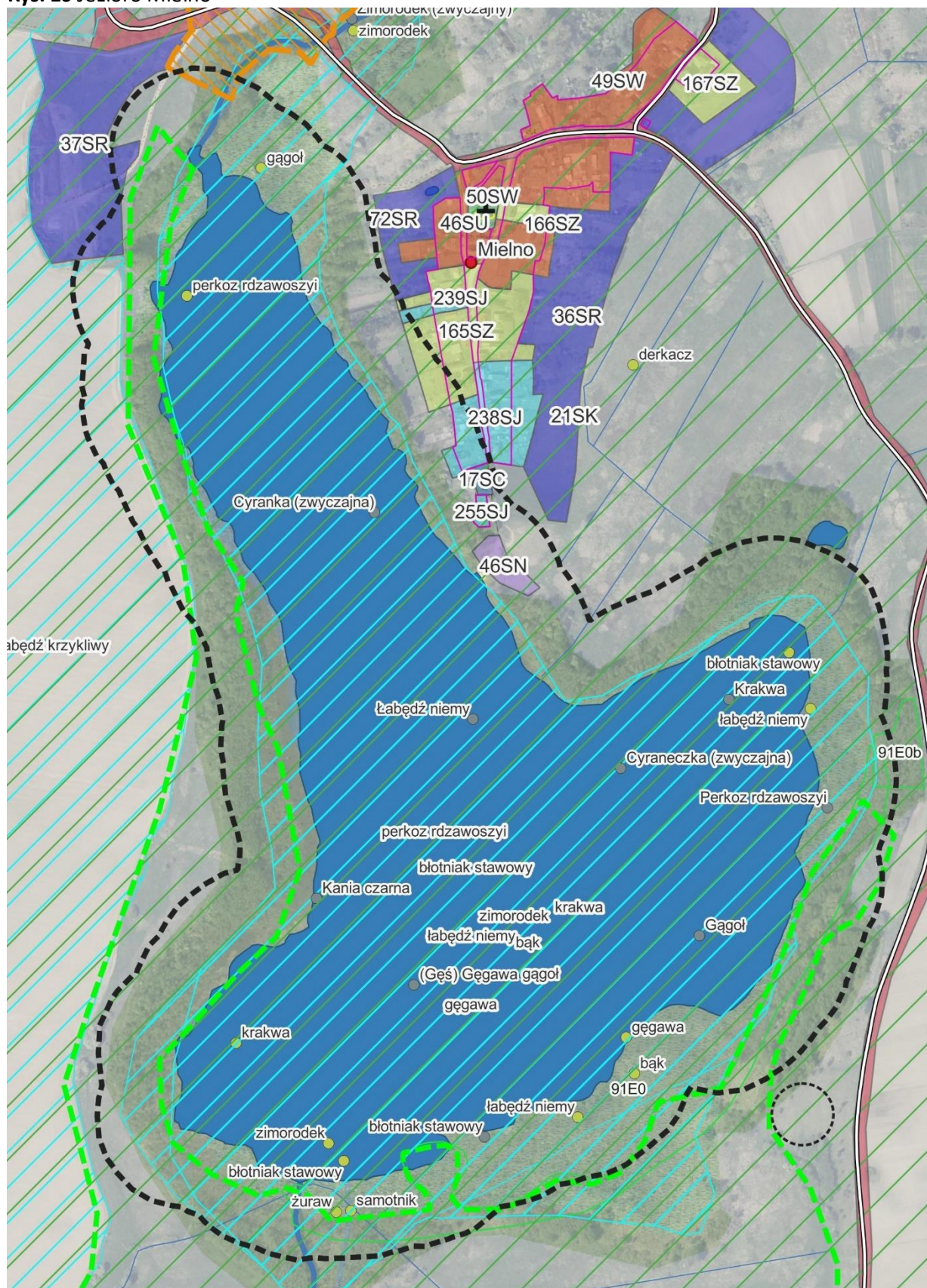
Jezioro Mielno stanowi typowy zbiornik polodowcowy powstały w obniżeniu rynny fluwioglacjalnej w sąsiedztwie dużego jeziora Woświn. Brzegi porasta pas zadrzewień i krzewów oddzielając lustro wody od pól uprawnych. Na południu, w stronę jeziora Woświn rozciągają się teren podmokłe przez które meandruje rzeka Ukleja. Ujście rzeki znajduje się w północnej części jeziora. Od strony północno-wschodniej jezioro sąsiaduje bezpośrednio z niewielką wsią-Mielno. Teren stanowi siedlisko licznej fauny zwłaszcza ptaków takich jak: zimorodek, bak, błotniak stawowy, kania czarna, gągoł, łabędź niemy perkoz rdzawoszyi oraz kaczkowate: gęgawa, krakwa, cyranka, cyraneczka.

Populacja Kani czarnej w Polsce na podstawie wyników monitoringu ptaków drapieżnych (MPD) szacowana jest na 450–1300 par (Neubauer i in. 2011). Z czego co najmniej 1% krajowej populacji, czyli przynajmniej 2–3 pary, gniazduje w obszarach Natura 2000: Ostoja Ińska (Wilk i in. 2010, uaktualnione) co czyni ją dość rzadkim gatunkiem na tym obszarze. Kania czarna gniazduje w starych, ponad 80-letnich drzewostanach, przy odpowiednim żerowisku mogą jej wystarczyć wąskie (50–100 m) pasy starodrzewów wzdłuż brzegu rzeki lub jeziora⁵⁴. Poluje na obszarach otwartych, przede wszystkim nad wodami, ale także na polach, wysypiskach śmieci, brzegach osad i dróg. Jak wynika z planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Ińska PLB320008 do głównych zagrożeń gatunku należą:

- zanik różnorodności otwartego krajobrazu w wyniku intensyfikacji rolnictwa (likwidacja zabagnień i oczek wodnych, usuwanie zadrzewień, monokultury) powoduje utratę żerowisk;
- powiększająca się antropopresja w strefie przybrzeżnej jezior skutkująca utratą żerowisk;
- miana ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk na intensywne użytkowanie uprawy skutkuje utratą żerowisk;
- budowa farm wiatrowych na terenie obszaru chronionego skutkująca możliwością kolizji z tymi obiektami;
- całkowity wyręb starych drzew na obszarach leśnych w pobliżu zbiorników wodnych skutkuje utratą miejsc lęgowych

Zapisy planu ogólnego nie zmieniają dotychczasowego sposobu zagospodarowania. Nie wprowadzają nowych terenów inwestycyjnych czy mieszkaniowych, dlatego można założyć, że przyjęte rozwiązania w projekcie planu ogólnego nie wpłyną negatywnie na stan siedlisk przyrodniczych dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Nie przewiduje się negatywnego wpływu na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 oraz nie przewiduje się pogorszenia integralności obszaru Natura 2000 ani jego powiązania z innymi obszarami.

⁵⁴ Tamże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Szczecin

Jezioro Woświn - Cieszyń		
Relacja studium-POG	Wskazania w studium	Zalecenia/Komentarz
2SJ, 3SJ– Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów; działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 7; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 30%	UT –Obszar usług turystyki Kierunek przeznaczenia dominującego: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu; terenu. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%	Obszar w dużej mierze już zagospodarowany. Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. POG wprowadza mniejszy udział powierzchni zabudowanej
1SN, 19SN, 72SN - Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni naturalnej Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 7-9; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 20-40%	UT –Obszar usług turystyki Kierunek przeznaczenia dominującego: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu; terenu. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%	Obszar w dużej mierze już zagospodarowany. Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy. POG wprowadza mniejszy udział powierzchni zabudowanej
83SN- Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej Profil dodatkowy: teren usług sportu i rekreacji, teren zieleni naturalnej Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – nie określa się minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 80% maksymalny % pow. zabudowy na działce – nie określa się	W-Wody powierzchniowe Dopuszcza się lokalizowanie marin, slipów, przystani wodnych, kąpielisk oraz innych urządzeń związanych z rekreacją oraz sportami wodnymi, zgodnie z przepisami odrębnymi w zakresie ochrony przyrody Parametry: -nie określa się	Obszar istniejącego pomostu. Wydzielenie nastąpiło z przyczyn identycznych jak w obszarze 46 SN jez. Mielno
99SN- Profil podstawowy: teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód,	ZH-Historyczne założenie parkowe Kierunek przeznaczenia dominującego:	Funkcje zgodna ze studium. Nie wyznaczono nowych stref zabudowy.

teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej Profil dodatkowy: teren zieleni naturalnej	historyczne założenia parkowe wraz z historyczną zabudową; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi hotelowe, kultury i gastronomii lokalizowane wyłącznie w istniejącej zabudowie lub w jej rozbudowanych częściach	Powierzchnia biologicznie czynna 100%
--	---	---------------------------------------

Jezioro Woświn - Trzebawa		
Relacja studium-POG	Wskazania w studium	Zalecenia/Komentarz
236SJ, 232SJ, 228SJ – Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 6m minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 60% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 20%	UT –Obszar usług turystyki Kierunek przeznaczenia dominującego: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu Parametry maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.	Obszar w dużej mierze już jest zagospodarowany i aby oddać stan faktyczny wyznaczono strefy SJ ponieważ jako jedyne mają możliwość wskazania w profilu funkcjonalnym funkcję „teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej”. Ponadto parametry POG w stosunku do studium zostały zmniejszone
224SJ, 233SJ, Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej. Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 6m minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 60% maksymalny % pow. zabudowy na działce – 20%	ZP/U-Obszar zieleni urządzonej/ obszar usług Kierunek przeznaczenia dominującego: zieleni urządzona; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi kultury, gastronomii, hotelowe, terenowe oraz kryte obiekty i urządzenia sportowe, turystyki i rekreacji, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu, mariny oraz place, promenady i bulwary; Parametry: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej – 60%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 30%.	Obszar w dużej mierze już jest zagospodarowany i aby oddać stan faktyczny wyznaczono strefy SJ ponieważ jako jedyne mają możliwość wskazania w profilu funkcjonalnym funkcję „teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej”. Ponadto parametry POG w stosunku do studium zostały zmniejszone
232SJ, 236SJ, 228SJ, 217SJ, 223SJ, 224SJ, 222SJ, 227SJ, 230SJ, 109SJ, 110SJ, 220SJ, Profil podstawowy: teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej; Profil dodatkowy: teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej. Parametry:	UT –Obszar usług turystyki Kierunek przeznaczenia dominującego: usługi hotelowe, zabudowa rekreacji indywidualnej, terenowe oraz kryte obiekty usług sportu i rekreacji, mariny, przystanie, tereny zieleni urządzonej oraz place, promenady i bulwary; Kierunek przeznaczenia uzupełniającego: usługi gastronomii, kultury, handlu, a także pozostałe usługi nieuciążliwe nie kolidujące z dominującym przeznaczeniem terenu; terenu. Partner: maksymalna wysokość zabudowy – 12 m; minimalny % pow. biologicznie czynnej i – 50%; maksymalny % pow. zabudowy na działce – 40%.	Obszar w dużej mierze już jest zagospodarowany i aby oddać stan faktyczny wyznaczono strefy SJ, ponieważ jako jedyne mają możliwość wskazania w profilu funkcjonalnym funkcję „teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej”. Ponadto parametry POG w stosunku do studium zostały zmniejszone

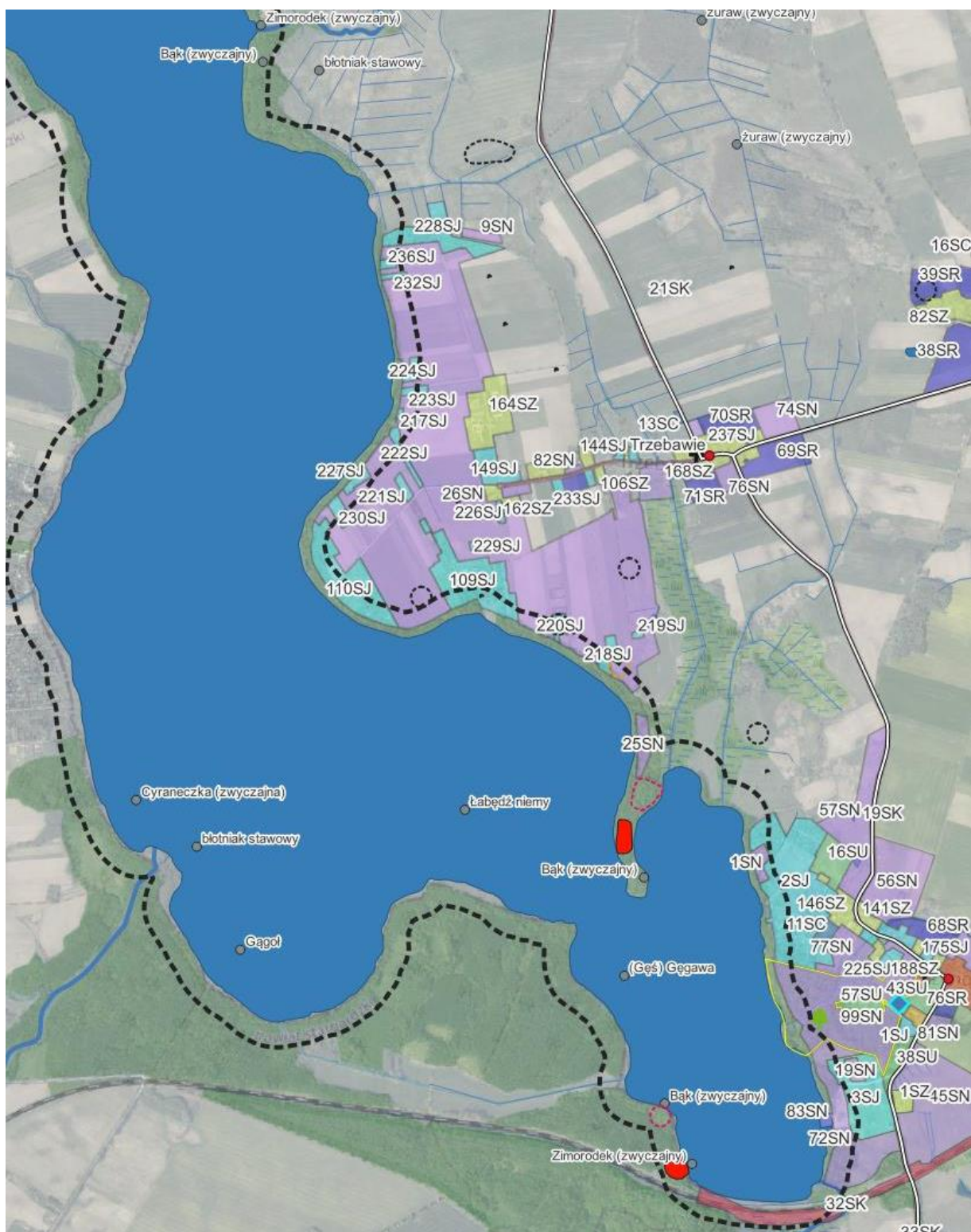
109

usługowej między Cieszynem a Trzebawiem oraz znacznie obniżono parametry wysokości oraz intensywności zabudowy.

Według PZO i BDZP swoje siedliska mają tu perkoz rdzawoszyi, perkoz zausznik, łabędź niemy, błotniak stawowy, bąk oraz zimorodek oraz kaczkowate: cyraneczka, gęgawa, nurogęś, gągoł. Warto nadmienić, że w/w zwierzęta zasiedlają zachodnią część, czyli już poza obszarem opracowania oraz na terenach wolnych od siedzib ludzkich. Głównym zagrożeniem dla ptaków z rodziny kaczkowatych jest ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka w tym niepokojenie ptaków w wyniku działalności gospodarczej prowadzonej w pobliżu stanowisk lęgowych i turystyki skutkujące płoszeniem ptaków lub niszczeniem gniazd oraz presja turystyczna i niekontrolowany rozwój infrastruktury w sąsiedztwie lęgów gatunku. Jak widać na rys. 17 stanowiska ptaków znajdują się poza miejscowościami co sugeruje, że występujące tam gatunki zaadaptowały się do panujących warunków i stronią od człowieka.

W związku, że POG nie przewiduje nowych terenów pod zabudowę oraz z faktem, że na etapie procedowania planów miejscowych zostanie wprowadzony pas ochronny zgodny z wytycznymi PZO stwierdza się, że przyjęte rozwiązania w projekcie planu ogólnego nie wpłyną negatywnie na stan siedlisk przyrodniczych dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000. Nie przewiduje się negatywnego wpływu na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 oraz nie przewiduje się pogorszenia integralności obszaru Natura 2000 ani jego powiązania z innymi obszarami.

Rys. 17 Jez. Woświn

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Szczecin

Na obszarach obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 „Dorzecze Regi” PLH320049 oraz „Brzeźnicka Węgorza” PLH320002 brak jest planu zadań ochronnych a ochrona wynika z ogólnych zasad ustawy o ochronie przyrody. Wszystkie siedliska podlegające ochronie objęte zostały strefą otwartą (SO), obejmującą: teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000.

Użytki ekologiczne

Cztery Istniejące użytki ekologiczne użytków ekologicznych:

- Węgorzyński Derkacz,
- Płaskowyż nad Samotnikiem,
- Dłuskie Wzgórza,
- Peńnikowe Łąki.

Ustanowienie form ochrony przyrody pod postacią użytków ekologicznych w gminie Węgorzyno związane jest przede wszystkim z ochroną krajobrazu zabezpieczenia stanowisk cennej fauny jak również miejsc żerowania dla ptactwa.

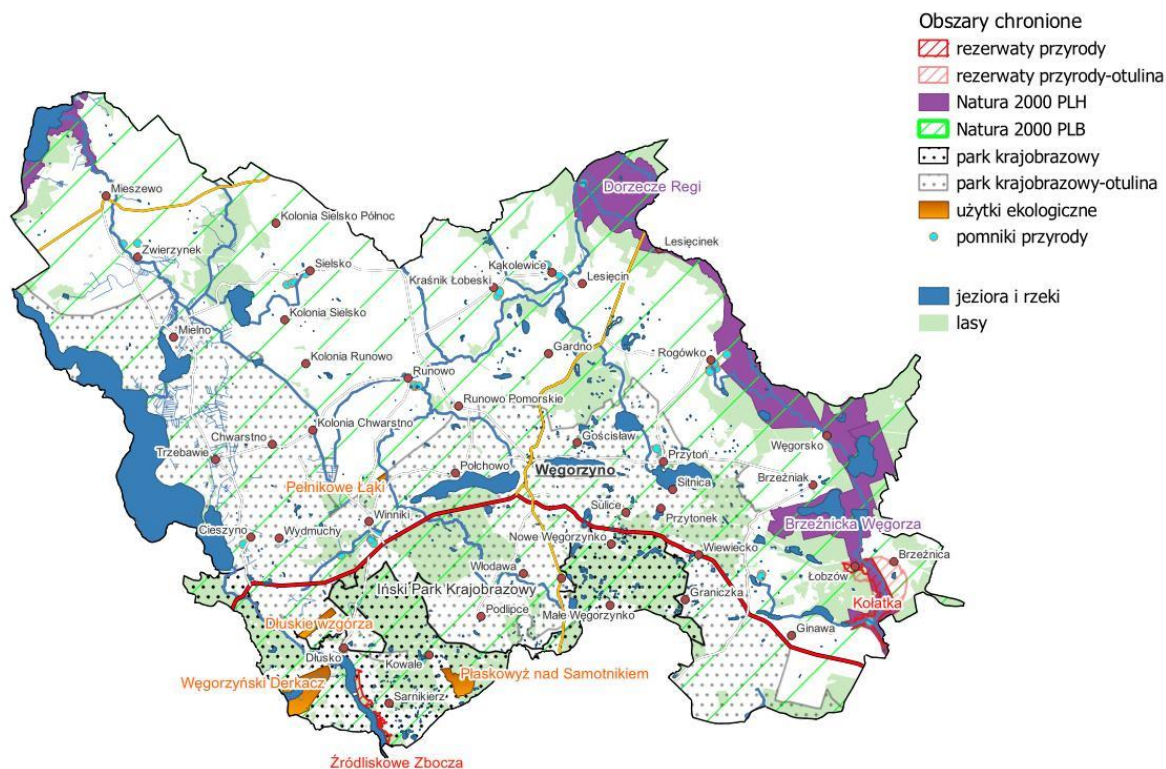
Zapisy planu ogólnego nie zmieniają sposobu użytkowania terenu, w którym znajdują się rzeczony użytki. Wyznacza się strefy otwarte (SO): teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej z funkcją dodatkową - teren zieleni urządzonej.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania.

Ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Zgodnie z *Waloryzacją Przyrodniczą Województwa Zachodniopomorskiego*, na obszarze objętym opracowaniem, stwierdzono stanowiska chronionych gatunków zwierząt i roślin. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz.U. z 2014 r., poz. 1409), jak również rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2022 r., poz. 2380) oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz.U. z 2014 r., poz. 1408) występujące na terenie objętym projektem planu ogólnego gatunki roślin i zwierząt, powinno się chronić na zasadach określonych w ustawie o ochronie przyrody.

Rys. 18 Lokalizacja obszaru opracowania w stosunku do form ochrony przyrody

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

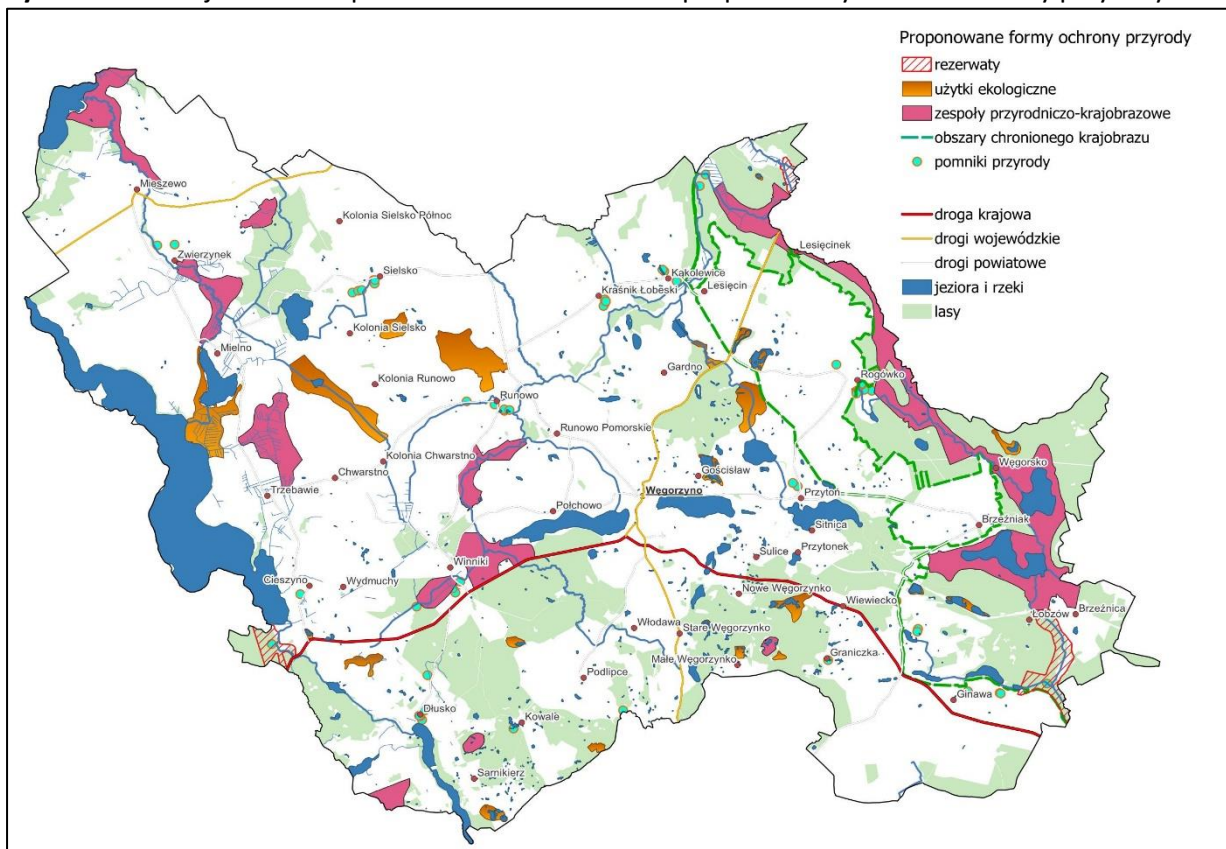
Proponowane formy ochrony przyrody

W *Waloryzacji Przyrodniczej Województwa Zachodniopomorskiego* zaproponowano utworzenie następujących form ochrony przyrody:

Rezerwaty przyrody

1. **Górna Ukleja** – rezerwat leśny o powierzchni 50 ha, położony na skraju gminy, na południowym brzegu jeziora Woświn a drogą krajową nr 20. Obszar znajduje się na terenie Ińskiego Parku Krajobrazowego. Celem ochrony jest zachowanie doliny rzeki o naturalnym górskim charakterze, naturalnych zbiorowisk leśnych, licznych roślin chronionych i zagrożonych.
2. **Bobrowe Mokradła koło Świętoborca** – rezerwat torfowiskowy o powierzchni 64 ha, na wschód od Lesiecin, współdzielony z gminą Łobez. Obejmuje część doliny rzeki Brzeźnicka Węgorza. Celem ochrony jest zachowanie walorów krajobrazowych i przyrodniczych naturalnych i półnaturalnych biocenoz bagiennych siedlisk, zasobnych w wapń, z rzadkimi gatunkami roślin.

Rys.19. Lokalizacja obszaru opracowania w stosunku do proponowanych form ochrony przyrody

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

Użytki ekologiczne

Wszystkie 23 proponowane użytki ekologiczne objęte zostały strefą otwartą (SO): teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej z funkcją dodatkową - teren zieleni urządzonej.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania.

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy

Z pośród 12 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych prawie wszystkie objęte zostały strefą otwartą (SO): teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej z funkcją dodatkową - teren zieleni urządzonej. Wyjątek stanowi ZPK-9 „Dolina Reskiej Węgorzy” – obszar w górnym biegu rzeki, na zachód od Winników. Celem ochrony jest zachowanie walorów doliny potoku wraz z roślinnością. W przeważającej części objęty został strefą otwartą SO. Niewielkie fragmenty znajdują się w strefie SN- strefa zieleni i rekreacji, SJ- strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną, SZ- strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową oraz SR- strefa produkcji rolniczej. Na etapie sporządzania planu miejscowego granice zespołu przyrodniczo-krajobrazowe winny zostać dostosowane to stref urbanistycznych.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania.

Obszar chronionego krajobrazu

Resko-Węgorzyński obszar chronionego krajobrazu wskazany został w *Waloryzacji Przyrodniczej Gminy Węgorzyno z roku 1999*, ale w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego z 2020 roku* już nie występuje jako proponowana forma ochrony.

W planie ogólnym w granicach projektowanego OCHK znajduje się głównie strefa otwarta i nie stanowi zagrożenia dla celów ochrony jakimi są zachowanie krajobrazu z licznymi stanowiskami chronionych i zagrożonych gatunków fauny i flory.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania.

Pomniki przyrody i aleje pomnikowe

Na terenie gminy wskazano 20 drzew (głównie dęby szypułkowe, lipy i klony) godnych ochrony pod postacią pomników przyrody oraz wskazano 19, alei drzew wartych zachowania.

Aleje drzew usytuowane są albo w pasach drogowych, dla których wyznaczono strefę SK – strefa komunikacyjna, albo jako aleje śródpolne w otwartym krajobrazie pól uprawnych, na których wyznaczono strefę otwartą SO: teren rolnictwa z zakazem zabudowy. Projekt planu nie przewiduje objęcia ich odrębnymi formami ochrony. Wszelkie prace związane z utrzymaniem zieleni i zadrzewień, tworzących aleje przydrożne, prowadzone są zgodnie z przepisami odrębnymi, w szczególności ustawą o ochronie przyrody oraz ustawą o drogach publicznych.

W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania.

W związku ze zmianą ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy o ochronie przyrody zmieniło się środowisko prawne w jakim znalazły się uchwalone plany zadań ochronnych. Podstawowa zmiana dotyczy wyrugowania z porządku prawnego studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, które zostały zastąpione planem ogólnym. Według ustawy studia z mocy prawa stracą ważność z końcem czerwca 2026 roku. Do tego czasu gminy mają czas na uchwalenie planów ogólnych. Po tym czasie plany zadań ochronnych zachowują w dalszym ciągu moc, ale część opisująca wskazania do zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin staje się bezzasadna, ponieważ w zmienionej ustawie jest napisane ... wskazania do zmian w istniejących planach ogólnych gmin (ustawa z dnia 16 kwietnia o ochronie przyrody Art. 28 ust. 10 pkt. 5). Tym samym w/w zapisy będzie można zawrzeć dopiero w nowym planie zadań ochronnych.

4.2. Realizacja zapisów planu a cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Ustalenia dokumentów planistycznych, sporządzanych na szczeblu gminnym, w tym planów ogólnych, wymagają uwzględnienia celów i kierunków ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym, krajowym i regionalnym. Cele te znajdują swoje odzwierciedlenie w prawie krajowym i dokumentach powstałych na jego podstawie, takich jak: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego na lata 2030, Polityka ekologiczna państwa 2030. Zapisy tych dokumentów są wiążące dla odpowiednich dokumentów szczebla niższego tj.: Planu zagospodarowania przestrzennego województwa zachodniopomorskiego 2020 oraz Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2025-2030 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2031-2035.

Do najważniejszych aktów prawnych na szczeblu krajowym, uwzględnionych w projekcie planu, zawierających cele ochrony środowiska należą:

- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 54 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2023 poz. 1112 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. — Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r., poz. 1087 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 09 czerwca 2011 r. — Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2024 r., poz. 1290).

W granicach gminy znajdują się obszary w sieci Natura 2000, których podstawą wyznaczania są przepisy prawa wspólnotowego:

- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dyrektywa Ptasia) (Dz.U. UE L 2010.20.7). Celem tej dyrektywy jest ochrona ptaków uznanych w skali kontynentu za zagrożone i potrzebujące ochrony.

- Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. o ochronie siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa) (Dz.U. UE L 1992.20.6). Obszar planu znajduje się poza granicami obszarów Natura 2000 wyznaczonymi dla ochrony siedlisk i zwierząt w ramach Dyrektywy Siedliskowej.

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, co do zasady zabrania się podejmowania działań, które mogą osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Aktami prawnymi międzynarodowymi, określającym niektóre z celów ochrony środowiska ratyfikowanymi i implementowanymi do prawodawstwa krajowego, które to było podstawą przy sporządzaniu projektu planu ogólnego, są:

- Konwencja Berneńska o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk, podpisana w Bernie dnia 19 września 1979 r.;
- Konwencja Bońska o ochronie wędrownych gatunków dzikich zwierząt, sporządzona w Bonn dnia 23 czerwca 1979 r.;
- Konwencja o różnorodności biologicznej, podpisana w Rio de Janeiro w 1992 roku, zobowiązująca ona do ochrony różnorodności biologicznej na trzech poziomach organizacji: gatunku, biocenozy i krajobrazu.

4.3. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko.

Potencjalne oddziaływania ustaleń planu ogólnego na środowisko są zróżnicowane i zależne od lokalnych uwarunkowań, takich jak: typ krajobrazu, budowa geologiczna, ukształtowanie terenu, stosunki wodne, walory przyrodnicze, stan czystości powietrza oraz zainwestowanie terenu. Oddziaływanie – ze względu na jego charakter – może być pozytywne, negatywne lub neutralne. Pod względem rodzaju oddziaływania może wystąpić oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie lub wtórne. Natomiast w odniesieniu do czasu oddziaływania – może być stałe, chwilowe, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe.

Człowiek jako element składowy środowiska nieustannie je przeobraża, co jest procesem naturalnym. Każdy sposób zagospodarowania wywołuje – i będzie wywoływać – skutki w środowisku oraz krajobrazie.

Analizując projektowany dokument – projekt planu ogólnego, oceniono możliwość wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na środowisko, m.in. z tytułu:

- wykorzystywania zasobów środowiska,
- wprowadzania gazów lub pyłów do powietrza,
- emitowania hałasu.

Co do zasady największe zmiany zachodzą na obszarach wcześniej niezagospodarowanych lub zagospodarowanych w sposób ekstensywny jak na przykład tereny upraw rolnych. W odróżnieniu od obszarów prawnie chronionych, w których możliwości zagospodarowania są określone w stosownych przepisach i planach, to tereny otwarte pól uprawnych z licznymi oczkami wodnymi, ciekami wodnymi i rowami, zadrzewienia śródpolne oraz aleje porastające między polami – nie podlegają bezpośredniej ochronie.

W części takich obszarów z uwagi na rolniczy charakter gminy wyznaczone zostały strefy umożliwiające rozwój zaplecza rolnictwa. Są to strefy wielofunkcyjne z zabudową zagrodową (SZ) zlokalizowane w granicach jednostek osadniczych oraz strefy produkcji rolniczej (SR) zlokalizowane w granicach miejscowości i na ich obrzeżach, w bezpośrednim sąsiedztwie wykształconej już struktury

wsi. Największe przekształcenia będą miały miejsce w strefach przewidzianych pod działalność gospodarczą SP-strefa gospodarcza (teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej). Obszary obejmują istniejące oraz planowane tereny aktywności gospodarczej zlokalizowane w największej powierzchni w miejscowości Połchowo, oraz w mniejszej powierzchni w Węgorzynie, oraz miejscowościach: Gardno, Przytoń, Węgorzynko i Wiewiecko. Wyznaczono również strefy usług SU (teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej) zlokalizowane w większości w granicach miasta Węgorzyno oraz w mniejszej powierzchni w większości miejscowości na obszarze całej gminy. Z uwagi na dużą jeziorność, na brzegach większych jezior wyznaczono strefę zieleni i rekreacji SN, które to przyczynią się do presji na środowisko.

Przy czym należy zaznaczyć, że są to obszary wcześniej wskazane w studium.

Oddziaływanie na bioróżnorodność, florę i faunę

W przypadku gminy Węgorzyno główne warunki fizjograficzne determinujące bioróżnorodność to ukształtowanie terenu oraz warunki wodno-glebowe. Falisty krajobraz morenowy, żyzne gleby, lesistość na poziomie 25,4%, sieć hydrograficzna oraz stosunkowo duża jeziorność – predysponuje gminę do pełnienia funkcji rolniczej oraz rekreacyjnej. Przeważają duże i średnie gospodarstwa głównie indywidualne.

Obszary wodne i podmokłe stanowią bez wątpienia najcenniejszy fragment przyrodniczy. Duże jeziora, doliny rzek, zagłębienia terenu wypełniane wodą, ze swoimi zbiorowiskami szuwarowymi, zaroślowymi oraz roślinnością synantropijną i rowem odwadniającym. Ponadto występują podmokłe, rozległe łąki stanowiące główną bazę pokarmową ptactwa. Odzwierciedlenie m takiego stanu rzeczy są obszary chronione ustanowione w gminie Węgorzyno, które obejmują głównie siedliska związane ze środowiskiem wodnym. Podobnie ma się sytuacja w zakresie proponowanych obszarów chronionych, które poza ochroną krajobrazu polodowcowego skupiają się na zachowaniu siedlisk terenów wodnych i podmokłych.

Tereny leśne w gminie Węgorzyno zajmują stosunkowo duży obszar (25,4%). Duże zwarte tereny leśne stanowią żerowiska oraz schronienie dla największych ssaków oraz stanowią dla nich korytarze migracyjne. Z kolei liczne zadrzewienia śródpolne często towarzyszące oczkom wodnym, stanowią element krajobrazu istotny dla zachowania bioróżnorodności obszarów rolnych.

Najmniej urozmaicone pod względem biotycznym są tereny rolne pól uprawnych. Towarzysząca uprawom roślinność segetalna jest zazwyczaj uboga w porównaniu z wcześniejszymi siedliskami. Tym bardziej istotnie pod względem ekologicznym, ale również krajobrazowym jest zachowanie zadrzewień śródpolnych i bezodpływowych, niewielkich zbiorników wodnych licznie rozrzuconych w polodowcowym krajobrazie.

Zgodnie z art. 13d ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wyznaczając strefy planistyczne, w pierwszej kolejności uwzględnia się obszary, dla których w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego określono przeznaczenie umożliwiające realizację funkcji mieszkaniowej oraz obszary uzupełnienia zabudowy w ramach istniejącej zabudowy. Plan sankcjonuje zabudowę zagrodową już istniejącą oraz zagęszcza i dopuszcza nową zabudowę w sąsiedztwie już istniejącej w obrębie miejscowości. Tym samym ogranicza zjawisko suburbanizacji i zabudowywanie terenów okalających daną miejscowość.

Największe potencjalne negatywne oddziaływania nastąpią na terenach użytkowanych rolniczo oraz na nieużytkach, na których projekt planu ogólnego wyznaczył nowe strefy zwłaszcza strefy zieleni i rekreacji - SN, strefę gospodarczą - SP oraz strefę usług - SU.

Wprowadzenie nowych funkcji na terenach obecnie użytkowanych rolniczo, w zależności od stopnia intensywności zagospodarowania, spowoduje zmiany w szacie roślinnej. Przekształceniu ulegną warunki siedliskowe, co może prowadzić do eliminacji części występujących tam gatunków oraz pojawienia się nowych, lepiej przystosowanych do zmienionego środowiska. Likwidacji ulegnie roślinność porastająca tereny dotychczas nieużytkowane, na których w wyniku sukcesji rozwijały się naturalnie samorzutnie formacje roślinne. Zmniejszy się powierzchnia biologicznie czynna na skutek czyścowego utwardzenia terenu. Zwierzęta bytujące na obszarach będące przedmiotem przekształcenia, na skutek zmiany warunków siedliskowych przeniosą się na sąsiednie obszary lub zaadaptują się do

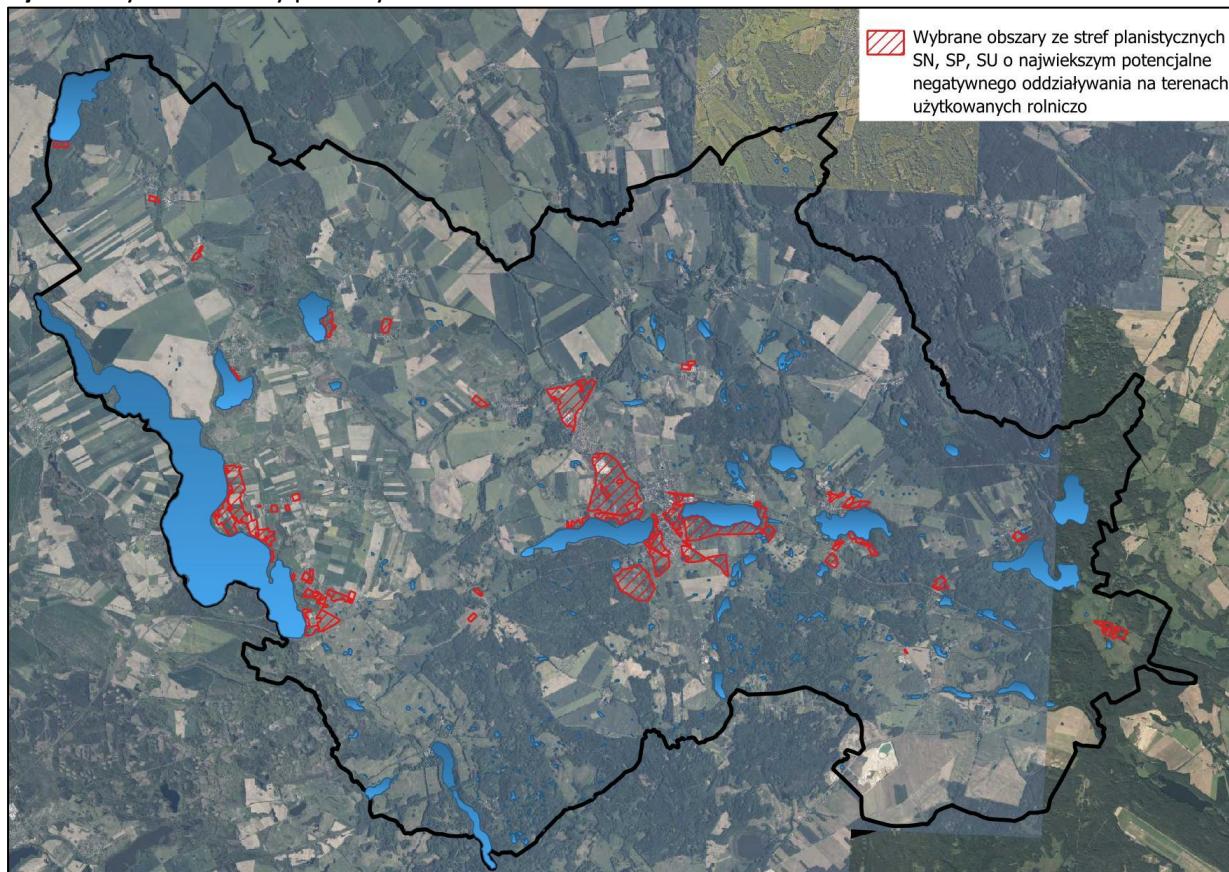
nowych warunków. Utracone zostaną niewielkie fragmenty bytowania jak i żerowania, głównie małych ssaków. Mogą również powstać przeszkody terenowe utrudniające przemieszczanie się zwierząt.

Należy jednak zaznaczyć, że przedmiotowy teren ze względu na dominujący udział gruntów ornych, stanowi ekosystem dość ubogi, zaś biorąc pod uwagę zapisy planu i zawartość rysunku planu należy zaznaczyć, iż w granicach planu decydującą funkcją są tereny rolnictwa z zakazem zabudowy.

W związku z powyższym utrzymany zostanie w dużej mierze aktualny sposób użytkowania terenu gminy.

Warunki gniazdowania okolicznych ptaków się nie zmieniają, ponieważ przekształcenia nie obejmują kompleksów roślinności wysokiej (poza niewielkimi podrostami), wobec czego warunki bytowania awifauny pozostaną nie pogorszone.

Rys. 20 Wybrane strefy planistyczne

Źródło: Opracowanie własne

Reasumując, nie prognozuje się negatywnego wpływu planowanego zagospodarowania na najcenniejsze gatunki roślin i zwierząt, zwłaszcza ptaków, ani na zmniejszenie liczebności ich populacji – zarówno w granicach obszaru opracowania, jak i w jego bezpośrednim sąsiedztwie, ponieważ ustalenia projektu planu ogólnego chronią elementy środowiska najcenniejsze dla fauny – tereny podmokłe, jeziora, lasy, tereny rolnicze.

Oddziaływania na ludzi

Analizując wpływ projektu planu i wskazanie poszczególnych stref, należy przede wszystkim uwzględnić te działania, które obecnie na terenie gminy nie są prowadzone, nie występują lub występują na małą skalę. W środowisku wiejskim jest to najczęściej nowa zabudowa mieszkaniowa lub usługowo-przemysłowa na obszarach użytkowanych rolniczo. W przypadku gminy Węgorzyno projekt planu, poza nielicznymi siedliskami rolnymi, nową zabudowę mieszkaniową ogranicza do granicy wsi i jest ukierunkowany na uzupełnianie zabudowy a nie jej rozlewianie.

Nowe tereny przemysłowe skupiają się głównie w rejonie miasta natomiast strefy usługowe lokalizowane są w większości miejscowości. Nowe zainwestowanie na obszarach do tej pory nieużytkowanych wiąże się z wytworzeniem nowych sieci infrastruktury technicznej zarówno naziemnej jak i podziemnej. Powoduje to z jednej strony nowe elementy w krajobrazie a z drugiej wymaga pogodzenia nowej infrastruktury z już istniejącą i użytkowaną przez ludzi. W celu zminimalizowania negatywnego oddziaływania na ludzi w zagospodarowaniu terenu należy uwzględnić wymagania i ograniczenia techniczne wynikające z przebiegu sieci infrastruktury technicznej. Przepisy norm branżowych precyzują odległości zabudowy i innych elementów zagospodarowania terenu m.in. od sieci wodno-kanalizacyjno-sanitarnej, sieci energetycznej i gazowej. Powstanie nowych zakładów pracy w strefach przemysłowych i usługowych będzie się wiązać ze wzrostem ruchu kołowego osobowego i ciężarowego na lokalnych drogach.

W obszarze objętym planem oraz w najbliższym sąsiedztwie nie ma źródeł promieniowania elektromagnetycznego wymagającego szczególnych ograniczeń. Również zapisy planu nie wprowadzają emiterów promieniowania elektromagnetycznego, które przekraczałyby dopuszczalne poziomy określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448 z późn. zm).

Zasadnicze negatywne oddziaływanie na ludzi wystąpi na etapie wznoszenia poszczególnych obiektów budowlanych i będzie się wiązało ze standardową ekspozycją na hałas i zapylenie, zwłaszcza przy robotach ziemnych. Są to jednak tymczasowe, ograniczone w czasie uciążliwości, typowe dla każdego procesu budowlanego.

W związku z powyższym nie prognozuje się negatywnego oddziaływania zapisów projektu planu na ludzi i ich środowisko.

Oddziaływania na wody

Wpływ ustaleń projektu planu na wody powierzchniowe i podziemne, wynikają zarówno z uwarunkowań fizjograficznych, jak i z regulacji prawnych będących następstwem tych pierwszych. Należy zaznaczyć, że:

1. Dwie jednostki JCWP, tj. Rega od Kłępnicy do Uklei (dawniej Rega od Starej Regi do Uklei) oraz Łoźnica, znajdują się na obszarze wód powierzchniowych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych⁵⁵.
2. Na terenie gminy Węgorzyno znajduje się 17 ujęć wody, które zaopatrują ludność gminy w wodę do spożycia. Przeważająca większość z tych ujęć posiada strefę ochrony bezpośredniej. Jedynym wyjątkiem jest ujęcie wody Kowale.
3. Część gminy znajduje się w zasięgu obszaru szczególnego zagrożenia powodzią. Obszar obejmuje rzekę Ukleję od jeziora Dłusko przez Woświn do jeziora Okrzeja. W rejonie występowania wód powodziowych znajdują się miejscowości Mielno, Zwierzynek oraz Mieszewo.
4. Z ośmiu rzecznych JCWP obejmujących gminę Węgorzyno, tylko Struga Ińska (na południu) oraz Reska Węgorza – od Golinicy do ujścia – nie są zeutrofizowane. Jedyną jeziorną JCWP było jezioro Woświn.
5. Sieć hydrograficzną tworzą odcinki rzek Brzeźnicka Węgorza, Reska Węgorza, Brzeźnica, Ukleja, Golinica, Krzeszna (Przytonka) oraz sieć rowów melioracyjnych. Główne zbiorniki wodne to jeziora, w tym: Woświn, Okrzeja, Mielno, Brzeźno, Dłusko, Węgorzyno, Sielsko, Zajezerze uzupełnione przez śródpolne oczka wodne (często epizodyczne) oraz pokopalniane stawy w rejonie Reńska.

Jak zostało przytoczone w rozdziale 3.2., główne zagrożenie dla wód powierzchniowych w gminie stanowią ścieki rolnicze i bytowe. Z informacji jakie podaje *Raport o stanie Gminy w roku 2024* (i wcześniejsze) w zakresie gospodarki wodno-ściekowej można wywnioskować, że największym zagrożeniem jest, na skutek niewydolnej oczyszczalni ścieków, niekontrolowane odprowadzanie ścieków bytowych do środowiska. Brak systemów odprowadzania ścieków komunalnych prowadzi w

⁵⁵ Rozporządzenia Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Szczecinie z dnia 1 lutego 2017 r. w sprawie określenia wód wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu, ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego wynika, że odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć.

szczegółności do eutrofizacji cieków powierzchniowych (co wydaje się potwierdzać monitoring eutrofizacji) oraz śródpolnych oczek wodnych, a także do pogorszenia jakości wód podziemnych w postaci podwyższenia się wskaźników azotu azotanowego. Należy dążyć do uporządkowania gospodarki ściekowej i podłączenia istniejącej i planowanej zabudowy do systemu kanalizacji zbiorczej. Zwłaszcza w sąsiedztwie jezior, gdzie zostały wyznaczone strefy SN- strefy zieleni i rekreacji, które w dużej mierze mogą zostać zabudowane domkami letniskowymi. Warunkiem niezbędnym jest podpięcie w gminną sieć wodno-kanalizacyjną, ewentualnie wprowadzić wymóg podpisania umowy na wywóz nieczystości ciekłych.

W strefie gospodarczej - SP nastąpi wzrost ilości powierzchni utwardzonych (place, parkingi) co wpłynie na zmiany w sposobie obiegu wody. Nastąpi ograniczona ewaporacja oraz infiltracja wody przy zwiększonym spływie powierzchniowym wód opadowych. Szczegółowe rozwiązania przeciwdziałania skutkom utwardzenia i uszczelnienia zostaną zawarte w planach miejscowych.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią (OSZP) w celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią wyznaczona została strefa otwarta SO – teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej. Warto nadmienić, że na OSZP zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania. Jak rówież zakazuje się rolniczego wykorzystania ścieków, czyli rozlewania na polach gnojownicy⁵⁶

W związku z powyższym nie prognozuje się negatywnego oddziaływania zapisów projektu planu na środowisko wodne.

Oddziaływania na powietrze i klimat oraz klimat akustyczny

W większości projekt planu ogólnego sankcjonuje już istniejącą zabudowę oraz funkcje. Ewentualne zmiany dla warunków areosanitarnych mogą wynikać wraz z powstaniem nowej zabudowy na terenach dotychczas niezagospodarowanych tj. nowa zabudowa zagrodowa, mieszkaniowa jednorodzinna lub rekreacji indywidualnej oraz strefa produkcyjna i usługowa. Wiązać się to będzie z powstaniem źródeł emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, obejmujących instalacje grzewcze, z których emitowane są zanieczyszczenia powstające na skutek spalania paliw. W pierwszej kolejności należy dążyć do obniżenia zapotrzebowania na ciepło istniejącej zabudowy poprzez termomodernizację a w kolejnym kroku do wymiany źródła ciepła na mniej emisyjne.

W sąsiedztwie jezior wyznaczono strefy SN - zieleni i rekreacji. Są to tereny częściowo porośnięte lasem. Powstać tam może zabudowa rekreacji indywidualnej. Będzie to zabudowa rozproszona wykorzystywana sezonowo związku z powstaniem nowych budynków mieszkalnych i budową dróg dojazdowych może zwiększyć się nieznacznie ruch samochodowy na nowych drogach dojazdowych jak również na obecnie użytkowanych.

Zmiana przeznaczenia terenu na funkcje produkcyjne będzie się wiązała z budową nowych dróg oraz parkingów. Tym samym zwiększy się emisja spalin z pojazdów poruszających się drogami gminnymi. Przewiduje się, że w związku z powstaniem nowego zainwestowania ruch samochodowy na tych drogach ulegnie zwiększeniu. Zmiana dotychczasowego użytkowania terenu związana z utwardzeniem terenu na terenach stref produkcyjnych SP i usługowych SU, stworzeniem nowych źródeł emisji ciepła, wzrostem natężenia ruchu samochodowego, spowoduje zmiany warunków klimatu lokalnego w zakresie temperatury, wilgotności powietrza oraz prędkości wiatru. Należy spodziewać się, że emisja ciepła do atmosfery na skutek realizacji projektowanych inwestycji ograniczy się do obszarów podlegających przekształceniu, a zatem nie spowoduje zmian klimatu na większą skalę.

Oddziaływanie na powietrze będzie miało charakter bezpośredni, długoterminowy i zmienny w ciągu doby w przypadku ruchu komunikacyjnego, natomiast w odniesieniu do emisji z urządzeń grzewczych – charakter sezonowy.

⁵⁶ Art. 77 ust 1. pkt 3), art. 84 ust. 4. pkt. 5) Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. — Prawo wodne (Dz.U. 2025 poz. 960 z późn. zm.).

Klimat akustyczny

Głównym źródłem hałasu jest hałas komunikacyjny, związany z przebiegiem linii kolejowych nr 202 Stargard-Gdańsk Główny i nr 210 Runowo Pomorskie – Chojnice oraz z funkcjonowaniem sieci ulic i dróg przelotowych DK 20 oraz drogi wojewódzkie: nr 146 (DW 146) i nr 151 (DW 151). Nowe punkty na mapie emitujące hałas. Nowo powstałe źródła hałasu związane będą z obiektami produkcyjnymi i składowymi w strefie produkcyjnej - SP oraz na terenach usługowych - SU.

Co do zasady, przepisy prawa dopuszczają jedynie te funkcje usługowe i wytwórcze, których uciążliwość zamyka się w granicach terenu, na których realizowana jest inwestycja oraz nakazuje nieprzekraczanie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku określonych w przepisach odrębnych.

Plan przewiduje teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z dopuszczeniem usług, tereny usługowe. Będą one stanowiły nowe źródła hałasu. Niemniej jednak uciążliwe oddziaływanie działalności gospodarczej nie może przekraczać granic terenu, do którego właściciel ma tytuł prawny, a znajdujące się w nim pomieszczenia przeznaczone na pobyt ludzi winny być wyposażone w techniczne środki ochrony przed tymi uciążliwościami.

Na późniejszym etapie tj. uchwalania planu miejscowego zapisy tych planów będą musiały uwzględniać treść rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014 poz. 112). Tym samym w planie miejscowym znajdują się odpowiednie zapisy mówiące o poziomach hałasu dla poszczególnych terenów elementarnych związanych ze stałym lub czasowym pobytem ludzi na danym terenie.

W związku z powyższym można przyjąć, że realizacja zapisów planu nie wpłynie negatywnie na stan klimatu i powietrza.

Oddziaływania na powierzchnię ziemi

Gleby o najwyższej przydatności rolniczej (klasy bonitacyjnej I-III) znajdują się pod ochroną⁵⁷. Rzeczona ochrona polega na tym, że przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze np. pod zabudowę, możliwe jest wyłącznie poprzez uchwalenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Dodatkowo, aby wyłączyć z użytkowania rolniczego gleby o najwyższych klasach tj. I-III, konieczne jest uzyskanie zgody ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. W przypadku gleb pochodzenia organicznego np. torfy, zgoda ta wymagana jest bez względu na klasę bonitacyjną.

Projekt planu zagęszcza zabudowę w granicach miejscowości oraz wyznacza nowe tereny pod zabudowę gospodarczą i usługową. Należy się spodziewać znaczącego oddziaływania na powierzchnię ziemi, o charakterze stałym i długoterminowym. Nowa zabudowa, wraz z towarzyszącymi elementami zagospodarowania terenu, spowoduje uszczelnienie fragmentów powierzchni biologicznie czynnej, usunięcie roślinności oraz wierzchniej warstwy gleby. Zmiany w ukształtowaniu terenu oraz strukturze gruntu wystąpią także w przypadku realizacji robót budowlanych w zakresie sieci i urządzeń infrastruktury technicznej niezbędnej do realizacji budynków mieszkalnych. Wzrost zagęszczenia zabudowy (choć niewielki) wiąże się z powstaniem dodatkowych odpadów stałych, co może zwiększyć prawdopodobieństwo dalszej kumulacji odpadów na wskazanych wcześniej nielegalnych składowiskach.

W związku z powyższym, należy wskazać, że oddziaływanie na powierzchnię ziemi będzie trwałe i długoterminowe, ale w związku z małą skalą zmiany zagospodarowania terenu nie będzie stanowiło negatywnego oddziaływania na środowisko.

Oddziaływania na krajobraz i zabytki

Na obszarze gminy znajdują się obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków, obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków oraz stanowiska archeologiczne. Ich ochrona została uwzględniona w projekcie planu, poprzez wyznaczenie stref planistycznych z uwzględnieniem istniejącego zagospodarowania oraz gabarytów zlokalizowanych obiektów zabytkowych. Dla terenów cmentarzy wyznaczono strefy cmentarzy (SC), a dla terenów parków wyznaczono głównie strefy zieleni i rekreacji (SN).

⁵⁷ Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. 2024 poz. 82).

W związku z powyższym można przyjąć, że realizacja zapisów planu nie wpłynie negatywnie na stan krajobrazu kulturowego czy obiekty zabytkowe objęte ochroną.

Oddziaływania na zasoby naturalne

Na obszarze opracowania występują:

- złoża piasku i żwiru „Giniawa”, zlokalizowane przy drodze do Ińska. Powierzchnia złoża wynosi 203, 92 ha. Złoże jest eksploatowane przez Kruszywa SKSM S.A. Prowadzony jest zakład górniczy.
- złoża piasku i żwiru „Połchowo”. Powierzchnia złoża wynosiła 1,85 ha. Złoże było eksploatowane w latach 1987-1990, a obecnie jest wyłączone z eksploatacji. Wydobywano tam głównie piasek metodą odkrywkową. Przewidywany sposób wykorzystania złoża po zakończeniu eksploatacji oraz jego rekultywacji to kierunek leśno-wodny. Złoże zostało częściowo zawodnione⁵⁸. Współcześnie, w sąsiedztwie dawnego wyrobiska, znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), a sam teren stanowi dzikie wysypisko śmieci.

Dodatkowo, na terenie całej gminy, występują prognostyczne⁵⁹ złoża torfu o zweryfikowanych granicach oraz perspektywiczne złoża głównie piasków i żwirów oraz torfów.

Projekt planu ogólnego wyznacza na wymienionych obszarach strefę SG – teren górnictwa, tym samym zabezpiecza i chroni obszar występowania złóż od trwałej zabudowy, spełniając ustawowy obowiązek ochrony złoża.

Oddziaływania na dobra materialne

W związku z realizacją ustaleń planu nie wystąpią negatywne oddziaływania na dobra materialne ludności.

5. Rozwiązania planistyczne mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji zapisów planu

Projekt planu ogólnego wyznacza strefy planistyczne oraz przypisane im gminne standardy urbanistyczne. Określają one wartości maksymalne nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalne wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy oraz wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej. To wszystko wyznacza się w oparciu o warunki fizjograficzne oraz pełnione funkcje przyrodnicze poszczególnych obszarów. Założenia planu ogólnego (wraz ze strategią gminną) stanowią ramę, w obrębie której realizowane są dążenia społeczności gminy do rozwoju i zamożności a władze samorządowe są jedynie realizatorami tych dążeń. Procedury administracyjne w tym strategiczna ocena oddziaływania na środowisko stanowią platformę do ścierania się tych dążeń z niemym uczestnikiem jakim jest przyroda reprezentowanym przez organy państwowe (RDOŚ) w celu osiągnięcia kompromisu.

W stosunku do najcenniejszych obszarów przyrodniczych zaproponowanych do ochrony, podstawowym narzędziem zabezpieczającym siedliska jest wyznaczenie udziału powierzchni biologicznie czynnej. Na terenach, gdzie proponowane są nowe formy ochrony tj. rezerваты i użytki ekologiczne plan ogólny wyznacza maksymalny udział powierzchni biologicznie czynnej, czyli 100%. Są to z reguły strefy otwarte SO - z zakazem zabudowy.

Na terenach stref zieleni i rekreacji oznaczonych jako SN - teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren ogrodów działkowych, teren infrastruktury technicznej udział powierzchni biologicznie czynnej nie może być mniejsze niż 50%.

⁵⁸ Studium uwarunkowania i kierunków zagospodarowania przestrzennego Węgorzyno przyjęte uchwałą Nr XX/192/2020 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 30 listopada 2020 roku w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Węgorzyno.

⁵⁹ Bilans perspektywicznych zasobów kopalin Polski wg. stanu na 31.12.2023 r. Państwowy Instytut Geologiczny. Praca zbiorowa pod redakcją: Marcina Szuflickiego Agnieszki Malon, Marcina Tymińskiego. Warszawa 2024.

W stosunku do obszarów które poddane zostaną największym przeobrażeniom tj. strefy gospodarcze - SP i usługowe - SU z dopuszczeniem zabudowy kubaturowej i wielkopowierzchniowych parkingów, tereny zielone i biologicznie czynne muszą stanowić nie mniej niż 20 % co w realiach realizacyjnych np. parków przemysłowych jest wynikiem bardzo wysokim.

Dzięki wyżej wymienionym ustaleniom projektu planu ogólnego, część powierzchni terenów przeznaczonych pod zabudowę pozostanie czynna przyrodniczo, gdyż będzie stanowiła tereny nieutwardzone i zagospodarowane zielenią. Szczegółowe ustalenia w zakresie rozwiązań planistycznych mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą powinny zostać zapisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

6. Rozwiązania alternatywne

Projekt planu ogólnego nie wprowadza funkcji, które mogłyby wpłynąć na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000. W związku z tym nie jest konieczne opracowanie rozwiązania alternatywnego do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie i przyjęto ustalenia zawarte w projekcie planu ogólnego.

7. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko odnosi się do procedury uchwalenia planu ogólnego gminy Węgorzyno. Akt woli sporządzenia planu wyrażony został uchwałą Nr III/20/2024 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 18 czerwca 2024 r.

Zgodnie ze zmianą ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która weszła w życie 24 września 2023 r., począwszy od 30 czerwca 2026 r. tracą moc dotychczasowe studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. W miejsce studium, ustawa wprowadza nowy dokument planistyczny szczebla gminnego, jakim jest plan ogólny gminy, który podobnie jak plan miejscowy będzie aktem prawa miejscowego. Plan ten będzie stanowił podstawę do sporządzania planów miejscowych oraz wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Głównym założeniem planu ogólnego jest określenie na terytorium całej gminy stref planistycznych oraz wprowadzenie gminnych standardów urbanistycznych. Ustawa wskazuje katalog stref planistycznych. Są to:

- 1) strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;
- 2) strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodzinną;
- 3) strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową;
- 4) strefa usługowa;
- 5) strefa handlu wielkopowierzchniowego;
- 6) strefa gospodarcza;
- 7) strefa produkcji rolniczej;
- 8) strefa infrastrukturalna;
- 9) strefa zieleni i rekreacji;
- 10) strefa cmentarzy;
- 11) strefa górnictwa;
- 12) strefa otwarta;
- 13) strefa komunikacyjna.

W wyżej wymienionych strefach określa się profil funkcjonalny danej strefy, wartości maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy oraz wartości minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Szczegółowy sposób zagospodarowania terenu gminy określa się przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym to uwzględnia się zapisy planu ogólnego. Natomiast na obszarach nie objętych planami miejscowymi, zasady zagospodarowania określa się w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, dla której ustalenia i zapisy planu ogólnego stanowią podstawę prawną.

Rozdział pierwszy stanowią podrozdziały, w których przedstawiono akty prawne, na podstawie których sporządza się prognozę oddziaływania na środowisko, opisano metodykę wykonywania prognozy, jak również wskazano zasób wykorzystanych materiałów i dokumentów, w tym środowiskowych i planistycznych oraz dokonano kwerendy dostępnych archiwalnych opracowań, głównie map hydrogeologicznych.

Obowiązek opracowania prognozy wynika bezpośrednio z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko oraz ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Ustawa o udostępnianiu informacji ... określa zakres rzeczowy oraz wskazuje organy, z którymi należy uzgodnić stopień szczegółowości prognozy. W rozdziale pierwszym opisano cele projektowanego dokumentu - planu ogólnego. Wykazano również brak transgranicznego oddziaływania ustaleń realizacji projektu planu na środowisko.

Na terenie gminy Węgorzyno obowiązują tylko dwa plany miejscowe przyjęte:

- 1) Uchwałą Nr XVI/168/99 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 29 grudnia 1999r. w sprawie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno – miejscowość Przytoń (obręb geodezyjny Przytoń);
- 2) Uchwałą Nr XVI/169/99 Rady Miejskiej w Węgorzynie z dnia 29.12.1999r. w sprawie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Węgorzyno-miejscowość Cieszyno.

Rozdział drugi stanowi charakterystykę stanu i funkcjonowania środowiska przyrodniczego obszaru objętego projektem planu ogólnego oraz jego potencjalne zmiany w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu.

Gmina Węgorzyno jest gminą miejsko-wiejską, położoną na terenie powiatu łobeskiego, w środkowej części województwa zachodniopomorskiego. Obszar odznacza się dużym udziałem użytków rolnych, które stanowią ponad 63% powierzchni gminy, z czego zdecydowana większość (75,9%) to pola uprawne. Doliny rzeczne oraz wzniesienia moreny czołowej i falistej, które odznaczają się gorszymi warunkami gospodarowania, pokryte są w większości lasami. Elementem charakterystycznym są również liczne jeziora, będące istotną częścią systemu wód powierzchniowych, w tym największe z nich – jez. Woświn.

Trzon sieci hydrograficznej tworzy rzeka Reska Węgorza. Rzeka ta swój bieg rozpoczyna w mokradłach przy drodze krajowej nr 22, między Cieszynem a Winnikami, a kończy wpadając do Regi pod Łobzem. Dłuższą rzeką jest Ukleja, lewy dopływ Regi o długości 49 km, wypływająca z jeziora Dłusko, a uchodząca do zbiornika zaporowego Likowo na Redze w miejscowości Likowo pod Płotami. Obsługuje zachodnią część gminy. Pozostałe ciek tworzące mniejsze zlewnie, są to:

- Brzeźnica – ciek wodny o długości około 4 km, wypływający z okolic Jankowa, a uchodzący do jeziora Brzeźniak,
 - Brzeźnicka Węgorza – prawy dopływ Reskiej Węgorzy o długości około 40 km, wypływający z jeziora Studnica,
 - Golnica – dopływ Reskiej Węgorzy o długości około 12 km,
 - Krzeszna (Przytonka) – dopływ Reskiej Węgorzy o długości 5 km, wypływający z jeziora Przytoń.
- Sieć rzeczną dopełniają kanały i rowy melioracyjne, zwłaszcza w rejonie jeziora Woświn.

Miejscowości Mielno, Zwierzynek znajdują się w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Na terenie gminy Węgorzyno znajduje się 17 ujęć wody, które zaopatrują ludność gminy w wodę do spożycia. Przeważająca większość z tych ujęć posiada strefę ochrony bezpośredniej. Jedynym wyjątkiem jest ujęcie wody Kowale.

Na terenie gminy znajdują się udokumentowane złoża kopalin. Są to:

- złoża piasku i żwiru „Giniawa”, zlokalizowane przy drodze do Ińska. Powierzchnia złoża wynosi 203, 92 ha. Złoże jest eksploatowane przez Kruszywa SKSM S.A. Prowadzony jest zakład górniczy.

- złoża piasku i żwiru „Połchowo”. Powierzchnia złoża wynosiła 1,85 ha. Złoże było eksploatowane w latach 1987-1990, a obecnie jest wyłączone z eksploatacji.

W obszarze opracowania wyróżniono pięć charakterystycznych typów obszarów przyrodniczych:

- Zbiorowiska wodne, szuwarowe i bagienne,
- Zbiorowiska torfowisk mszysto-turzycowych i mszarów,
- Zbiorowiska muraw, łąk i pozostałych użytków zielonych,
- Zbiorowiska układów ekotonowych (okerajkowe),
- Zbiorowiska leśne i zadrzewione,
- Zbiorowiska segetalne,
- Zbiorowiska roślinności urządzonej i nie urządzonej (ruderalne).

Cechy krajobrazowe przyczyniły się do wyznaczania na obszarze gminy form ochrony przyrody. Są to odpowiednio:

- rezerwat przyrody „Źródłiskowe zbocza”,
- Iński Park Krajobrazowy,
- obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 „Ostoja Ińska” PLB320008,
- obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 „Dorzecze Regi” PLH320049,
- obszaru specjalnej ochrony siedlisk Natura 2000 „Brzeźnicka Węgorza” PLH320002,
- użytków ekologicznych:
 - Węgorzyński Derkacz
 - Płaskowyż nad Samotnikiem
 - Dłuskie Wzgórza
 - Pełnikowe Łąki
- 43 pomniki przyrody (drzewa).

Krajobraz kulturowy gminy tworzą głównie pojedyncze obiekty. Najcenniejsze zostały wpisane do rejestru zabytków. Są to kościoły, nieczęsto o średniowiecznym rodowodzie. Cechą wyróżniającą miejscowości na terenie gminy Węgorzyno jest ich atrakcyjne położenie na wzniesieniach i wzgórzach, dzięki czemu zabudowa wiejska, pomimo niewielkich gabarytów, jest tu dość dobrze eksponowana. W sieci osadniczej natomiast, podobnie jak na całym Pomorzu, ze względu formę własności, występują dwa rodzaje osad: wsie chłopsko-dworskie i osady folwarczno-dworskie.

Rozdział trzeci opisuje stan i jakość środowiska oraz określa jego główne zagrożenia. Do głównych zagrożeń powierzchni ziemi, czyli gleb należy skażenie gleb metalami ciężkimi oraz wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (WWA). Zawartość pierwiastków śladowych w glebie jest kształtowana przez czynniki naturalne, jak i antropogeniczne. Do czynników naturalnych należą skład mineralogiczny skały macierzystej oraz charakter i przebieg procesów glebotwórczych. Wśród czynników antropogenicznych największy udział w zanieczyszczeniu gleb metalami mają emisje przemysłowe, związane głównie z przemysłem górniczym i hutniczym oraz niewłaściwą gospodarką odpadami przemysłowymi. Cykliczny monitoring nie wykazał, ażeby na terenie gminy żaden parametr zawartości pierwiastków metali ciężkich nie został przekroczony. W odróżnieniu od wyżej omówionych pierwiastków, WWA pochodzą w zdecydowanej większości ze źródeł antropogenicznych takich jak: procesy przemysłowe związane ze spalaniem ropy naftowej i węgla, opalanie pomieszczeń, transport drogowy oraz spalanie odpadów miejskich i przemysłowych. W obszarze punktu pomiarowego nie odnotowano przekroczenia dopuszczalnych wartości występowania w glebie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA).

Inny rodzaj zagrożenia stanowią dzikie wysypiska. Najczęściej znajdują się w dawnych żwirowniach lub innych wyrobiskach powstałych w wyniku eksploatacji piasku. Śmieci deponowane w takich miejscach nie są w żaden sposób zabezpieczone, co często prowadzi do skażenia gleby i wody. Stanowią one siedlisko wielu bakterii chorobotwórczych, a także groźnych grzybów.

Na obszarze gminy, w zakresie zanieczyszczenia wód powierzchniowych, głównym zagrożeniem są ścieki rolnicze i bytowe (komunalne). Do głównych zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa należy zaliczyć przede wszystkim substancje biogenne, czyli związki azotu i fosforu, oraz w mniejszym stopniu pestycydy stosowane w ochronie upraw. Zanieczyszczenie wód oraz gruntów ściekami bytowymi jest przede wszystkim wynikiem niewydolnego systemu kanalizacji. Problemy te wynikają z niskiego poziomu skanalizowania gminy, wyeksploatowanej sieci kanalizacyjnej oraz ograniczonej wydolności jedynej w gminie oczyszczalni ścieków. Skalę problemu ilustruje fakt, że spośród około 87,7 tys. m³ wody pitnej pobranej z terenów znajdujących się poza aglomeracją ściekową, tylko 12% wraca pod postacią ścieków do uzdatnienia w oczyszczalni. Tym samym przeszło 75 milionów litrów nieoczyszczonych ścieków trafia do środowiska zatruwając gleby, rzeki i jeziora.

Rozdział czwarty zawiera analizę i ocenę oddziaływania realizacji zapisów planu na obszary chronione, na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, na obszary Natura 2000, oraz na cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko.

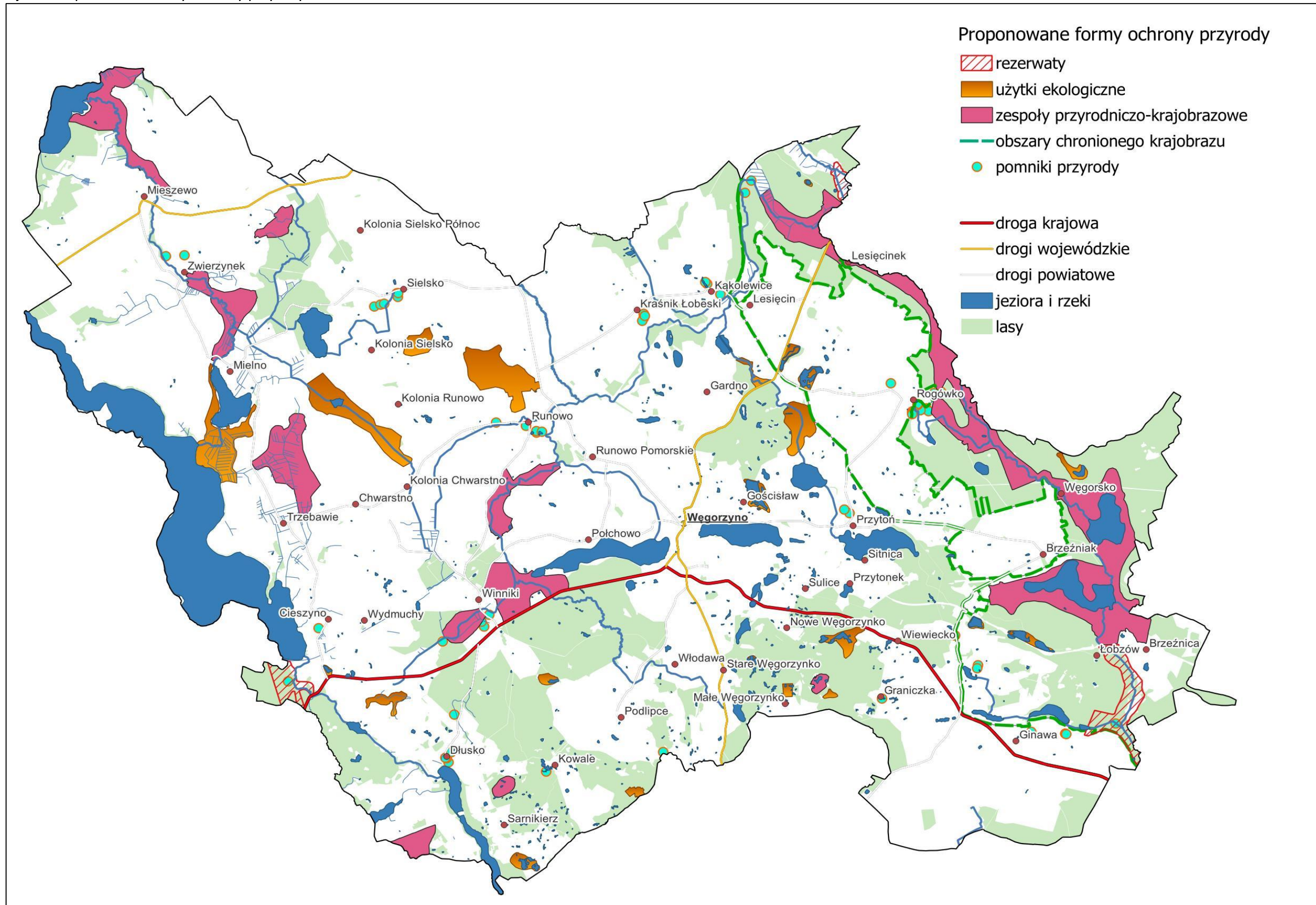
Potencjalne skutki i oddziaływanie ustaleń projektu planu na poszczególne komponenty środowiska zależne będą od lokalnych uwarunkowań, takich jak: typ krajobrazu, budowa geologiczna, ukształtowanie terenu, stosunki wodne, walory przyrodnicze, stan czystości powietrza oraz zainwestowanie terenu.

W rozdziale piątym przedstawiono rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko. Zapisy te są dostosowane do skali zmian oraz długotrwałości oddziaływania poszczególnych treści planu.

W rozdziale szóstym przedstawiono wyjaśnienie braku rozwiązania alternatywnego do rozwiązań zawartych w projekcie planu.

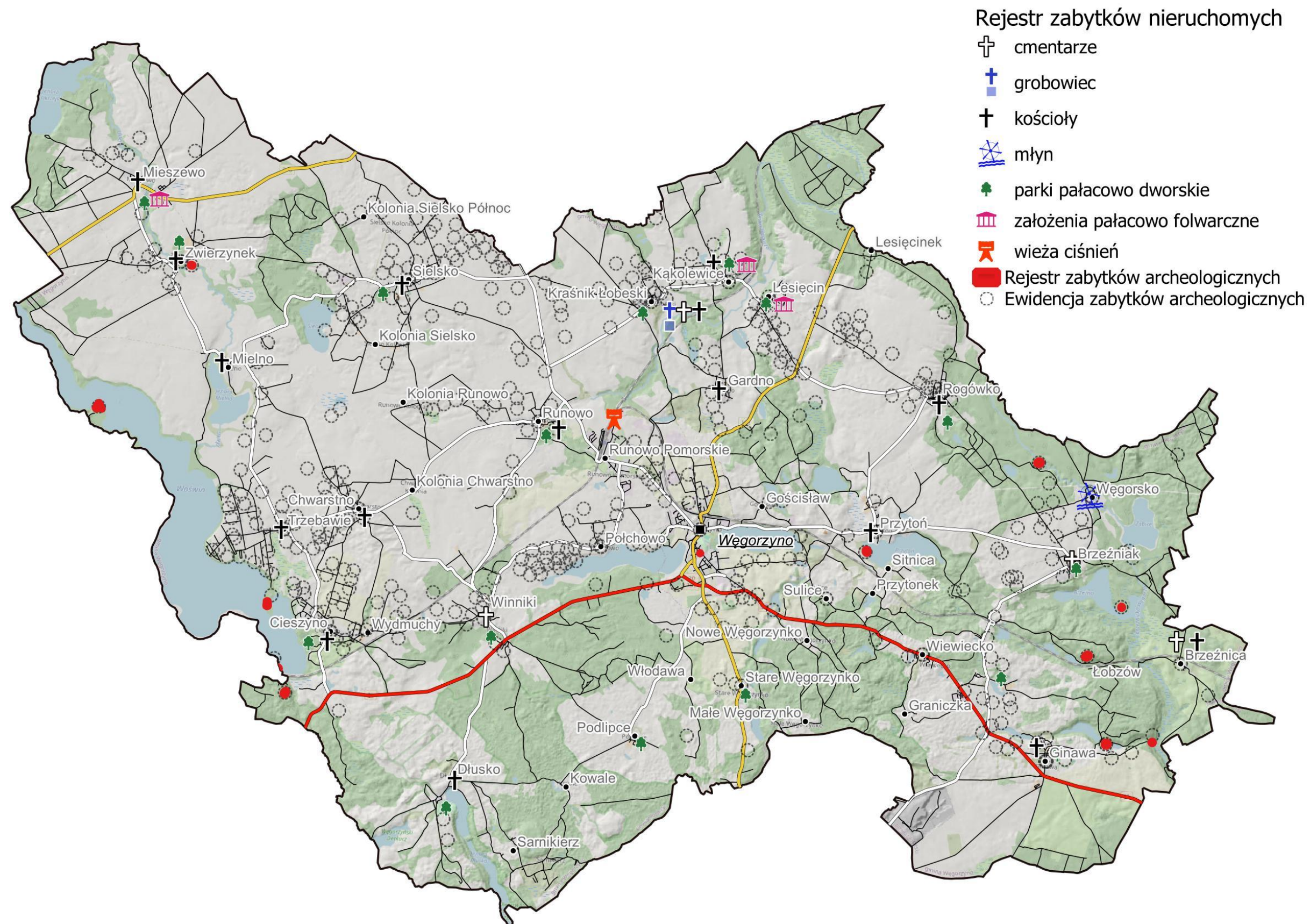
Rozdział siódmy zawiera niniejsze streszczenie w języku niespecjalistycznym.

Rys. 4. Proponowane formy ochrony przyrody

Źródło: Opracowanie własne

Rys. 5. Obiekty zabytkowe

Źródło: Opracowanie własne